

Delegati delavskega sveta novega sklica pričeli z delom

Vesna Bleiweis

Izpričana solidarnost

Ocena dela delavskega sveta preteklega sklica je, kakor je ugotovila predsednica, dobra. Izvoljena predsednik in namestnica ter izvršilni odbor delavskega sveta.

Uvodni del zasedanja delavskega sveta SOZD Mercator, ki je bilo 15. junija v Ljubljani, je bil namenjen formalnostim, potrebnim za konstituiranje delavskega sveta novega sklica. Temu delu zasedanja je dalo težo poročilo predsednice Jasne Žagar, ki je ocenila delo delavskega sveta preteklega sklica kot dobro. Ugodna ocena dela delavskega sveta, njegovega izvršilnega organa in delovnih teles ni samo posledica delovanja delegatov, temveč tudi vseh strokovnih in poslovnih delavcev, ki so sodelovali pri oblikovanju odločitev delavskega sveta.

Zapuščina neizvršenih sklepov, ki jih stari delavski svet prepušča v obravnavanje delegatom novega sklica, ni velika. Neizvršen je ostal le sklep o sprejetju samoupravnega sporazuma o internih kompenzacijah v SOZD. Kaj botruje odlaganju sprejema tega akta v temeljnih in delovnih organizacijah? Je to nezainteresiranost za skupno reševanje problemov, nedisciplinarnost in malomarnost pri izvedbi postopka za odločanje, ali pa morda le pasivnost odgovornih delavcev za obveščanje, ki stališč ne sporočijo Centru za obveščanje? Kje je ostala vloga družbenopolitičnih organizacij pri odločanju o sprejetju tega akta? **Pristojni, odgovorite!**

S sprejetjem predloga koordinacijskega odbora sindikata SOZD Mercator za izvolitev predsednika in namestnika predsednika delavskega sveta SOZD, je delavski svet novega sklica izvolil za predsednika **Bojana Zora**, delavca v Mercator-Sadju zelenjavi iz Ljubljane, za njegovo namestnico pa **Tončko Habič**ev, delavko v Mercator-Rožniku, TOZD Grmada. Prav tako je na predlog koordinacijskega odbora sindikata delavski svet izvolil člane Izvršilnega odbora, ki bodo izvolili predsednika in namestnika sami. Delavski svet je poskrbel tudi za imenovanje predsednika in namestnika notranje arbitraže ter tajnika in njegovega namestnika. Nič kaj optimistično vzdušje med prisotnimi niso izzvale pripombe delegata M-HG, TOZD Ilirija, Jakoba Dolenca, na poročilo komisije za spremljanje razporejanja dohodka in osebnih dohodkov SOZD. V svojih pripombah je delegat očital komisiji, da je pri pregledu razporejanja dohodka in osebnih dohodkov v Delovni skupnosti SOZD (nalogo je komisiji naložil delavski svet na prejšnjem zasedanju), ugotavljala le skladnost izplačanih osebnih dohodkov in sredstev skupne porabe na delavca z dogovorjenimi merili, ni pa oblikovala stališča glede na razporejena sredstva v Delovni skupnosti. Konkretni predlogi delegata v zvezi z enotnim urejanjem vprašanj oblikovanja in razporejanja sredstev skupne porabe v SOZD so vzbudili polemiko oziroma razmišljanja o oblikovanju skupnih osnov in meril za formiranje in izplačila sredstev skupne porabe za regres za letni dopust, stanovanjsko izgradnjo in skupne akcije, ki se izvedejo preko Delovne skupnosti SOZD. Vprašanja enotnih osnov in meril za izplačevanje iz sredstev skupne porabe so aktualna in verjetno bo delavski svet o njih še razpravljal – če ne prej pa takrat, ko bo obravnaval predlog sprememb in dopolnitev pravilnika o oblikovanju in koriščenju solidarnostnih sredstev skupne porabe.

Ob sprejetju sklepa o koriščenju solidarnostnih sredstev za namene regresa za letni dopust za tozde, ki teh sredstev niso mogli oblikovati, je delavski svet sprejel tudi pobudo za spremembo tega akta. Soglasno sprejet sklep o zagotovitvi sredstev za regres za letni dopust trem temeljnim organizacijam M-Kmetijsketa kombinata Sevnica (Kooperacija, Klavnica in Proizvodnja) ter dvema tovarnoma mesnih izdelkov dokazuje, da kljub večnemu jadikovanju nad disciplino, dolgotrajnim postopki za odločanje in včasih tudi barantanju, znamo in moremo odločiti tako, kot to narekujejo cilji združevanja v sestavljeno organizacijo.

Od komisije za ugotavljanje upravičenosti do črpanja solidarnostnih sredstev delavski svet torej pričakuje realizacijo izhodišč za spremembo akta, ki jih je oblikoval delavski svet. Ta pa so: zagotoviti vsem delavcem tistih organizacij, ki ne oblikujejo sklada skupne porabe v višini, ki bi dovoljevala izplačilo regresa za letni oddih v višini povprečnega zneska, izplačanega na delavca v sozdu, možnost koriščenja solidarnostnih sredstev ter zagotoviti nižji delež v solidarnostnih sredstvih organizacijam z nizko akumulativnostjo.

Ne samo na pdoročju skupne porabe, temveč tudi pri zagotavljanju sredstev za pokrivanje izgube v M-Nanosovi Tovarni mesnih izdelkov, so delegati soglašali, da se ta izguba pokrije iz sredstev rezervnih skladov tozdog in DO, združenih v SOZD. Pogoji, pod katerimi je delavski svet odobril pokrivanje izgube in sama razprava delegatov dokazujejo, da smo v sestavljeni organizaciji tudi s konkretnimi odločitvami začeli izvajati določbe sporazuma o združitvi ter deliti slabo in dober stran združevanja.

Mercatorju se v poslovnem sodelovanju SCT ponuja vstop na trg neuvršenih dežel. Sklenjeni poslovni aranžma za oskrbovanje gradbišč tega velikega izvajalca investicijskih del v Iraku bo zahteval maksimalne napore, da bomo lahko dokazali svojo sposobnost opravljati te posle v tujini, kjer nas do sedaj še ne poznajo. Delavski svet je sprejel informacijo o pripravi za izvajanje tega dogovora in soglašal s sklenitvijo ustrezne pogodbe z SCT.

Poleg predstavljenih tem, ki jih je obravnaval delavski svet, pa so bile na zasedanju obravnavane še druge. Tako je delavski svet dal soglasje k besedilu sporazuma o temeljnih skupnega plana za srednjeročno obdobje 1981–1985 med proizvodnimi in trgovskimi organizacijami, soglasje k predlogu sklepa o opravljanju del za naroč-

nike izven sozda, ki jih lahko opravlja Delovna skupnost SOZD ter soglasje o višinah akontacijskih stopenj za razporeditve skupnega prihodka med organizacijami na debelo in organizacijami na drobno v sozdu za leto 1981.

Glede na obsežnost dnevnega reda, pa tudi na zahtevnost posameznih tem, je delavski svet v no-

vem sestavu in pod novim vodstvom krepko zaoral v delo. Menim, da smo si vsi dolžni prizadevati za njegovo dobro delo, za izvrševanje njegovih odločitev. Le tako homo ob izteku njegovega mandata spet ugotavljali uspešno zaključeno obdobje naše samouprave, poslovne in ekonomske rasti.

Mercator

GLASILO DELAVCEV IN ZDRUŽENIH KMETOV

LETO XVIII

Ljubljana, junij 1981

št.: 6

23. seja koordinacijskega odbora sindikata SOZD Mercator

Vesna Bleiweis

Obravnavan osnutek resolucije III. kongresa samoupravljalcev

Ocena koordinacijskega odbora: osnutek resolucije III. kongresa samoupravljalcev je premalo akcijski, presplošen in ne v celoti posvečen tudi drugim aktualnim problemom današnjega trenutka.

Uvodne misli predsednika koordinacijskega odbora sindikata SOZD, Franca Škoka, so vzbudile razpravo ostalih članov koordinacijskega odbora. Izražena mnenja lahko strnemo v nekaj bistvenih ugotovitev oziroma ocen: osnutek resolucije je presplošen, zato bo verjetno na samem kongresu doživel dopolnitve, ki bodo izrazile zahtevo samoupravljalcev po večji udarnosti. Osnutek ne obravnava tem, ki so v današnjem trenutku aktualne, ali pa se jih le bežno dotakne. To so področje obveščanja, kmetijstva, in energetike ter samozaščite. Pravica do obveščenosti ter izvajanja pravic in dolžnosti s področja družbene samozaščite prav gotovo sodijo med najaktualnejše teme današnjega trenutka, o katerih so dolžni samoupravljalci spregovoriti. Glede na strateško pomembnost proizvodnje hrane in zagotavljanje energetskih virov bi moral osnutek reči nekaj več tudi o ekonomskem in samoupravnem položaju proizvajalcev hrane.

Iztek mandata delavskemu svetu, njegovemu izvršilnemu organu in drugim delovnim telesom ter notranji arbitraži sozda je bil razlog, da je koordinacijski odbor sindikata SOZD obravnaval merila, po katerih naj bi bile v posameznih organih sozda enakomerno zastopane tako regije kot dejavnosti, ki jih opravljajo tozdi in DO, združene v SOZD. Na podlagi meril je koordinacijski odbor sklenil, da predlaga delavskemu svetu

SOZD, da za svojega predsednika izvoli **Bojana Zora**, delavca v delovni organizaciji Mercator-Sadje zelenjava iz Ljubljane, za njegovega namestnika pa **Tončko Habič**, delavko Mercator-Rožnika, temeljne organizacije Grmada.

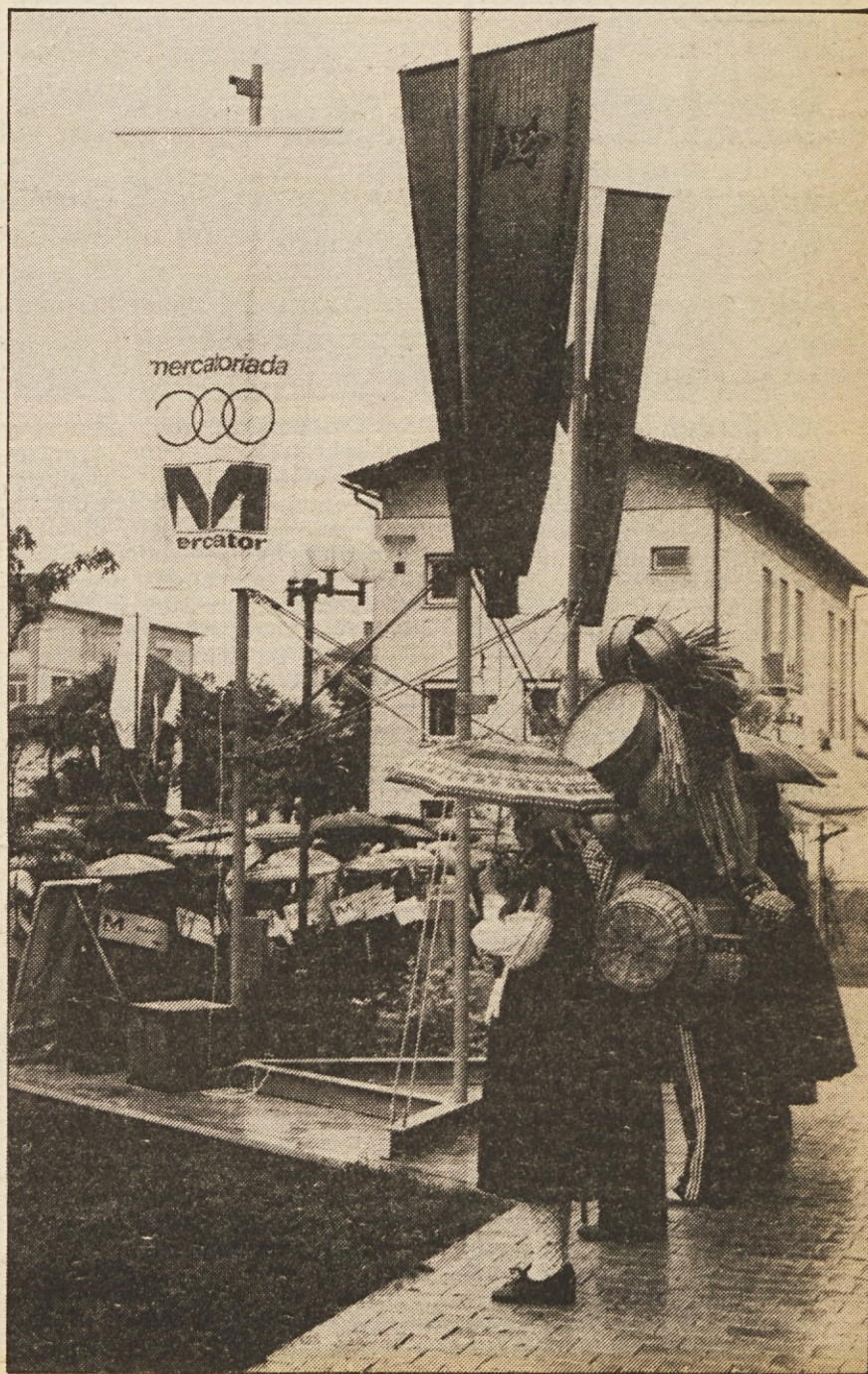
Pri sestavi predloga za imenovanje članov izvršilnega odbora pa je koordinacijski odbor upošteval merila, dejavnosti in regije. Za sestavo izvršilnega odbora je koordinacijski odbor predlagal v obravnavo delavskemu svetu naslednji predlog: **Jože Rajer**, Mercator-Mednarodna trgovina, **Zinka Gospo-**

darič, Mercator-Nanos, **Metod Škrjanec**, Mercator-Hotel gostinstvo, **Marija Kahne**, Mercator-Rožnik, **Marjan Munda**, Mercator-Izbira Panonija, **Miran Naglič**, Mercator-Kmetijsko gozdarska zadruška Sora, **Alojz Pirc**, Mercator-Agrokombinat Krško, **Andrej Plestenjak**, Mercator-Velepreskrba, **Tomaž Plevel**, Mercator-Tehna, **Martin Selan**, Mercator-Velepreskrba in **Sonja Vrhovec**, Delovna skupnost, M-IB.

Za predsednika notranje arbitraže je koordinacijski odbor sindikata sklenil predlagati **Sergeja Paternosta** iz Mercator-Nanosa, za njegovega namestnika **Antona Janžekoviča** iz Mercator-Izbire Panonije Ptuj, za tajnico in namestnico arbitraže pa **Matejo For-**

Bojan Zor, novoizvoljeni predsednik delavskega sveta SOZD. Foto Matjaž Marinček

Ze sama slika pove, da je bila letošnja Mercatoriada v dežju in v Ribnici. Več o tem si lahko preberete in ogledate na straneh 12 in 13. Foto: Jože Rozman

tič iz Mercator-Tehne in **Le Presečnik** iz Mercator-Rožnika. Vsi so diplomirani pravniki.

Delavski svet je predloge za imenovanja soglasno potrdil.

Kaže, da izvajanje 104. člena samoupravnega sporazuma o združitvi v SOZD še marsikateremu tozdu oziroma DO dela težave. S sprejetjem tega člena smo se obvezali, da bomo pred imenovanjem poslovnih organov zahtevali mnenje družbenopolitičnih organizacij tozda, predvsem pa koordinacijskega odbora sindikata. Da se tega ne držimo, dokazuje zadnja obravnava na koordinacijskem odboru sindikata. Pri imenovanju poslovnih organov (tako kolektivnih kot individualnih) so določbo tega člena obšli v Mercator-Nanosu. Morda del odgovornosti za tako ravnanje nosita tudi koordinacijski odbor sindikata in center za obveščanje, ki vse premalo opozarjata na izvajanje sprejetih aktov. Pa vendar, vsi predstniki delavskih svetov so bili s posebnim pismom obveščeni o sodelovanju družbenopolitičnih organizacij sozda v postopku za imenovanje poslovnih organov. Ali naj pozive na izvajanje samoupravnih aktov objavljamo v glasilu, v posebni rubriki, kot »cvetke iz domačih logov«?

Prvo zasedanje delavskega sveta SOZD, novega sklica, je bilo 15. junija 1981 v Ljubljani. Foto Matjaž Marinček

Štiri leta delavskega sveta sozd Mercator

Pogovor z Jasno Žagar, dosedanjo predsednico

Potem se ni mogoče več izključiti...

Delavski svet sestavljene organizacije Mercator, njen najvišji samoupravni organ, je s 15. junijem zaključil svoj drugi mandat, odkar je bila s samoupravnim sporazumom o združitvi ustanovljena SOZD. Dve mandatni obdobji je bila na čelu tega organa JASNA ŽAGAR, delegatka iz tedanje delovne organizacije M-Slovenija sadje, zdaj M-Mednarodne trgovine. Kakšen je osebni pogled na vlogo in delo delavskega sveta z očmi mlade žene, ki je protokolarno neoporečno pa vendar človeško neprisiljeno vodila 24 zasedanj s povprečno 10 točkami dnevnega reda, ob navzočnosti povprečno 60 ljudi, iz vseh slovenskih pokrajin in iz šestih panog?

ŽAGARJEVA: O tej vlogi sem nenehno sproti premišljevala. Pred štirimi leti, ko sem zadolžitev sprejela, je bilo to zame nekaj tako velikega, da si nisem mogla misliti, kaj predstavlja ta organ. Sozd je že takrat združeval veliko organizacij in se je še vedno širil. Začetki našega dela v delavskem svetu in v sozdu nasploh so bili še tipanje in iskanje, ne le sebe, ampak vseh ostalih, naših interesov in pričakovanj. Prvi dve leti je bilo včasih še zelo čutiti, da delegati prihajajo na zasedanje zelo čvrsto zavezani z mnenjem svojih poslovnih organov. Kot predsednica delavskega sveta sem bila namreč navzoča tudi na vseh sejah drugih organov, zato mi je bila snov domača, ker sem jo večkrat slišala. Zaradi tega mi je bilo po eni strani lažje kakor delegatu, četudi je gravito predeležal.

Poudarila bi rada, da so bili prvi začetki silno važni za razvoj sozda, ker se organizacije med sabo niso poznale, kaj šele ljudje, vsak s svojimi interesi in željami. Če takrat ne bi bilo razumevanja s strani vodstva sozda, bi se marsikatera zadeva večkrat lahko zaostila. Moram pa reči, kljub razumevanju in toleranci, da so bili temelji sozda zelo trdno postavljeni.

Niti fanatiki niti formalisti

UREDNIK: V štirih letih ste na delavskem svetu sprejeli okoli 450 sklepov. Domala za slehernim izmed teh je dolga procedura sporazumevanja – kakšna je tvoja ocena obnašanja ljudi v Mercatorju v teh procesih?

ŽAGARJEVA: Disciplina, to je prvi pogoj ne le našega samoupravljanja, ampak tudi v poslovni politiki. Gre za odgovornost, potem ko prevzameš zadolžitev, ker brez tega ne more biti delo tekoče, konkretno in stvarno. Vse naše samoupravljanje temelji na dogovarjanju in na predpostavki, da smo ljudje toliko zreli, da je dogovor lahko naše glavno jamstvo za uspeh in realizacijo, bodisi v poslovnih politiki bodisi v samoupravljanju. To ni nobena huda zadeva, če življenje jemljemo kot realnost – ne kot fanatiki niti kot formalisti – tako da gledamo na stvari življenjsko. Pri tem, jasno, prihaja včasih tudi do nedisciplin, do izsiljevanja. Vsakomur je dana možnost, da se dogovarja, če pa to odkloni, seveda v skupnem interesu nastopi prisila.

Poudarila pa bi rada, da pri vseh naših večjih dogovorih in sporazumih ni bilo čutiti nediscipline. Moja izkušnja je, kolikor širše je zasnovana obravnava, kolikor večji krog je vanjo vključen, tem boljši so rezultati.

Se nekaj se mi zdi izredno važno v naši samoupravni socialistični družbi – to so naši medsebojni odnosi, pri katerih moramo stremeti, da so kar najbolj shumanizirani. Že sicer živimo v takem obdobju, ko nas življenje nenehoma peha v naglico, pri tem pa včasih tudi v nepremišljena dejanja in izjave. Za vsakega mladega samoupravljalca je izredno pomembno, da so urejeni odnosi v njegovem okolju. To je največji stimulans za mladega delavca, ki dobi zadolžitev v nekem organu in se za delo resno zavzame. Sele v urejenih medsebojnih odnosih na vseh ravneh bo mlad samoupravljalca videl smoter svojemu delu.

UREDNIK: Govoriš predvsem o tem, kaj od zunaj opredeljuje delo delegata oziroma delegata s posebno zadolžitvijo. Kaj pa osebne lastnosti, ki naj jih ta ima ali pa si jih mora pridobiti?

Začetki zelo previdni

ŽAGARJEVA: Ko sem prevzela funkcijo predsednice, sem že imela

neke izkušnje za sabo – predvsem kot sekretarka osnovne organizacije zveze komunistov v svoji delovni organizaciji. To me je doletelo v zelo nevhvaležnem obdobju reorganizacije Slovenija sadja, z zelo veliko težavami in neurejenimi medsebojnimi odnosi. Tu sem se začela kaliti, kakor se temu reče. Nisem pa še imela tako široke funkcije, kajti eno je delo v okolju, ker vse ljudi še lahko poznaš, koder so ti obrazi in odnosi znani, druga pa pred neznanimi obrazi, še neizraženimi težnjami in značaji itd. Kljub temu, da si odprta oseba, pride do trenutkov, ko ne veš, kako daleč smeš iti, koliko smeš reči. Začetki so bili zelo previdni. Rada pa bi prav tu poudarila: če ne bi imela ob strani osebe, kakor je Goslar, ki mi je lahko pomagal iz svoje velike izkušnje, bi včasih težko odločila, kajti do zagat je prihajalo. Na predsedniku organa je, da v danem trenutku zna preusmeriti potek zadeve v smer, za katero se zavzema iz svojega resničnega prepričanja. Kljub temu pa si je nemogoče zamisliti kvalificirano vodenje brez kroga strokovnih sodelavcev, kakor je, denimo, pravna služba. Moram reči, da so mi bili pri delu v veliko pomoč in zato vedno poudarjam timsko delo.

UREDNIK: Tudi ti si bila predvsem delegatka, voljena od delavcev svoje delovne organizacije, šele zatem predsednica delavskega sveta – ali si se kdaj znašla v dilemi: interes delovne organizacije kot parcialni, na drugi strani pa interes sozda, ki naj bi ga zasledovala oseba na takšni funkciji?

ŽAGARJEVA: Človek, ki ima posebno funkcijo, ima nekoliko drugačen odnos do dela, kakor ostali, ki niso toliko eksponirani in prepuščajo stvari tej osebi, da se izpostavlja. Iz tega sledi, da je vsaka skupna stvar za delegata veliko važnejša kakor na primer za njegovo kolegico, ki je sicer tudi članica samoupravne družbe, vendar prepušča odločitve delegatu. Pomanjkanje podpore s strani vseh sodelavcev je ena od nezadostnosti v našem samoupravljalnem sistemu. Tudi tisti, ki niso delegati, bi morali sodelovati pri odločitvah, tako pa gre mnogokaj mimo njih, hote ali nehoti, včasih za krinko, češ da ni časa. Tudi delegat ima svoje delovne obveznosti, in celo boljši delavec naj bi bil, obenem pa mora vestno opravljati vse v zvezi z zadolžitvijo.

Kot predsednica delavskega sveta pa menim, da sem bila v primerjavi z ostalimi delegati v boljšem položaju, ker sem bila o tematički že informirana na posvetovalnih ali informativnih sestankih drugih organov – sindikata, kolegija – zato sem se tudi doma, v svoji delovni organizaciji lažje pogovorila in dosegla primerno razumevanje in je bila morda prav zaradi moje funkcije na relaciji med sozdom in delovno organizacijo bolj odkrita povezava, tako da je bilo mogoče vse morebitne probleme že prej odpraviti, tako da se nisem znašla v položaju, ko bi morala glasovati proti interesom sestavljene organizacije, kar bi brez dvoma slabo vplivalo.

UREDNIK: V prvem mandatnem obdobju je bil delavski svet sozda Mercator oblikovan po načelu »vsaka temeljna organizacija enega delegata«, medtem ko je v drugem sklicu subjekt povezovanja v sozd delovna organizacija s po enim delegatom na vsakih 500 delavcev. Kako sta v praksi odločanja in komuniciranja delovala ta sistema?

ŽAGARJEVA: Moram reči, da se mi je zdelo smotno, da je imel vsak tozd svojega delegata, čeprav

Jasna Žagar

Foto Matjaž Marinček

je za učinkovito delo bolj primeren ožji sestav organa. Brž ko je prišlo do tega, naj se vse reši v

Naši delegati na 3. kongresu samoupravljalcev

Jože Rozman

Kaj še ni samoupravna delavska kontrola?

Med 1800 delegati na 3. kongresu samoupravljalcev, ki se je končal prejšnji teden v Beogradu, je bila tudi Tončka Habič, sicer poslovodkinja diskonta tozda Grmade v Ljubljani. V začenjajočem se mandatnem obdobju je bila izvoljena za namestnico predsednika delavskega sveta sozd Mercator, je tudi predsednica komisije za osebne dohodke v tozdu ter predsednica zbora združenega dela Skupščine mesta Ljubljane.

Najprej, vaši vtisi s kongresa?

»Kongres je bil dobro organiziran, tako tehnično kot vsebinsko. Za slednje gre zasluga predvsem dobri predkongresni pripravi. Na splošno lahko rečem, da so bile v referatih povedane resnične težave in problemi, ki so povsod bolj ali manj enake. Sama sem delala v III. komisiji, ki je obravnavala delegatski sistem. Tu smo ugotavljali, da je treba okrepiti in dosledneje uveljaviti vlogo delegata. Čeprav je glas delegata sicer močan, pa predvsem zunanji delegati večkrat niso dovolj pripravljeni, prepuščeni so sami sebi (včasih tudi po lastni krivdi) in bi zato morali dobiti več strokovne pomoči.«

Vaša tema na kongresu je bila...

»Pripravila sem referat o samoupravni delavski kontroli.«

In kako se vaša dognanja ujemajo s stališči drugih delegatov iz Jugoslavije o tej problematiki?

»Težave ali problemi, če tako hočete, glede samoupravne delavske kontrole, so v celi Jugoslaviji približno enaki. Gre, na hitro rečeno, za varstvo družbenega premoženja in delavskih pravic, kako pa je naše referate povzela resolucija, tega ta trenutek ne vem, ker še ne poznam resolucije.«

Ali lahko na kratko povzamete vsebino vašega prispevka oziroma vsaj ključne točke in dognanja.

okviru delovne organizacije, se je začelo to izkoriščati, kajti kadar niso stvari uredili doma, so računali, da se bodo uredile na ravni sozda, na delavskem svetu. Smisel novega delegatskega sistema pa je bil prav v obratnem – da se problemi tozdov neke delovne organizacije razrešijo v sami delovni organizaciji, ki naj nastopa z določenim številom pripadajočih ji delegatskih glasov enotno na ravni sozda. Sama sem na primer zastopala 4 tozde. Zgodilo se je, da sem morala pred zasedanjem sama iskati stikov s tozdi, da bi izvedela, ali imam pooblastila. Marsikdaj skušajo organizacije skozi nekoordinacijo speljati zadeve sebi v prid. Če bi morala oceniti, kateri princip zastopanja je boljši potem je za delo delavskega sveta primernejše načelo delegiranja z ravni delovne organizacije, s tem da bi delegati zares morali prihajati z usklajenimi interesi.

Ni mogoče več počivati

UREDNIK: Ali imaš občutek, da se človek z opravljanjem funkcije izčrpa in bi moral akumulator spet napolniti?

ŽAGARJEVA: Ta leta vodenja delavskega sveta so mi prinesla veliko znanja, izkušenj, prakse in spoznanj, tako da bi vsakemu mlademu samoupravljalcu priporočila takšno izpostavitve. Nimam občutka, da bi se pri tem izčrpavala, čeravno so sama zasedanja, točneje njihovo vodenje, zelo naporna. Delegat se lahko oddahne, predujoči pa mora paziti na ves potek in se osredotočiti na vsako besedo. Zame pa je bila to priložnost, da sem vse, kar sicer beremo, preizkusila v življenju. Zdaj sem znotraj in ni mogoče več počivati. Ko je človek toliko v srži problemov, potem se ni mogoče več izključiti. Vse to je zdaj v tebi. Zdaj bi želela za nekaj časa, da bi se bolj posvetila zadolžitvam v svoji delovni organizaciji, zato sem tudi sprejela funkcijo predsednice v delavskem svetu tozda. Še enkrat

pa moram poudariti, da so bila ta leta zame zelo plodna.

UREDNIK: V razgovoru si se izognila konkretnim primerom – ali vendarle lahko poveš kakšen primer, ko si bila razočarana v svojem optimizmu?

ŽAGARJEVA: Človek je lahko kdaj razočaran. Ni bilo vselej vse belo in lepo, ne le z vidika te funkcije. Vsak položaj, v katerem je človek eksponiran, prinaša razočaranje, toda človek se s tem kali. Tudi to je treba doživeti. Človek misli, da je neko prizadevanje pravično, izkaže pa se drugače. Življenje je stvarnost, to niso samo višave.

UREDNIK: Ali imaš tu v mislih nekaj povsem konkretnega?

ŽAGARJEVA: Ko si začetnik in če si sprejel funkcijo moraš biti toliko zrel, da znaš preceniti v vsakem trenutku, ali gre za dejansko skupno stvar in interes, ali pa se za tem skrivajo zgolj neki zasebni interesi. Kajti začetnika, ki je poln idealnih predstav in optimizma, je zlahka pridobiti, da podleže aparatu. Na to mora biti človek pripravljen. Ljudje smo ljudje, z dobrimi in slabimi stranmi, začetnik pa, zlasti če je vzgojen v duhu socialističnih vrednot, meni, da so vsi ljudje pravični in dobri. Kaj je bolj ugodno, kakor uporabiti nekoga, ki tako verjame? Tako sem rekoč, na začetku svoje poti, v dobri veri podpirala v funkciji sekretarke OOKZ nekaj, kar smo pozneje razkrinkali kot privatno akcijo. Toda naša organizacija se je s tem okrepla in dobila tudi zaupanje v kolektivu. To ni pomembno samo za to organizacijo, marveč za ugled vsega članstva.

JASNA ŽAGAR je samostojna devizna referentka v uvozu in dela na teh opravilih že 11 let. V sedanji organizaciji je že trinajst let in je to njena prva zaposlitev. Ima dva otroke, moža, ki je prav tako aktiven, oba skrbita, da se vrednote, ki jih skuša uresničiti naša družba, prenašajo nevsiljivo tudi na otroke.

aktivni, se na zboru dejansko odločajo, seveda skladno z mnenjem baze. Seveda so tudi taki, ki prihajajo nepripravljeni. Lahko rečem da so na splošno pri normativnih aktih delegati manj aktivni, ko pa gre za gospodarska vprašanja s finančno platjo, znajo delegati že dobro premisliti, kaj je in kaj ni stabilizacijsko.«

Če zdaj pogledamo stvar z drugega zornega kota. Ali kot delavka v trgovskem kolektivu čutite, da vaše delegacije vplivajo na delo organov družbeno-političnih skupnosti in samoupravnih interesnih skupnosti?

»Tu pa je malce drugače. Trdim, da je ves delegatski sistem odvisen od tega, kako delajo temeljne delegacije. Če je temelj dober, potem je vse dobro, potem delo naprej lepo teče. Žal pa so te delegacije velikokrat prepuščene same sebi, ostajajo brez strokovne pomoči in koordinacije. Poglejte recimo naš primer. Tozd Grmada deluje v štirih občinah in vse ima-

Tončka Habič

Foto Matjaž Marinček

jo kompletne delegacije, naša strokovna služba pa temu enostavno ni kos. Drug problem je prezahtevnost gradiv, zlasti za delegacije SIS-ov, zato ni naključje, da imajo tu izvajalci večji vpliv kot uporabniki. Razmišljam o posebnih delegacijah, da bi bila na primer naša delegacija nosilec konference delegacij za zdravstvo. To je povsem poljubno izbran primer, vendar tako bi bila lahko vsaj pomoč strokovnih služb večja.«

V smislu predloga zakona o razširjeni reprodukciji

Metod Škrjanec – M-Hoteli gostinstvo

Razmišljanje o investicijskih naložbah v sozdu

Združevanje sredstev združenih TOZD in DO, katera za njih predstavljajo samo del presežne vrednosti dela in sredstev, in njihovo vlaganje v investicijske naložbe, ki so opredeljene v planskem dokumentu SOZD kot skupni program, predstavljajo osnovo razvoja združenih TOZD in DO. Razvojni proces posamezne TOZD in DO bi bil nezanemljiv brez opredelitve skupnega programa razvoja in na tej osnovi neprekinjenega združevanja in vlaganja tako združenih sredstev v razvoj materialnih, proizvodnih in drugih kapacitet, s ciljem doseči enakomeren in usklajen razvoj vseh udeleženk v reprodukcijski verigi. Ravno zaradi tega lahko trdimo, da je združevanje sredstev, enakomeren in usklajen razvoj, glavni faktor in osnova obstoja združenih TOZD in DO.

Ko se o investicijskih programih pogovarjamo v širšem smislu, največkrat izhajamo iz strogo ločenih interesov posamezne TOZD in DO, ne zavedajoč se, da predstavlja vsaka investicija osnovo družbene reprodukcije ne samo za TOZD in DO investitorja, temveč vseh združenih TOZD in DO, ki predstavljajo in povezujejo posamezne člene reprodukcijske verige. Razvoj samo enega dela reprodukcijskega procesa pomeni razpad sistema reprodukcijske verige – pomeni pa lahko tudi razpad združenih TOZD in DO.

Analiza združevanja sredstev in njihovega vlaganja v prejšnjem srednjeročnem obdobju, upoštevajoč znane družbene restrikcije na področju investiranja in predlog zakona o razširjeni reprodukciji, nam jasno kaže, da bo vlaganje sredstev v nove investicijske naložbe moralo postati, še mnogo bolj kot doslej, rezultat neposredne ekonomske zainteresiranosti vseh delavcev v združenih TOZD in DO. Z vzpostavitvijo ekonomske odvisnosti med delom, upravljanjem in gospodarjenjem s temi sredstvi, z namenom povečati dohodek, se bo na tej osnovi povečal delež osebnih dohodkov in drugih pravic delavcev iz dela in iz minulega dela. Odnosi pri gospodarjenju z združenimi sredstvi morajo temeljiti na še močnejši medsebojni dohodkovni odvisnosti vseh delavcev v TOZD in DO v reprodukcijski verigi, ker so ravno ti delavci primarna nosilci gospodarjenja in razvoja.

Na taki osnovi se ustvarjajo popolnejši pogoji za resnično – ne samo formalno – realizacijo enakega družbenoekonomskega položaja vseh delavcev v SOZD, ki je sicer lepo opredeljen v sporazumu o združitvi.

Nosilci reprodukcije so tako poslovno, proizvodno in na osnovi tega dohodkovno povezani, med seboj odvisni in vsi skupaj odgovorni za uspešno gospodarjenje s sredstvi razširjene reprodukcije, tako v okviru SOZD, kot tudi v širši družbeni skupnosti.

V skladu s osnovnimi dogovori združevanja sredstev, opredeljenimi v Samoupravnem sporazumu o združitvi v SOZD, in osnovami v predlogu zakona o razširjeni reprodukciji, bi morala nadaljni razvoj TOZD in DO in investiranje iz združenih sredstev še bolj temeljiti na naslednjih načelih:

TOZD in DO uresničujejo skupno gospodarjenje z združenimi sredstvi za investicijske naložbe na osnovi ustvarjanja skupnega dohodka, ko združujejo ta sredstva v namenom skupnega vlaganja v proizvodne, storitvene in druge delovne zmogljivosti, ki so opredeljene v planih združenih TOZD, DO in SOZD kot skupni program, in s katerimi se vzpostavljajo in razvijajo razmerja trajnejšega delovnega in poslovnega sodelovanja;

– TOZD in DO v skupnem dokumentu – Srednjeročnem planu SOZD Mercator-vsebinsko povežejo investicije s planom proizvodnje in storitev v posameznih dejavnostih in med dejavnostmi s ciljem usmerjanja enakomernega razvoja. Tako se bodo cilji investiranja posamezne TOZD in DO podredili ciljem celote in bo za vse združene TOZD in DO dosežen optimalni učinek. Posamezni plani investiranja TOZD in DO morajo izhajati iz skupnega plana, ki je optimiran na ravni SOZD in ne obratno;

– skupni plan investicijskih naložb mora poleg strukture investicije opredeliti še vire sredstev,

udeležbo posamezne TOZD in DO pri združevanju sredstev in gospodarski učinek investicije. S tem smo skupni načrtovani učinek investicije postavili v odvisnost in odgovornost za njegovo realizacijo vsaki združeni TOZD in DO;

– ob tako sprejetem programu investicijskih naložb morajo TOZD in DO zagotoviti celoten obseg potrebnih sredstev, včevši tudi sredstva, ki so potrebna za začetek opravljanja proizvodne ali druge dejavnosti in zagotoviti jamstvo in druge garancije za zagotovitev teh sredstev ter odgovornosti, če se ne izpolnijo s planom prevzete obveznosti. Zagotavljanje vseh sredstev pa pomeni

dodatno združevanje sredstev TOZD v sestavi iste DO oziroma TOZD in DO, ki so med seboj povezane v reprodukcijski verigi za predhodna in pripravljala dela ter trajna obratna sredstva, ki se praviloma ne financirajo iz združenih sredstev.

Da bi zagotovili dosledno uporabo nakazanih izhodišč in v samoupravnih praksi premagali določene težave, bo verjetno potrebno aktivirati posebne skupnosti, ki bodo oblikovane po načelu enake in sorodne dejavnosti ali glede na druge posebne interese v SOZD, ki bodo skupno usklajevale, določale, izvajale in uresničevale cilje, opredeljene v samoupravnem

Metod Škrjanec, član izvršnega odbora delavskega sveta sozda. Foto Matjaž Marinček

sporazumu o združitvi v SOZD in planskih dokumentih.

Razširitev kroga subjektov, ki lahko predlagajo smer razvoja dejavnosti ali reprodukcijske verige, naj ne bi pomenilo novega, samo formalnega nosilca odločanja, temveč popolnejšo ureditev usklajevanja interesov pri skupnem gospodarjenju in razširitev možnosti izbire optimalne variante razvoja in odgovornosti delavcev, v kolikor niso doseženi pričakovani rezultati, predvideni pri skupnem gospodarjenju z združenimi sredstvi.

Cilji, ki jih želimo uresničiti in katere smo opredelili v Samoupravnem sporazumu o združitvi v

SOZD Mercator, so tudi ekonomska motivacija vsakega delavca, da z boljšim delom in samoupravljanjem v vseh fazah gospodarjenja z združenimi sredstvi, skupaj z drugimi delavci prispeva k povečanju dohodka in na tej osnovi uveljavlja pravico do osebnega dohodka in drugih pravic iz dela in socialno varnost.

Sprejem zakona o razširjeni reprodukciji nas ne bo presenetil, prisilil pa nas bo, da bomo že zapisana načela hitreje uresničevali, da se bomo hitreje dogovarjali o načinu dela za uresničevanje ciljev in skupnih interesov, zapisanih v Samoupravnem sporazumu o združitvi v SOZD Mercator.

• Mali ekonomski leksikon • Mali ekonomski leksikon • Mali ekonomski leksikon • Mali ekonomski leksikon •

Vukadin Nedeljković

Kredit

Beseda kredit ima več pomenov. V knjigovodstvu je kredit desna stran konta-računa za knjiženje prejetih vplačil od kupca. Imeti kredit pri nekom pomeni, v prenesenem smislu, imeti zaupanje pri nekom. V nadaljnjem prispevku razlagam pomen besede kredit kot denarnega sredstva, katero se posoja, koristi in spet vrača kreditodajalcu.

Kredit je za določen čas in pod dogovorjenimi pogoji izposojen denar ali blago. Kredit odobrava banka, organizacija združenega dela, družbeno politična skupnost itd. Med kreditodajalcem in kreditotojemalcem se sklene pismena pogodba za kredit, s katero se določijo pogoji, po katerih se kredit daje, uporablja in vrača, kakor tudi druge pravice in obveznosti pogodbenih strank. Pri sklepanju pogodbe se morajo spoštovati uzance in dobri poslovni običaji.

Kreditodajalec ali kreditotojemalec je lahko v državi ali v tujini. Kadar je ena od strank iz pogodbe v tujini, se morajo spoštovati določila zveznega zakona o kreditiranju.

Kreditni sistem v naši družbi je urejen z zakonom o temeljnih kreditnega in bančnega sistema.

S temelji kreditnega sistema se urejajo splošni pogoji za združevanje sredstev, poslovanje z denarnimi depoziti in vrednostnimi papirji, opravljanje kreditnih in drugih bančnih poslov, kakor tudi pravice in obveznosti udeležencev v kreditnem sistemu.

Kratkoročni krediti, med katere se vključujejo v praksi tudi srednjeročni krediti, so tista denarna sredstva, ki jih posojajo banke in organizacije združenega dela in ki so uporabljiva v krajšem obdobju in se potem vračajo kreditorju. Značilno za te kredite je to, da se odobravajo po nekoliko višji obrestni stopnji.

Dolgoročni krediti so tista denarna sredstva, ki jih dajejo banke in skladi (združena sredstva) in s katerimi se financirajo dolgoročne potrebe kot so graditev novih objektov, oziroma za razširjeno reprodukcijo in ta sredstva vračajo v daljšem obdobju (10, 20 let itd.).

Sanacijski krediti so tista denarna sredstva, ki jih dajejo banke, družbenopolitične skupnosti, organizacije združenega dela in drugi kreditorji namensko za sanacijo (zdravljenje) neke organizacije, ki je zašla v gospodarske težave. Odobrava se na podlagi sanacijskega elaborata (načrta), odobrenega od organa samoupravljanja.

Potrošniški kredit so tista denarna sredstva, ki jih koristijo končni koristniki za nakup trajnejših potrošnih dobrin oziroma industrijskih izdelkov in sicer pod določenimi pogoji. Z zveznim predpisom se določi končni koristnik, višina kredita, vrsta blaga in obrestna mera za koriščenje kredita.

Po imenu poznamo še kredite za obratna sredstva, kredite za osnovna sredstva in premostitvene kredite za organizacije združenega dela ter namenske kredite za končne koristnike: kredit za oziromico, kredit za letne počitnice, kredit za večja popravila motornih vozil, kredit za določene družinske potrebe itd.

V privatnem sektorju so krediti za razvoj malega gospodarstva, popravilo ali gradnjo delavnice, nabavo strojev in podobno. V združenem sektorju so krediti za pospeševanje kmetijske proizvodnje, živinoreje in kmečkega turizma.

Kreditni odnosi po našem zakonu o poslovanju s tujino so:

- izvoz in uvoz blaga ter storitev na kredit (komercialni kredit);
- najemanje kreditov v tujini za uvoz blaga in storitev ter dajanje kreditov tujini za uvoz blaga in storitev (blagovni kredit);
- najemanje in dajanje finančnih sredstev;
- najemanje zunanjih kratkoročnih kreditov, ki jih banke najemajo po kreditnih linijah (bančne kreditne linije);
- dobivanje sredstev na zunanjem finančnem trgu z refinanciranjem terjatev iz kreditov, odobrenih tujini;
- sprejemanje in dajanje depozitov ter dajanje in jemanje garancij, super garancij in drugih oblik porošstva v odnosih s tujino.

Tozdi in druge organizacije smejo sklepati kreditne pogodbe in najemati oziroma dajati kredite v tujini le v obsegu, določenem v samoupravnem sporazumu v okviru republike. V tem sporazumu se določijo merila in postopek za kreditiranje tujine v skladu s projekcijo plačilno-bilančne pozicije republike in politiko kreditnih odnosov s tujino.

Obresti

V sedanjem času razvite civilizacije velikokrat slišimo in uporabljamo besedo obresti. Če se je ta beseda uporabljala v preteklosti, v krogu poslovnih (trgovcev, bančnih uradnikov in drugih), se danes uporablja že pri dijaki nižjih osnovnih šol, kadar se učijo o koristnosti hranilnih vlog preko čebelic in drugih oblik hranjena denarja. S to besedo se srečujemo pri vseh oblikah kredita: potrošniškega, stanovanjskega, investicijskega itd. Ker veliko delavcev opravlja dela pri odobravanju kreditov, še veliko več pa je tistih, ki kredite jemljejo, je koristno, da z naslednjim prispevkom natančneje spoznamo pojem obresti.

Obresti so nadomestilo za uporabo vrednosti, ki je lahko nominalna (denar) oziroma realna (neka uporabna vrednost). Pravilna je tudi naslednja definicija: obresti so odškodnina v denarju za uporabo tujega kapitala. Tisti, ki daje vrednost v uporabo, je kreditodajalec ali upnik, tisti pa, ki jo dobi, je kreditotojemalec ali dolžnik. Gre torej za dve stranki, ki se dogovorita o višini kredita in o nadomestilu, to je o obrestih. V takem primeru govorimo o dogovorjenih obrestih. Kadar obresti niso dogovorjene, pa pride do spora med strankami, mora kreditotojemalec nadoknaditi kreditodajalcu obresti.

Zamudne obresti so takrat, kadar dolžnik upniku kredita ne vrne pravočasno ali kadar nekdo upravičeno koristi tujo vrednost in mora za to pravemu lastniku dati nadomestilo za koriščenje vrednosti. Obresti so lahko večje od prežete vrednosti, v obliki višje cene od tiste, ki je veljala za prejeto vrednost, ali pa v obliki obrestne stopnje-mere. V našem poslovanju se največkrat ugotavlja višina obresti z uporabo obrestne stopnje.

Obresti za nekatere kredite se imenujejo različno: pasivne (kadar jih banka plača), aktivne (kadar jih banka prejema), diskontne (v zvezi z menicami), oderuške (izredno visoke, kadar kreditodajalec izrazi težak gospodarski položaj kreditotojemalca, ki je prisiljen za vsako ceno najeti kredit od kreditodajalca; v kapitalizmu je to reden pojav pri revnejših kmetovalcih, kadar najemajo kredit za nakup semen in gnojil, vračajo pa ga po spravljeni žetvi ali prodaji tržnih viškov).

Pri investicijah poznamo interkalne obresti. To so obresti za investicijske kredite, obračunavajo pa se od trenutka koriščenja kredita do aktiviranja investicije. Obračunavajo se z uporabo dogovorjene obrestne stopnje in se plačane obresti prištejejo k vrednosti investicije.

Bonificirane obresti so v naslednjih primerih: dolžnik vrne

dolg pred rokom s povečanimi obroki ali z novim kreditom poravnati stari dolg, oziroma z enim zneskom ves dolg, ne glede na dogovorjene roke.

Obresti, računane za nazaj, se imenujejo dekurzivne obresti, in se pripišejo k vrednosti na določeni termin. Obresti, ki se pripišejo vnaprej, že na začetku dobe, pa se imenujejo anticipativne obresti. Dekurzivne in anticipativne obresti v neki dobi zvišujejo osnovno vrednost in je ta vrednost v naslednji dobi višja za prištete obresti. Nova višja vrednost se ponovno obrestuje in tako dobimo obrestne obresti. Termini so največkrat konec polletja ali konec leta; lahko so še trimesečni ali mesečni vendar to le malokdaj. Lahko pa je še drugače, ko je perioda 2 leti, 3 mesece ali 15 dni. V takem primeru imamo krajše časovne enote od običajnih obrestovalnih period. Tako obrestovanje imenujemo mešano obrestovanje. Kakršnokoli je že obrestovanje, osnovna vrednost raste in rast vrednosti na nek termin je kapitalizacija. Intenzivnost rasti osnovne vrednosti pa je pogojena z dolžino obrestovalne dobe.

Naj na koncu tega prispevka poudarim, da je potrebno ločiti pojem obresti od pojma obrestna stopnja-mera. Kakor je bilo uvodoma poudarjeno, so obresti nadomestilo za uporabo vrednosti, obrestna stopnja pa je merilo za ugotavljanje nadomestila oziroma višine obresti v absolutnem znesku. Obrestna mera se računa v procentih.

Procent je odstotek, izhaja pa od latinske besede »pro centum« in je stoti del od celote. Znak za procent je %. Procentna stopnja pove, koliko stotink (vrednosti) celote predstavlja neki del. Manj pogosto se uporablja tudi promil, to je tisoči del od celote in ima znak ‰. Izhaja iz latinske besede »pro mille«. Promilni račun se uporablja v zavarovalstvu, demografiji, na svetovnih borzah itd.

Tudi dopusti delavcev so sestavni del gospodarjenja

Jože Renar – M-Rožnik, TOZD Grmada

70 ležišč za 17 družin hkrati

Zdrav, spočit in utrjen človek je zagotovilo, da bo tudi kot delavec na delovnem mestu uspešno premagoval vse napore. Prav gotovo si veliko tega pridobi človek na prijetnem letnem dopustu, vendar je danes že problem, kako zaradi visokih cen omogočiti vsem delavcem primerno letovanje.

Dejstvo je, da ni tako bogatega tozda, ki bi lahko omogočil kar čez noč vsem svojim delavcem oddih na morju v juliju ali avgustu. Res pa je tudi, da noben tozd ni tako reven, da v petih ali desetih letih, kolikor časa pač že obstoja, ne bi mogel za dopuste svojih delavcev nič narediti. Skratka, tudi za dopuste delavcev je potrebno nekaj storiti in če drugače ne, tudi z udarniškim delom in odrekamjem.

V trgovini z živili, še prav posebej pa v tistih tozdih, ki imajo veliko majhnih in raztresenih trgovin, kamor sodi tudi tozd Grmada, saj ima recimo 73 poslovalnic v štirih občinah in 40 krajevnih skupnostih, je zadeva, kako koristiti letne dopuste, še nekoliko težja. Mimogrede, saj ne moremo trgovine z živili kar zapreti in poslati ljudi na dopust.

Za naše delavce je dolga leta prirejala počitnice Počitniška skupnost občine Ljubljana-Siška po vsej jugoslovanski obali, od Ankara pa vse do Splita in še južneje.

Pred petimi ali nekaj več leti pa je bila ta skupnost ukinjena in znašli smo se skoraj pred zaprtimi vrati.

Prav to pa nas je spodbudilo, da smo začeli razmišljati, kako priti do lastnih počitniških kapacitet.

Menimo sicer, da naš način počitnikovanja na splošno še ni najbolje urejen, saj smo vse preveč razdrobljeni, vendar trenutno ni druge rešitve, kot da si vsakdo pomaga sam, seveda če ima denar.

O vsem tem smo v našem tozdu veliko razpravljali in sklenili, da je lahko samo zdrav delavec uspešen pri delu in se zato odločili, da na

vsak način našim delavcem omogočimo primeren dopust na morju ali v hribih.

Najprej smo kupili dve prikolici, leto kasneje garsonjero in potem še eno prikolico. Potrebe pa so bile večje in zato smo na predlog sindikata in na račun nižjih regresov dve leti zapored vsakič zbrali za eno prikolico. Kupili smo še dvosobno stanovanje, prenovili tri sobe s kuhinjo v Gornjem gradu itd. in tako ima danes tozd Grmada skupaj okoli 70 počitniških ležišč, kar pomeni, da lahko istočasno letuje kar 17 družin. Imamo 5 prikolic s sanitarijami, 2 giblivi prikolici, garsonjero v Novigradu in dvosobno stanovanje v Červaru, nekaj ležišč v domovih v Dajli, Piranu in Dolenjskih Toplicah ter tri sobe v Gornjem gradu.

Res je, da je vse to za vedno večje potrebe še vedno premalo, vendar če vemo, da pred šestimi leti nismo imali niti enega ležišča, je to velik korak naprej. Letos bo letovalo več kot 120 delavcev s svojimi družinami, torej vsak peti delavec našega tozda.

Koliko ležišč pa bi pravzaprav potrebovali, da bi ustregli vsem prosilcem? Če bi nam uspelo potegniti sezono vsaj na štiri mesece, to je od junija do septembra, bi trenutno število ležišč skoraj zadostovalo, saj bi v štirih mesecih lahko letovalo okoli 160 družin. Druga možnost pa je, da vsako leto dokupimo ležišča za eno družino, kar pomeni, da v sezoni lahko letuje 10 družin več. Skratka, v eni sezoni verjetno nikoli ne bodo prišli na vrsto vsi zaposleni, res pa je, da so pri nas pretežno zaposlene žene in marsikatera od njih gre

na dopust v počitniške domove svojih mož ali k staršem.

Zanimivo je, da je pri nas največje zanimanje za letovanje v prikolicah. Prav zato smo morali v juliju in avgustu izmeno skrajšati s 14. na 7 dni. Največja težava pa je vsako leto razporejanje dopustov.

To nalogo že vrsto let uspešno opravlja IO sindikata in Ančka Žitnik. Razveseljivo je, da kljub premajhnemu številu ležišč, omogočimo letovanje vsem našim prosilcem, če ne drugače pa najamemo tudi privatne sobe. O vsem tem začne sindikat razmišljati že leto prej, najkasneje pa v začetku leta, tako da že meseca marca vsi vedo, kje in kdaj bodo letovali.

Vsi vemo, da je najbolje iti na dopust julija in avgusta, vendar zaradi premajhnih kapacitet tega še dolgo ne bomo mogli uresničiti, pa tudi trgovine z živili ne moremo sredi poletja kar zapreti.

Še nekaj besed o gospodarjenju s počitniškimi objekti. Tu so vložena velika finančna in materialna sredstva, žal pa se tega še ne zavedamo dovolj. Slabo gospodarjenje v domovih, prikolicah in stanovanjih pomeni tudi manjši skupni dohodek, to pa vpliva tudi na osebne dohodke. Prav zato pred sezono udarniška delovna ekipa pregleda vse počitniške prostore, jih očisti in pospravi, naroči potrebna popravila itd. Isto naredi ob koncu sezone. Vsak objekt, ki ga damo v uporabo, opremimo s seznamom inventarja, posebno primopredajno knjigo, kamor se vpiše vsak dopustnik, opiše pa tudi stanje prikolic, garsonjere itd.

Knjiga je torej javna listina, ki govori o tem, kako naši delavci gospodarijo z družbeno lastnino.

Lahko zaključim, da dobro človek pač z veseljem vstopi v čisto in pospravljeno počitniško stanovanje, kar pomeni, da bo tudi dopust prijetnejši, za kar pa se najbolj trudijo tudi naši člani sindikata.

Premalo počitniških ležišč za vse

Ljuba Sukovič – M-Velepiskrba, TOZD Standard

Oddih in rekreacija v tozdu Standard

Sonce je že pošteno ogrelo zemljo in tako poskrbelo tudi za našo rekreacijo, saj ima skoraj vsak izmed nas vrt, gredico ali kar celo njivo, kjer se lahko razvedri in tako združi koristno s prijetnim. Bliža se tudi počitniška sezona, zato je čas, da pogledamo, kje in kdaj bomo letovali letos.

Tozd Standard ima že dalj časa tri kamp-prikolice v Materadi pri Poreču in dve počitniški hišici v Nerezinah na Lošinju. Vsekakor pa je to premalo za skoraj tristo delavcev, kolikor jih je v tozdu Standard, zato je težko ugoditi vsem, ki bi šli radi na letni oddih.

Predvsem zato, ker si vsakdo želi tja v glavni sezoni, to je nekje od konca junija do konca avgusta.

Takrat so namreč šolske počitnice in starši s šoloobveznimi otroki ne morejo na dopust v pred ali sezoni. Zato smo januarja letos naročili pri Počitniški skupnosti Krško, na že odkupljenem zemljišču v Nerezinah, izgradnjo enodružinske hišice s štirimi ležišči, ki bo končana do prihodnjega poletja.

SIS za oddih in rekreacijo občine Krško – Počitniška skupnost Poreč-Lošinj, katere član je tudi naš tozd, je na seji izvršilnega odbora sprejela sklep o kalkulacijskih osnovah za letošnje leto.

Dnevna cena za bivanje članov skupnosti v Nerezinah je 30,00 din na dan po osebi, ne glede na starost gostov. V glavni sezoni cena za družinsko hišico ne more biti nižja od 120,00 din, režijski stroški za nezasedeno družinsko hišico pa znašajo v glavni sezoni 60,00 din. V teh cenah ni vračunana turistična taksa. Sezonska cena kampiranja prikolic v Materadi je letos 11.000,00 din.

Tozd Standard je član tudi Počitniške skupnosti Suha krajina iz Žužemberka in tako imamo v počitniškem domu v Poreču še pet ležišč.

Zelo težko je uskladiti želje vseh delavcev, ki bi radi letovali, saj imamo premalo ležišč. Zato smo lani dali prednost staršem s šoloobveznimi otroki. Kako se bodo stvari obrnile letos, še ne vemo, ker osnovna organizacija sindikata o tem še ni razpravljala. To bo storila na seji konec meseca, ko bo določila tudi roke izmen. Pogovori se bo treba tudi o ureditvi okolice počitniških hišic v Nerezinah, kjer bi bilo treba narediti boljši dostop, odstraniti kamenje, posejati travo in nasaditi okrasno grmičevje, skratka, olepšati okolico, kar vse bi lahko storili mladinci tozda Standard.

Organizirana skupna rekreacija pa je pri nas bolj slabo razvita. Včasih smo kegljali in igrali namizni tenis, zdaj pa je vse skupaj zaspalo. Le kdaj pa kdaj se kdo še odloči, da jo mahne kam v hribe, še raje pa kar na bližnji hrib, kjer ima vikend. Kakšno skupno akcijo je težko organizirati tudi zato, ker so naše poslovalnice raztresene po vsem dolenjskem koncu in je zato težko dobiti ljudi skupaj. Kdor se še ukvarja s športom ali kakšnim drugim razvedrilom, počne to zaradi lastnega zadovoljstva. To so predvsem mladi, od ostalih delavcev pa jih ima precej majhne kmetije ali vinograde, tako da so v prostem času seveda zaposleni doma.

Tako se le redkokdaj dobimo skupaj, ponavadi samo takrat, kadar se pripravljamo na mercatoriado, kjer zadnja leta uspešno sodelujemo. Toliko o tem pri nas. Ostane nam upanje, da bomo stvari izboljšali, saj nam dobre volje za delo na manjka.

Varstvo pred požari

Jože Renar – M-Rožnik, TOZD Grmada

Kako preprečiti in ukrepati?

Ogenj je za človeka izredno koristen, toda biti mora vedno nadzorovan, sicer lahko čez noč uniči trud celih generacij. Zato si je človek vseskozi prizadeval ogenj nadzorovati, saj so bile lesene ali slamnate kolibe, vasi in cela mesta, neprimerno bolj ogrožena pred požari kot so danes betonska naselja. Tako so imele večje vasi in mesta posebne protipožarne stražarje. Nesporno je, da so prav stalna nevarnost in številni požari prislili človeka, da je varnosti pred požari posvetil toliko pozornosti. V Združenih državah Amerike imajo na primer eno najboljših požarno-varnostnih služb, k temu pa je mnogo »pripomogel« velikanški požar, ki je v prejšnjem stoletju skoraj uničil Chicago. Tudi v Sloveniji imamo dobro organizirana gasilska društva, ki so strokovno visoko usposobljena.

Vendar nas to ne sme uspavati. Uporaba drugih gradbenih materialov, namesto lesa in slame beton, opeka in drugo, je sicer po eni strani zmanjšala možnost požarov, po drugi strani pa sodobno gradbeništvo uporablja tudi veliko lahko gorljivih elementov, od plastike do izolacijskih materialov. Vendar to še ni vse; potencialna nevarnost je tudi blago, ki prihaja v trgovinska skladišča. Tu je treba omeniti predvsem kozmetiko, plastiko, številne kemične izdelke kot so barve, laki itd. Najnevarnejša so glede tega velika skladišča, kar dokazujejo tudi nedavni požari.

Res je sicer, da doslej v tozd Grmada, kolikor mi je znano pa tudi v celem Mercatorju, požari niso naredili kakšne večje škode, vendar nas to nikakor ne sme uspavati, saj je premoženje, s katerim upravljamo, zelo veliko, samo v našem tozdu znaša več kot 30 starih milijard.

Prepričan sem, da se še vedno premalo zavedamo, kolikšno nepopravljivo škodo nam zaradi naše malomarnosti lahko povzroči požar. Trud in delo tisočev ljudi se lahko čez noč spremeni v prah. To praktično pomeni, da povzročitelj požara kljub kazni ne more v celoti povrniti škode, saj bi moral za to delati tisoč in več let.

Poglejmo najprej, kako nastajajo požari. Zaradi slabo grajenih objektov ali pomanjkljivih in iztrošenih napeljav elektrike, plina, dimnih cevi; zaradi naše malomarnosti, to je odmetavanja cigaretnih ogorkov, nepravilnega ravnanja z vnetljivimi snovmi kot so bencin, nafta, laki itd.; zaradi našega hotenja (podtaknitve) in zaradi naravnih razmer, to je udar strele, velika vročina in tako naprej.

In kako preprečujemo morebitne požare? Ker je ponavljanje mati modrosti in znanja, ponovimo tudi to! Vsi zaposleni moramo

znati ravnati s sredstvi za gašenje požarov ter vedeti številke gasilske službe. Poslovodje, namestniki, vodje izmen in drugi morajo dnevno pregledati poslovne prostore in paziti na to, da se takoj odstranijo vse morebitne nevarnosti za požar.

Posebna pozornost je potrebna zvečer, ko zapuščamo trgovino ali druge prostore; so izklopljeni kuhalniki, peči in drugo? Posebej je treba paziti, da so hidranti vedno in lahko dostopni, saj je voda najučinkovitejša za gašenje požarov. Poslovodje in aranžerji morajo povsod, kjer je to potrebno, obesiti opozorilne plakate, ki prepovedujejo ali omejujejo uporabo ognja.

Lesenih in drugih vnetljivih snovi ne smemo skladiščiti ali odlagati v neposredni bližini vnetljivih tekočin. Električne žarilne peči in električne kuhalnike smejo delavci uporabljati samo na za to določenih mestih. Vsi hodniki v

V borovih gozdičkih okrog naselja Počitniške skupnosti Krško je dovolj sence za tiste, ki jih vročina premaga. Foto: Matjaž Marinček

Požar lahko trud in delo tisočev ljudi čez noč spremeni v prah. Foto: Kancijan Hvastija

poslovnih prostorih morajo biti prehodni, da je možen dostop do vseh prostorov. Za gašenje električnih naprav smemo uporabljati le aparate za suho gašenje, gasilni aparati pa morajo biti postavljeni tako, da so vedno in povsod pri roki.

Če pa že pride do požara, je treba takoj zapreti vrata, da ne omogočimo dovoda zraka in s tem širjenje požara, nujno pa je tudi izklopiti elektriko. Zato pa morajo vsi delavci vedeti, kje se izklopi ne samo elektrika, pač pa tudi nafta in plin.

Koristno bi bilo, ko bi vsi odgovorni delavci v trgovinah, pisarnah, skladiščih in drugje, vzeli v roke, nekateri prvič, drugi pa ponovno, pravilnik o požarni varnosti in z njegovimi določili seznanili vse zaposlene. To seveda ni enkratna, temveč stalna naloga in kot taka tudi dolžnost vseh zaposlenih.

Ob delovnem jubileju

Mile Bitenc

Petindvajset rdečih vrtnic za Jelšo

Vsak jubilej je pomemben in če je to delovni jubilej, pa še petindvajseta obletnica povrh, pomeni še toliko več. V mesecu maju so praznovali naši sodelavci na Kozjanskem in o tem, kako je bilo na praznovanju, si preberite v naslednjem sestavku.

Malokdaj se delavci te, tako raztresene delovne organizacije, ki je na prvi pomladni dan pred dvema letoma prišla v sestav Mercatorja, dobijo skupaj. Tisto soboto v maju, ki so jo že tako nestrpno pričakovali, so se srečali na svečani proslavi, kakršna se spodobi ob takšnem dogodku, in kasneje na tovariškem srečanju.

Ze nekaj dni prej je v Šmarju zaplapolala jubilejna zastava. Prav takšna, kot tisti dan v Kostivnici, kjer je bilo vse nared za svečano proslavo. Mnogi so se srečali po dolgem času, si segli v roke za pozdrav in tudi za čestitko.

močju, kjer se mleko in med ne cedita, potem ste čvrsti in nadvse uspešni kolektiv, » je v svojem govoru še posebej poudaril **Darko Bizjak**, predsednik skupščine občine Šmarje pri Jelšah.

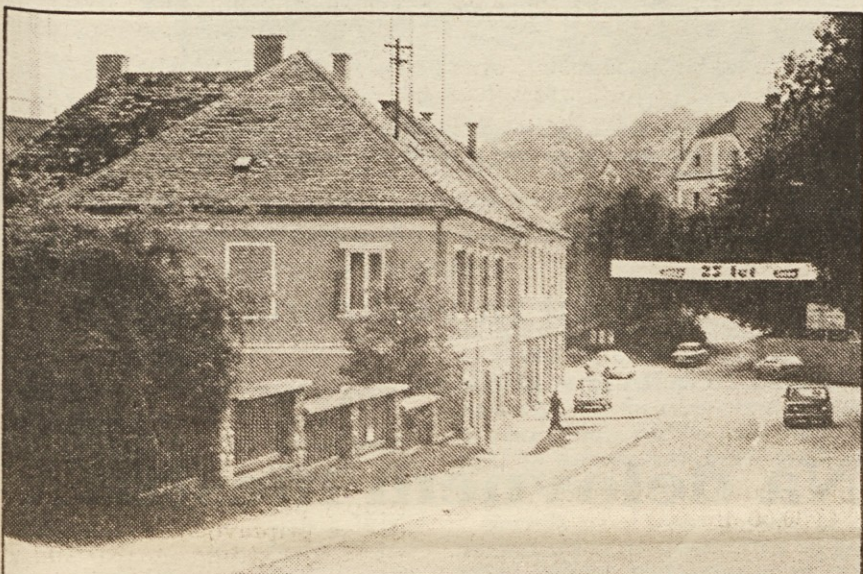
V nadaljevanju je poudaril naslednje: »S pospešenim gospodarskim in vsestranskim razvojem naše občine, ki ga načrtujemo in upravičeno pričakujemo, bo močno porastla kupna moč prebivalstva. Razširile in spremenile se bodo tudi potrebe ter povečalo povpraševanje po vseh vrstah dobrin, ki jih lahko trgovina posreduje. V tem smislu pa je vloga M-Jelše v

nila – predvsem tistim, ki že vseh 25 let združujejo delo v Jelši.

Po uradnem delu proslave se je začelo težko pričakovano srečanje, vseh delavcev, učencev in upokojencev. Bilo je veselo in prijetno, kot je pač na takšnih in podobnih srečanjih. Ni manjkalo ne partijskega golaža, ne odojka, pa tudi dobre kapljice s kozjanskih gričev je bilo na pretek. Godci so spravili na noge domala vse in prijetno je bilo vse do poznih večernih ur.

Mercator

Jelša 25 let

Šmarje pri Jelšah: transparent pri vstopu v kraj je svečano označeval srebrni jubilej Mercator Jelše. Foto: Mile Bitenc

Prijetna vasica, nedaleč od Rogaške Slatine, je tistega dne gostila jubilarne, vabljenе goste in vse ostale delavce M-Jelše. Na proslavi je domači moški pevski zbor zapel za svečanejši začetek in tudi kasneje, med prireditvijo, kajti preveč utrudljivo bi bilo poslušati same govore. Na takšnih in podobnih slovesnostih pa brez njih seveda ne gre.

Prvi je pred mikrofonom stopil **Ludvik Mesarec**, dolgoletni član kolektiva in predsednik pripravljalnega odbora za proslavo. Orisal je delo in razvoj današnje M-Jelše. Ta je začela pred četrto stoletje z eno samo trgovino in tremi zaposlenimi ter v tem času dosegla ogromen napredek. Preko petdeset prodajalnih ima na širšem področju Kozjanskega, v njih pa združuje delo stokrat več delavcev kot na začetku. Jelša je rastla in postajala večja ter močnejša tudi s kasnejšimi integracijami in tako jo je pred dvema letoma pot pripeljala v sestav sozda Mercator.

Prehrojeno pot danes ocenjujejo s ponosom, je poudaril tovariš Mesarec in dodal, da so morali tudi skozi težka, skoraj brezizhodna obdobja. Potrebno je bilo obnavljati lokale in v večjih krajih graditi nove. Slediti in prilagajati so se morali zahtevnejši potrošnji in vzporedno skrbeti za delavca, ki je vse to ustvarjal. Mnogokrat je bilo treba zategniti pas in vlagati v nadaljnjo gospodarsko moč organizacije.

Želje za naprej so znane: izboljšati preskrbo tudi tam, kjer še šepa. Nujno je potrebno zgraditi nove prodajne zmogljivosti v Rogaški Slatini in tudi drugod. Kot doslej bodo tudi v bodoče skušali smelo in uporno premagovati vsakršne ovire.

»Postopno in z veliko truda ste ustvarili delovno organizacijo, ki uspešno in v celoti opravlja funkcijo preskrbovanja našeg območja, uspešno pa tudi deluje na področju družbenega dela. In če ste 25 let preživeli v takih in velikih težjih pogojih, brez večjih pretresov in notranjih zaostreitev, na ob-

nadaljnjem razvoju naše občine izredna in glede na čvrsto podlago, ki ste jo ustvarili doslej, sploh ne dvomimo, da boste ujeli korak za naprej.«

Kasneje je k mikrofonom stopil tudi namestnik generalnega direktorja sozda Mercator, **Vukadin Nedeljković**. Spregovoril je o delu v preteklosti in posebej poudaril, da vsega, kar so dosegli, ne bi naredili brez pridnih in vestnih delavcev. Sredstva za investicije so večinoma zbirali na račun osebnih dohodkov in nizkih stroškov poslovanja ter tako vztrajno dosegali zastavljene cilje. Prav zaradi tega so se morali delavci odreči marsikateri drugi organizacija v sozdu Mercator. Tako je seveda tudi prav, saj znanja ni nikoli preveč – zlasti v sedanjem času ne, ko se vse tako hitro spreminja in razvija in ko morata tudi trgovina in skrb za potrošnika korakati vzporedno z naglim razvojem na drugih področjih.

Se posebej je tovariš Nedeljković poudaril, da imajo v M-Jelši takšno kvalifikacijsko strukturo zaposlenih, ki jim jo lahko upravičeno zavida marsikatera druga organizacija v sozdu Mercator. Tako je seveda tudi prav, saj znanja ni nikoli preveč – zlasti v sedanjem času ne, ko se vse tako hitro spreminja in razvija in ko morata tudi trgovina in skrb za potrošnika korakati vzporedno z naglim razvojem na drugih področjih.

V preteklem obdobju so bili v kolektivu M-Jelše na področju širjenja preskrbe uspešni. Tudi v novo petletno obdobje so zakorakali smelo in načrtno. Zgraditi namenjajo trgovine v Rogaški Slatini in v spominskem parku Kumrovec – Trebče ter gostinsko trgovski center v Šmarju. Tovariš Nedeljković je izrazil upanje, da bodo tudi ti načrti uspeli, in poudaril, da lahko, tako kot doslej, seveda tudi v prihodnje računajo na pomoč združenih sredstev sozda Mercator.

V program proslave so se vključile tudi mladinke M-Jelše, ki so pripravile recital z naslovom »Nekoga moraš imeti rad.« To je bil še dolg od dneva žena, saj so takratno proslavo združili s praznovanjem jubileja.

Sledile so seveda čestitke, stiski rok in tudi kakšna solza se je utr-

Obiskali so nas prijatelji iz Arandjelovca

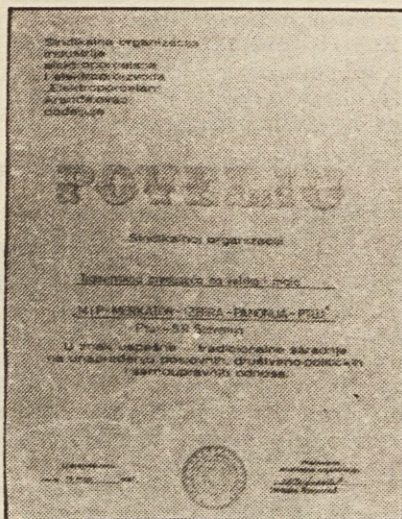
Kristina Antolič – MIP Ptuj

Vez bratstva in prijateljstva

Prijateljstvo in medsebojno sodelovanje v športni dejavnosti v okviru sindikalnih organizacij se je pričelo že leta 1972 z bivšo Izbiro in se je z združitvijo Panonije nadaljevalo. Vsakoletna izmenjava obiskov se je ustalila in danes lahko trdimo, da je vez bratstva in prijateljstva med kolektivoma Industrije Elektroporcelan iz Arandjelovca in MIP-a tradicionalna.

Odbor za rekreacijo in šport ter pripravljalni odbor sta pripravila srečanje delavcev obeh delovnih organizacij, ki je bilo od 15. do 17. maja letos.

V petek, 15. maja ob šestih zjutraj, so pripotovali naši gostje iz Arandjelovca. Z avtobusne postaje smo jih pospremili v dijaški dom, kjer so prenočevali vse dni. Po večerji istega dne smo še dolgo v noč kramljali, saj niso bili utrujeni, čeprav so prepotovali velik kos naše domovine.

Priznanje za uspešno in tradicionalno sodelovanje v poslovnih, družbenopolitičnih in samoupravnih odnosih med obema organizacijama.

Gostje iz Arandjelovca pred odhodom na letališče v Moškanjcih. Foto: Kristina Antolič

Priznanja ob jubileju

Ob praznovanju 25-letnice M-Jelše so 24 delavcem podelili priznanja za petindvajsetletno uspešno delo, za dolgoletno sodelovanje v kolektivu pa je priznanje prejelo 53 delavcev.

Družbenopolitične organizacije M-Jelše so pripravile tudi predloge za podelitev državnih odlikovanj, vendar pa teh do svečane proslave še niso prejeli in bodo podeljena na eni prihodnjih sej delavskega sveta.

Priznanja za petindvajsetletno uspešno delo so prejeli: Miloš Klajnšek, Filip Škerjanec, Dane Bercko, Stanko Žgajner, Vikica Tepeš, Peter Čoh, Fanika Preložnik, Zinka Krivec, Alojz Šmid, Marija Lupše, Edi Plevnik, Marija Belina, Slavica Kolar, Julčka Varovič, Stanko Lorber, Rezika Obradovič, Nada Prevolšek, Mara Čretnik, Poldka Jagodič, Olga Škorjanc, Mirko Drofenik, Ivan Križan in Zinka Glagovšek.

Priznanja za uspešno delo pri M-Jelši so prejeli: Ančka Sovinc, Majda Imenšek, Franci Stermecki, Lizika Gobec, Anton Počivavšek, Zinka Volavšek, Cvetka Renier, Henrik Turk, Alojz Fendre, Jožica Fendre, Friderik Bobnarič, Ruža Hajder, Alojz Šlogar, Magda Koštrun, Matilda Gošnjak, Lojzka Boršič, Ivan Varovič, Lojzka Antolič, Barbara Stajnšek, Fanika Černezel, Marija Špiljak, Silva Šramel, Štefka Artič, Rezka Klemenčič, Ančka Šramel, Albin Vah, Andrej Kocman, Rezka Artič, Vida Drofenik, Milka Krlanko, Nežika Cikanek, Anton Otorepec, Vera Turnšek, Marija Jager, Ignac Gabršek, Slava Zidanski, Marta Počivavšek, Majda Vajcer, Marica Berglez, Milka Hrovat, Marija Svetelšek, Jožica Gabršek, Zinka Gobec, Marija Sovre, Beti Zalezina, Olga Turk, Ludvik Mesarec, Drago Rovišnjak, Majda Klajnšek, Jože Drofenik, Štefan Lojen, Srečko Korošec in Marija Rebernik.

la Stanko Hebar, predsednik odbora za šport in rekreacijo, in Edi Zajšek, predsednik pripravljalnega odbora naše delovne organizacije. Nato je še predsednik sindikata Industrije Elektroporcelan podelil naši sindikalni organizaciji priznanje »Povelju« za uspešno in tradicionalno sodelovanje v poslovnih, družbenopolitičnih in samoupravnih odnosih med obema organizacijama.

V nedeljo, 17. maja so si gostje najprej ogledali muzej na gradu, potem pa še spomenik Jožeta Lacka in tu položili cvetje. Potem so odšli na letališče v Moškanjce in si z avionom aerokluba Ptuj ogledali panoramo Ptuja in okolice.

Prišel je tudi čas slovesa z eno samo željo, naj živi bratstvo in prijateljstvo, ki ga utrjujemo tudi s takimi sodelovanji med dvema delovnim organizacijama.

V slovo

Ivan Senčar

Težko je razumeti kruto resnico, da si se za vedno poslovil od nas, dragi sodelavec Ivan Senčar.

Se posebej za nas, tvoje sodelavce iz skladišča galanterije in tekstila, je ta vest zelo boleča. Veliko let je minilo od takrat, ko si kot deček stopil za trgovski pult. Za prodajalca si se izučil v prodajalni Nama in od takrat je minilo 19 let.

Poznali smo te kot dobrega delavca, saj si bil vedno pripravljen opraviti vsako delo, ki ti je bilo naloženo. Tako na delovnem mestu, kot v organih samoupravljanja, si bil med najbolj delavnimi. Nikdar nisi bil zadovoljen z doseženim, vedno si si prizadeval za boljše.

Toda bolezen ne izbira žrtev. Pred več kot tremi leti si začasnó premagal bolezen in se ponovno vrnil med nas. Toda ne za dolgo.

Vsi, ki smo s teboj sodelovali in si delili delovne obveznosti, te cenimo kot dobrega, zanesljivega delavca in prijatelja, zato je tvoj nenaden odhod toliko bolj boleč, saj smo izgubili veliko.

V našem spominu boš ostal kot vesten in vzoren delavec.

Tvoji sodelavci

Velika pridobitev za občane

Mirko Košmerl – M-Potrošnik

Lani odprta blagovnica v Lenartu

Leta 1974 je bilo z družbenim planom občine Lenart med drugim sprejeto, da je treba hitrejši razvoj iskati v integracijskih procesih. Prav enako stališče do tega je v istem letu zavzela tudi občinska konferenca ZK.

Kolektiv se je temu dokaj hitro odzval ter navezal stike z Mercatorjem, pozneje pa se je vključila tudi mariborska Tima. Tako je leta 1975 stekla razprava z vodilnimi delavci Mercatorja o združitvi naše organizacije z Mercatorjem. Strokovne službe naše organizacije in Mercatorja so takoj izdelale analizo, iz katere je bilo jasno razvidno, kakšne bodo pridobitve za našo organizacijo v primeru, če se združimo v Mercator kot enovita delovna organizacija. Analiza in program, ki sta bila izdelana, sta dokazovala, da bo naša organizacija precej pridobila glede dohodka, še več pa z nadaljnjo širitvijo trgovske mreže, saj so bile v programu zajete tudi investicije, med njimi blagovnica.

Tima se je s konkretnim programom pojavila šele takrat, ko smo na zboru delavcev, na podlagi analize že razpravljali o prednostih združitve z Mercatorjem. Ker Tima s svojim programom naši organizaciji ni zagotavljala nič obetajočega, niso mogli naših delavcev nobeni pritiski in grožnje prepričati za združitev s Timo. Kljub temu se je kolektiv odločil, da se na referendumu lahko glasuje, poleg Mercatorja, tudi za Timo, vendar je zanjo glasoval le en delavec. To je bilo tudi pričakovati, saj je bilo iz analize in programa prepričljivo videti, da lahko pričakujemo napredek le v primeru, če se združimo s tako veliko organizacijo združenega dela, kot je Mercator. Že v srednjeročnem planu Mercatorja za obdobje 1975 do 1980 je bila predvidena gradnja blagovnic v Lenartu. Z gradnjo smo začeli meseca avgusta leta 1979, objekt pa je pričel obratovati 1. novembra 1980. Izvajalec, konstruktor – Gradbenik, Lendava, je svoja dela opravil v enoletnem pogodbenem roku, do prekoračitve roka pa je prišlo predvsem zaradi nekaterih kooperantov in tudi dobaviteljev opreme.

Neto prodajna površina tega objekta je 2.800 m², bruto pa 3.400 m². Že v začetku leta 1980 so samoupravni organi naše delovne organizacije začeli pripravljati kadre za blagovnico, obenem pa tudi razpravljati o reorganizaciji in specializaciji celotne prodajne mreže v Lenartu. Ta program je bil pozneje po širših razpravah v samoupravnih organih, že v prvi polovici leta 1980 dokončno sprejet.

Z odprtjem blagovnice nismo v Lenartu zaprli nobenega lokala, saj nam je dejansko primanjkovalo prodajnih zmogljivosti. Vsi lokali, ki so se preselili v blagovnico, so bili na zahtevo inšpekcijskih služb temeljito sanirani in so pričeli obratovati šele 1. januarja 1981. V blagovnici smo v mesecu novembru in decembru 1980 dosegli dokaj dobre poslovne rezultate in smo leto 1980 po zaključnem računu zaključili uspešno.

V letu 1981 so rezultati gospodarjenja slabši zaradi hitrega naraščanja cen, saj beležimo na eni strani v prvih štirih mesecih letošnjega leta porast cen za 48,1 %, na drugi strani pa hitro padanje realne kupne moči. Negativno vpliva tudi povečani pologi za potrošniška posojila in ukinitve prodaje nekaterih vrst blaga na potrošnika posojila.

Že takoj v začetku leta smo začeli spremljati rezultate gospodarjenja po poslovnih enotah ter pripravili prvo oceno za meseca januar in februar. Predvideli smo tudi določene ukrepe, ki jih je treba storiti za boljše gospodarjenje. V prvem trimesečju smo imeli izgubo, zato smo sprejeli sanacijski program in vse ustrezne ukrepe, da se stanje popravi. Po sprejetju tega sanacijskega programa so se rezultati gospodarjenja v nekaterih poslovnih enotah bistveno izboljšali, med tem, ko se v nekaterih stanje ni spremenilo.

S sanacijskim programom smo določili, da je treba, glede na že omenjeni dvig cen, povečati realizacijo v vseh poslovnih enotah v primerjavi z istim mesecem lanskega leta za 50 %. Izreden poudarek v sanacijskem programu smo dali predvsem izboljšanju delovne discipline, zmanjšanju stroškov, delovanju delegatskega sistema in povezovanju s sveti potrošnikov, ki lahko s svojo objektivno kritiko v marsičem pripomorejo k ugodnejšim poslovnim rezultatom in založenosti prodajaln s tistim blagom, ki ga potrošnik išče.

Družbeno politične organizacije in samoupravni organi že sedaj razpravljajo in sprejemajo dodatne ukrepe, upoštevaje ocene gospodarjenja v mesecu maju v primerjavi z opredelitvami v sanacijskem programu. V tej oceni smo ponovno poudarili, da je treba nemudoma spremeniti odnos do potrošnika in izboljšati kakovost in solidarnost postrežbe. Skupno z

družbenopolitičnimi organizacijami občine pa smo se dogovorili, da bodo v naslednjih dneh razprave po vseh krajevnih skupnostih, predvsem zato, da potrošnika usmerimo v naše prodajalne v Lenartu in blagovnico ter da tako s skupnimi močmi poskrbimo, da se prepreči nadaljnji odliv kupne moči v sosednje trgovske centre. Na teh sestankih bomo razpravljali tudi o deljenem delovnem času, saj nas ekonomska nuja priganja v to, da ukinemo približno 20 delovnih mest. Seveda pa z ukinitvijo teh delovnih mest ne more pasti realizacija v poslovnih enotah, ampak je treba z večjo storilnostjo doseči iste rezultate.

Da smo prvo trimesečje zaključili z izgubo, je razlog predvsem v nenehnem padanju razlike v ceni, ki je v prvem trimesečju padla za 1,4 %, na drugi strani pa nas že bremenijo obveznosti iz investicije za blagovnico. Blagovnica je stala, skupaj z ureditvijo okolice in opremo, 82 milijonov in če upoštevamo uradno stopnjo inflacije, bi stala letos že 30 milijonov več. Res je tudi, da začetek poslovanja blagovnice sovpada z izredno težkim gospodarskim položajem, vendar smo prepričani, da bomo težave premostili.

Nova blagovnica ima v kleti skladišča in ostale potrebne prostore, v pritličju samopostrežno trgovino in bife »Potrošnikov hram«, v prvem nadstropju oddelke za tekstil, v drugem pa prodajajo pohištvo, belo tehniko in akustiko.

Samopostrežna trgovina v blagovnici je vabljivo in nadvse lično opremljena. Obe fotografiji: Jože Rozman

Dve zanimivi prireditvi

Lado Novak – M-Sloga

Reklama ne pozna meja

Gornja Radgona je sicer majhno obmejno mesto, vendar po svojih prireditvah znano doma in po svetu. Tu je doma **Mercator-Sloga**, ki skrbi in si prizadeva, da se to ime sliši povsod, kjer je le mogoče. To omenjam zaradi tega, ker sta pred nedavnim minili dve zanimivi prireditvi, na katerih je bilo slišati in videti tudi ime M-Sloga.

Prva, ki je bila 16. maja, je bila atraktivna tekma med debelimi in suhimi. Pričela se je s svečanim mimohodom tisoč metrov dolge parade udeležencev in pokroviteljev tekme. V koloni so prav gotovo najbolj izstopali oranžni znaki Mercator. Parada se je končala na stadionu »Bratstva in enotnosti« v Gornji Radgoni, kjer je bila svečana otvoritev tekme.

Pred tekmo so tekmovalci razdelili 50 nogometnih žog z napisom Mercator-Sloga otrokom, ki so prišli bodrit debele in suhe. Napovedovalec je pred tekmo še enkrat naštel vse, ki so finančno podprli prireditev. Med njimi je bila tudi M-Sloga.

Žvižg in tekma se je začela. Glej, glej, med debelimi tudi direktor M-Sloge, Budimir Gašević. Po vseh bolj ali manj komičnih situacijah, golih in mimostrelih, je bila tekma končana. Izgubili so jo sicer debeli, vendar to niti ni pomembno. Prireditev je uspela in okoli 400 gledalcev je zadovoljnih zapuščalo stadion. M-Sloga iz Gornje Radgone vas pozdravlja, je bilo slišati napovedovalca, in vas vabi v svoje prodajalne...

Uspeh se krona z uspehom, zato se drugo leto zopet vidimo na tekmi med debelimi in suhimi. Čisti dohodek je bil namenjen invalidom kot pomoč pri izgradnji njihovega doma v Gornji Radgoni. Tako, to je bila prva prireditev.

Druga, malo daljša in obsežnejša, je bila v Bosanskem Šamcu. Tam je bil namreč od 29. do 31. maja festival mladine Jugoslavije pod imenom »Bratstvo in enotnost«. Sodelovalo je 12 festivalskih mest: Bitola, Gornja Radgona, Kranj, Nikšić, Niš, Priština, Reka, Slavovski Brod, Subotica, Trebinje, Zagreb in Bosanski Šamac kot gostitelj.

Iz Gornje Radgone sta odpotovala avtobus in kombi, polepljena z napisom Mercator. Tako smo tudi

med potjo propagirali svojo delovno orgnaizacijo in sozd Mercator. Na festivalu so sodelovali tudi naši delavci. Tekmovalci namiznega tenisa so nosili majice z napisom Mercator-Sloga. Z nami je bil tudi direktor Budimir Gašević, ki je iskreno razdelil značke Mercator in tako pripomogel, da ime Mercator poznajo tudi drugje.

Tako je torej pri nas s propagando. Je neposredna in zanimiva ter je povsod tam, kjer se kaj dogaja, kjer so ljudje, kjer je veselje.

Nekaj navodil za vsakdanjo rabo

Budimir Gašević – M-Sloga

Na delovnem mestu...

Prav gotovo vsi poznate besedo stabilizacija. Seveda, ta se danes sliši že na vsakem koraku. Kako pa stabilizacijo izvajamo? Pri tem smo še posebej dosledni. Da bi bilo vse to res in da bi bili stabilizacijski ukrepi še popolnejši, smo v upravnih prostorih M-Sloge v Gornji Radgoni vidno izobesili naslednje opozorilo.

Tudi na delovnem mestu zahteva disciplina poznavanje pravil lepega vedenja. Prvo je gotovo tole: na delo prihajajte točno, dajte pridno in pošteno. Sicer pa:

- ne motite s preglasnimi pogovori tistih, ki delajo v istem prostoru in tudi ne dovoljujte, da motijo vas;

- v delovnem času ne zapuščajte delovnega mesta s pretvezo, da imate nek posebno nujen opravil;

- ne uporabljajte službenega te-

lefona prepogosto za dolge zasebne pogovore;

- ne prihajajte na delovno mesto preveč odišavljeni, ker sodelavci morda ne prenašajo vonja, ki ugaja vam. Vsekakor velja, da je treba dišave na delovnem mestu uporabljati kar najbolj diskretno;

- ko je delovnega dne konec, naj bo miza pospravljena in na njej red (to velja za oba spola);

- ni lepo hvaliti se na delovnem mestu pred kolegi s položajem, premoženjem in prednostmi, zlasti če sami vsega tega nimajo;

- ne govorite o svoji sreči tistemu, ki ni srečen;

- ne govorite drugim vam zaupane skrivnosti;

- ne sodite o tistem, česar ne razumete ali kar premalo poznate;

- denar, ki ste si ga izposodili, vrnite vedno na dogovorjeni dan, saj boste tako tudi za drugič imeli kredit;

- kadar zbira kolektiv denar, sodelujte, četudi z manjšim zneskom kot večina;

- ne spletkarite, ker pride to prej ali slej na dan;

- ne šalite se na tuj račun, jutri se bo kdo pošalil z vami, to pa, kot vemo, ni vselej najbolj prijetno;

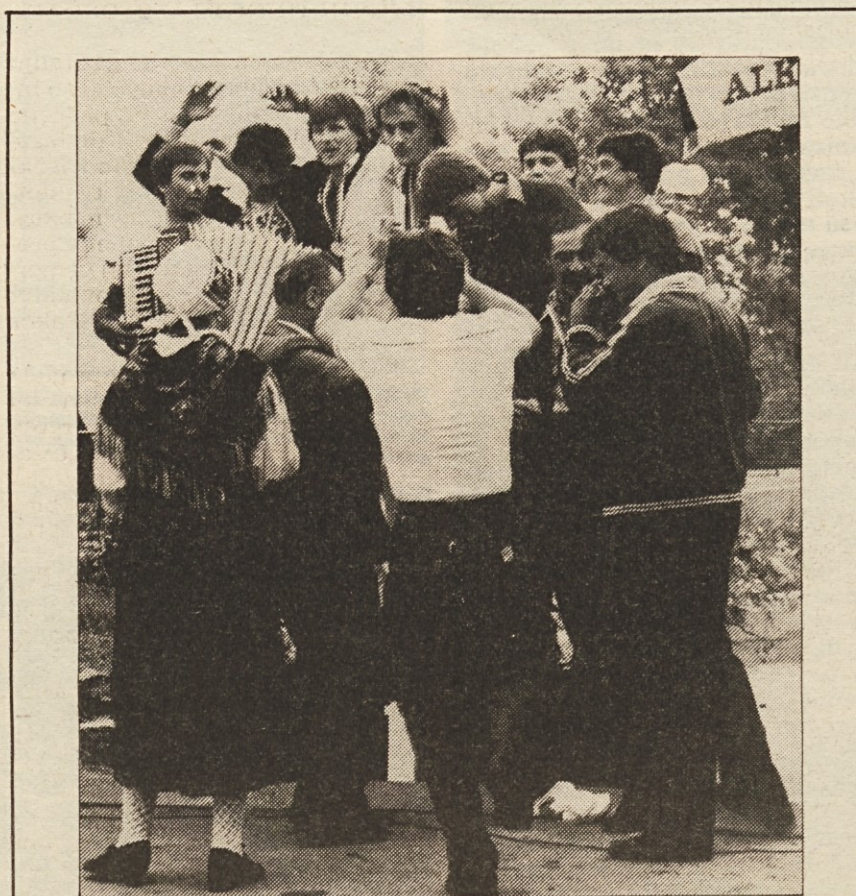
- ne govorite z žvečilnim gumi-jem v ustih;

- na sestankih povejte jasno in glasno kaj mislite in ne vežite otrobov, ki so bili že stokrat prežvečeni;

- tudi če vam kolega ni všeč, se obnašajte do njega ljubeznivo, saj mržnja bolj greni življenje tistemu, ki črta, kot tistemu, ki ga so-vražio;

- ne bodite nikdar nikomur nevoščljivi, ker se nikoli ne ve, kaj komu manjka.

Mislím, da se strinjate s tem, da je bilo to vredno prebrati. Morda se vam je porodila želja, da bi takšna opozorila visela tudi pri vas.

Takole so se Ptujčani veselili prvega mesta v malem nogometu na 4. Mercatoriadi v Ribnici. Foto: Jože Rozman

Mercator **nanos**

Nanosov vestnik

LETO I

Ljubljana, junij 1981

Št.: 2

Urednikova beseda

Franc Glažar – DSSS

Razširiti informacijsko mrežo

Pred nami je druga številka našega Vestnika, kar pomeni, da smo v informacijski krogotok pogumno skočili in moramo sedaj v njem tudi plavati, sicer bomo zaman iskali rešilno bilko pred utopitvijo. Ta prisposoba kaže na odgovornost nas vseh, da si obveščenost organiziramo tako, da bo dejansko služila našim samoupravnim zahtevam, potrebam in željam. Vendar pa to ne more in ne sme biti odvisno zgolj od aktivnosti članov uredniškega odbora, temveč od organiziranega širšega odnosa do zbiranja, posredovanja in uporabljanja informacij.

Torej, kako se bomo organizirali?

Poglejmo si najprej, kaj predlaga uredniški odbor.

Glavnino informacij najdemo:

- pri vodilnih delavcih DO, TOZD in DS SS;
- pri strokovnih službah TOZD in DS SS;
- pri nosilcih funkcij samoupravnih organov DO, TOZD in DS SS;
- pri nosilcih funkcij družbeno-političnih organizacij;
- pri delegatih za skupščinske organe in organe SIS;
- pri aktivnih društvenih delavcih.

Uredniški odbor predlaga, da vsa našeta področja vključimo v informacijsko bazo, tako da na vsakem področju določimo – imenujemo odgovornega posameznika za zbiranje in posredovanje informacij.

Ceprav smo si v uredniškem odboru razdelili obveznosti in odgovornosti po posameznih področjih, je nujno, da v vsakem tozdu in delovni skupnosti zadolžimo nekoga, ki bo skrbel za način, vsebino in tudi pravočasnost zbiranja in posredovanja informacij.

Uredniški odbor zagovarja tole načelo: **v vsaki številki našega vestnika naj bo najmanj ena vest in tudi slika iz vsakega tozda.**

Tematska razdelitev našega Vestnika, tako kot je bila predstavljena pred prvo izdajo, zahteva, da so v vsaki številki obravnavana vsa obvezujoča področja. To odgovornost nosijo zadolženi člani uredniškega odbora, ki morajo za vsako številko pravočasno preiskrbi informacijo iz »svojega« področja. Če bo delo uredniškega odbora dobro steklo, vam bomo v sliki in besedi tudi predstavili te marljive sodelavce.

Seveda pa ni treba posebej poudarjati, da si na uredništvu še posebej želimo sodelovanja in prispevkov vseh ostalih članov kolektiva, ki jih ne navajam kot odgovorne nosilce ... Vemo, da je beseda tistega, ki neposredno izvaja trgovska, skladiščna, transportna in druga dela v trgovski operativi, najbolj pristna in nedvomno tudi najbolj odmevna. Prav zato se uredništvo obrača k vsem članom kolektiva M-Nanos, da nam pišejo in sodelujejo.

Informacije so lahko kratke, lahko so pisane v rokopisu in ni potrebno, da so slovnično oblikovane. Pomembna je aktualnost vsebine. Lahko pa posredujete tudi vprašanja in predloge – pismeno in tudi ustno.

Pisati moramo o vsem, ker je dobrega in slabega. Prav je, da se pohvalimo, vendar odkrito moramo povedati tudi to, kje nas čevlji žuli in kakšne obkladke bomo postavili na žulj.

Današnja števila še nima dogovorjene oblike. Vsebine še ni predstavljena po »rubrikah«, ker je zbiranje gradiva še vedno priložnostno oziroma improvizirano. Upamo in želimo si, da bi že naslednja številka bila bolj urejena in da bi imela naslovno glavo že z našim novim zaščitnim znakom.

Razmere v svetu in pri nas

Franc Glažar – DSSS

Iz družbenopolitične aktivnosti

Družbenopolitična aktivnost naše delovne organizacije je v sedanjem obdobju prilagojena predvsem dvem pomembnim izhodiščem: reorganizaciji in vlogi ZK, sindikata in mladine pri izvajanju sprejetih obvez in III. kongresu samoupravljalcev Jugoslavije, oziroma osnutka resolucije in konkretizaciji njenih načel v naši vsakdanji praksi.

V naši delovni organizaciji povezujemo usmeritve, ki so vsebovane v resoluciji za III. kongres samoupravljalcev, z našimi reorganizacijskimi izhodišči, saj smo si zadali vrsto konkretnih nalog, ki so vsebovane tudi v resoluciji. Ker je naša programska orientacija znana, ne bo odveč, če pogledamo, kaj pravi resolucija in kako upoštevamo njene določbe.

Sedanje razmere v svetu

Resolucija opredeljuje sedanjí politični in gospodarski trenutek z ugotovitvijo, da smo soočeni z izredno neugodnimi mednarodnimi, političnimi in ekonomskimi razmerami. Posledice obstoječih razmer poglabljajo razlike med razvitimi in deželami v razvoju in ekonomska kriza je zajela vse države in vsa področja sveta. Seveda je tudi nas zajel tok poslabšanih družbenoekonomskih in političnih razmer, vendar pa ugotavljamo, da smo za poslabšanje stanja v mnogočem krivi tudi sami.

Posledice neugodnih razmer

Upoštevajoč našo družbenoekonomsko naravnost in našo samoupravno organiziranost, smo bili očitno prepričani, da bo naša prilagoditev spremenjenim ekonomskim in političnim razmeram lažja in manj boleča. Vendar pa smo soočeni z izrazito neugodnimi gibanji v gospodarstvu, ki se izražajo predvsem v:

- resnih motnjah v družbeni reprodukciji;
- visoki stopnji inflacije;
- primanjkljaju v plačilni bilanci;
- težavnosti zaposlovanja idr.

Razlogi za zastoje

V družbenopolitični oceni ugotavljamo, da so za te razmere krivi tudi:

- premalo razviti samoupravni odnosi;
- neugodna struktura gospodarstva;
- velika uvozna odvisnost;
- premajhna proizvodna orientacija v izvoz;
- zaostajanje rasti produktivnosti dela;
- zanemarjanje objektivnih ekonomskih zakonitosti;
- razpadanje enotnega jugoslovanskega trga;
- krepitev administrativnega odločanja;
- zastoj razvoja samoupravljanja.

Obveznosti in naloge

Prikazane negativnosti resno ovirajo naš razvoj, zato pri družbenopolitični aktivnosti poudarjamo nujnost obvladati celotno družbeno reprodukcijo in nujnost doslednega uresničevanja gospodarske stabilizacije. Cilj nam je vsem jasen: **zaustaviti moramo neugodna gibanja, dvigniti produktivnost dela, usmeriti potreben delež dohodka v razširitev materialne osnove in spremeniti odnose v delitvi dohodka tako, da bo mogoče realizirati sprejete srednjeročne razvojne plane.**

Povečati moramo reprodukcijsko sposobnost, več se povezovati in več združevati sredstva. Dohodek naj bi bil temeljni motiv za delo in gospodarjenje. Z združeva-

njem in povezovanjem TOZD in OZD je potrebno zagotoviti pogoje za racionalno delitev dela in povečevanje skupnega prihodka in dohodka.

Izboljšati moramo organizacijo dela in z ukrepi ekonomske politike povečevati produktivnost in zniževati stroške poslovanja in dela. Racionalizirati moramo delovne postopke in uskladiti zaposlovanje z možno produktivnostjo.

Razporejanje in delitev dohodka morata teči po načelih dobrega gospodarjenja, kar zagotavlja sredstva in možnosti za hitrejši in stabilnejši razvoj vsake OZD.

Udeležba v delitvi sredstev za osebne dohodke mora biti usklajena z dejansko učinkovitostjo dela vsakega posameznika. Strogo bi morali ločiti delo od nedela. Določiti moramo merila za količino in kakovost dela. Še posebej je potrebno ugotavljati uspešnost dela odgovornih, vodilnih in vodstvenih kadrov. Prevladovati mora spoznanje, da je delo v neposredni proizvodnji in v operativi nasploh najbolj pomembno in da ima to delo največji vpliv na dohodek, zato mora biti tako delo tudi ustrezno »plačano«.

Da bi dosegli in uresničili sprejete obveze, tako kongresne kot naše reorganizacijske, moramo predvsem:

- okrepiti našo samoupravno zavest in doslednost odločanja;
- dosledno izpeljati delegatski sistem;
- zagotoviti prisotnost in aktivnost ZK, sindikata in mladine;
- uresničiti spoznanja o nujnosti združevanja dela in sredstev in zagotoviti večjo realizacijo skupnega prihodka in dohodka.

Mercator **nanos**

Lastnega grosista prilagoditi potrebam maloprodaje

Emil Vuga – DSSS

Prvi koraki so že storjeni

Sama reorganizacija komercialnih služb v DO že kaže pozitivne premike v poslovanju, predvsem pa boljšo organiziranost in povezavo med komercialno DO in referati v grosistu.

Dogovarjanja o angažiranju sredstev za nabavo blaga, ki so bila prej bolj ali manj prepuščena posamezniku, so privedla do tega, da se v današnji, likvidno težki situaciji, ta sredstva bolj kvalitetno usmerjajo, ter da se nabava, kolikor je le mogoče, usmerja preko matičnega grosista. Cilj usmerjanja teh sredstev je v zadovoljitvi potreb lastne maloprodaje kakor tudi maloprodaje v sozdu.

Ob ugotovitvah, da maloprodaja še vedno usmerja precejšen del svoje nabave k zunanjim trgovskim partnerjem, nam ne preostane drugega, kot da se lastna grosistična dejavnost prilagodi z izbiro in količinami potrebam maloprodaje.

S tem namenom so bile izdelane ankete glede na potrebe industrijskih prodajal. Čeprav še ne razpolagamo z izdelano analizo, lahko že sedaj ugotavljamo, da so potrebe maloprodaje v nekaterih blagovnih skupinah precejšnje. Ob zadovoljitvi teh potreb, bi bil poslovni uspeh grosistične dejavnosti in s tem tudi DO veliko ugodnejši. Naš cilj je torej v usmerjanju blagovnih tokov preko matičnega grosista, če so seveda dani vsi pogoji za takšno dejavnost.

Zavedati se moramo, da občasno iskanje poslov in neprimerno

velika paleta proizvodov ne moreta pripeljati do sortiranosti in specializacije. Ravno specializacija pa je naš cilj. Želimo doseči to, da bo kupec vedel in bil prepričan, da bo blago, ki je predmet specializacije, pri nas tudi dobil.

Določitev asortimenta, potrebnih količin in dobaviteljev, mora biti osnova za naše nadaljnje delo, ki mora imeti svoje mesto že v naslednjem poslovnem letu.

Razgovori z maloprodajo in skupno planiranje so nam dali podatke, ki govorijo v prid tem nalogam. Potrebna je torej večja intenzivnost na že pridobljenem prodajnem prostoru in gospodarno »obračanje« dinarja.

Kakovost in dohodkovna uspešnost našega dela je v pretežni meri odvisna od ljudi, še posebno od odgovornih ljudi. Očitno je torej, da je od načrtnosti in naravnosti kadrovske politike v veliki meri odvisna uspešnost celotnega poslovanja, zato je tudi sprejemanje odločitev na kadrovskem področju izredno odgovorno dejanje.

Na sliki vidimo delo razpisne komisije za imenovanje direktorja tozda Indus Koper. Delo komisije je bilo vse prej kot lahko, kar potrjuje dvakratni razpis in precej raztegnjen čas reševanja tega vprašanja.

Vodenje tozda je zahtevno delo in prav je, da se člani delavskega sveta tozda, ki odločajo o imenovanju vodilnega delavca, te pomembnosti tudi zavedajo.

Ob drugem razpisu so bila v tozdu Indus stališča razpisne komisije, družbenopolitičnih organizacij in vseh članov delavskega sveta tozda enotna. Za direktorja tozda so soglasno imenovali Daria Barillo, dosedanjega vodjo komercialne tozda. Posnetek je nastal po opravljenem imenovanju.

Tovarišu Barilli iskrene čestitke v imenu uredniškega odbora

Foto Gordana Bandelj

Nekaj dobrega, nekaj slabega in veliko povprečnega

Franc Glažar - DSSS

Osebnih dohodkov in problem delitvenih odnosov

Uspešnost poslovanja in dela se v končnem razporejanju in delitvi ustvarjenega dohodka še najbolj nazorno kaže v višini osebnih dohodkov, saj vemo, da morajo ti biti odvisni od dosežene produktivnosti in uspešnosti upravljanja in gospodarjenja oziroma razmerij, ki so opredeljena z Zakonom o združenem delu in z družbenim dogovorom o razporejanju in delitvi dohodka, zagotoviti nenehno povečevanje sredstev za razširitev materialne osnove dela in povečevanje sredstev rezervnih skladov. Te družbene sprejete obveze so jasno določen okvir obsega sredstev za osebne dohodke, zato je njihova višina tudi jasen pokazatelj uspešnosti poslovanja in dela.

Upoštevajoč sedanje osebne dohodke in njihovo načrtovano rast v letu 1981 je očitno, da so finančni rezultati neadekvatni prizadevanjem in potrebam, ter da ustvarjeni dohodek ne dopušča takšnih delitvenih razmerij, ki bi omogočala zadržati realne osebne dohodke v skladu z visoko rastjo življenjskih stroškov. Razlogi izpada dohodka so bili prikazani že v prejšnji številki našega Vestnika, zato velja opozoriti samo na naslednje najbolj pomembne vplive:

- zamrznjene marže;
- bistveno povečanje vrednosti blaga na zalogi (cene rastejo);
- nizka akumulacija trgovine nasploh (predvsem v tehnični stroki);
- izpad v uvozu trgovskega blaga;
- stagnacija grosistične prodaje tehničnega blaga;
- upadanje kupne moči prebivalstva;
- pomanjkanje iskanega blaga idr.

Pri tem je potrebno povedati še to, da ima na različen izhodišni dohodkovni položaj pomemben vpliv tudi sedanj položaj grosistične dejavnosti. Sedanje možnosti za ustvarjanje dohodka so neskladne z obvezami in obsegom dela grosističnega poslovanja in s stroški, ki jih tako poslovanje terja. Ker gre tu izključno za družbeno sprejete normative, je očitno, da zaposleni delavci v grosistični dejavnosti za nastali položaj niso krivi in, kar je bistveno, nanj tudi ne morejo vplivati. Vendar pa je ta odnos med zakonskimi določbami in operativnimi potrebami tako neskladen, da upravičeno pričakujemo širših družbenih pobud za spremembo stanja.

Naštete vplive za izpad dohodka moramo jemati kot objektivno dejstvo, na katerega ne moremo vplivati in katerega smo tudi pričakovali. Seveda pa se v povezavi s tem vsiljuje vprašanje, na katerih področjih lahko vplivamo in kaj nam je v danih razmerah storiti?

Že v resoluciji o družbenoekonomskem razvoju SRS za leto 1981 je nezakazana nujnost zavarovanja in preventivnih ukrepov za uspešno gospodarjenje v zaostre-

nih gospodarskih pogojih. To vprašanje pa je načelno opredeljeno tudi v Zakonu o združenem delu in v družbenem dogovoru. Osnovni ukrep je **tesno povezovanje in združevanje po panožnem, interesnem in dohodkovnem načelu, sodobna organiziranost dela, uporaba znanja in načrtnost kadrovske politike, izobraževanje in usposabljanje ob delu, načrtnost investicijskih vlaganj, visoka storilnost in produktivnost dela, gospodarno ravnanje in delitev dohodka ter ugotavljanje udeležbe v delitvi osebnih dohodkov na podlagi dejansko opravljen količine, kakovosti in gospodarnosti dela.**

Takšne so torej načelne in normative obveze. In kakšno je stanje v resnici?

Sedanje razmere verjetno pozna vsak član kolektiva H-Nanosa. Po domače bi lahko rekli, da imamo nekaj dobrega, nekaj slabega, precej pa povprečnega, kar je značilno za večino OZD v naši in v drugih panogah. Seveda pa je vprašanje, kako urejati te probleme, odvisno od nas samih, zato je nujno odkrito spregovoriti o slabostih in pripraviti program ukrepov za njihovo odpravljanje. Preden pa spregovorimo o tem, je potrebno povedati, da je večina nerešenih vprašanj vključenih v **program reorganizacije**, ki je v teku, vendar ne bo odveč osvetliti teh pomanjkljivosti tudi iz neformalnega zornega kota.

Najprej o povezovanju in združevanju

Vemo, da so naši tozdi razvili in zaživel sicer samostojno, vendar povsem nepovezano gospodarsko življenje. Zezi v okviru DO so bile vse bolj rahle in vsak tozdi je razvijal vse službe, ki jih je potreboval. Nekateri tozdi so tako postali podjetja v malem in prišlo je tudi do odcepitve dveh tozdov iz delovne organizacije. Če izključimo deleže svobodne menjave dela, potem so naši tozdi tudi dohodkovno nepovezani, saj razen solidarnosti ni v DO normativno urejeno dohodkovno povezovanje. Takšno stanje je privedlo do tega, da je vsak tozdi, ki je posloval dobro, podjet-

niško razpolagal in delil dohodek, ne glede na tržne, zakonodajne in gospodarske prilike. In nasprotno, vsak tozdi, ki je zaradi istih objektivnih vzrokov posloval slabo, je menil, da je to njegova krivda in temu ustrezno trpel razvojno in delitveno neskladje. Zato je že v letu 1980 prišlo do velikih razlik v višini osebnih dohodkov med tozdi pri istih poklicnih profilih in enaki zahtevnosti in učinkovitosti dela. Šlo je tudi tako daleč, da so se opustila ali bistveno spremenila skupna normativna izhodišča za delitev OD in čestokrat so se višine OD določale mimo veljavnega sistema. Ker se je uveljavilo enostransko načelo samostojnega gospodarjenja, določajo tozdi vrednost točke in s tem višino OD sproti vsak mesec, na podlagi realizacije ter drugih kriterijev, in

s tem v bistvu sproti delijo to, kar so ustvarili, brez združevanja in povezovanja in brez izključevanja dohodka tržne in druge rente.

Obstoječe neupravičene razlike v osebnih dohodkih jasno kažejo na to, da je takšno podjetniško obnašanje nesprejemljivo in da je potrebno uvesti dohodkovno povezovanje. Ker pa vemo, da zahteva ureditev tega vprašanja precej časa, bi bilo umestno sprejeti določen poenostavljen princip povezovanja, ki bi omogočal skladnejši razvoj, realnejša delitvena razmerja in gibanje osebnih dohodkov v odvisnosti od dejanske zahtevnosti in pogojev dela oziroma od učinkovitosti dela, ne glede na naziv tozda. Seveda pa je predpogoj tudi enotna zasnova metodologije vrednotenja dela in učinkovitosti.

Produktivnost

Drugi, enako pomemben vidik učinkovitosti gospodarjenja pa zadeva vprašanje **organiziranosti dela, uporabe znanja in produktivnosti nasploh**. Za organizacijo dela vemo, da pomeni v polni izvedbi velik delež ustvarjenega dohodka. Vendar pa vpliv dobre ali slabe organizacije dela poznajo predvsem v proizvodnih OZD, medtem ko je v trgovskih organizacijah manj prisoten. To je slabo. Zavedati se moramo, da je produktivnost dela odvisna predvsem od organizacije in strokovne načrtovanosti in izvedbe dela ter da so razlike v uspešnosti poslovanja v določeni meri tudi odraz dobre ali slabe organizacije dela v posameznem tozdu. Ta je danes predvsem odvisna od usposobljenosti in prizadevnosti predvsem direktorjev tozda, strokovnih kadrov in poslovodij tozda, veliko manj pa od strokovnih služb DO,

ki dotlej na tem področju niso bile vidno prisotne. No, reorganizacija je prinesla »prve lastovke« in trditi se moramo, da bo prišlo tudi do zaroda.

Glede **produktivnosti** velja načelo, da je v največji meri odvisna tudi od **sistema vodenja, usmerjanja in koordiniranja dela**. Odvisna je torej od sposobnosti in prizadevnosti naših vodij dela. Tu je pomembno vprašanje kadrovske politike in politike izobraževanja ter usposabljanja. Sprejeti in dosledno moramo izvajati načelo zakona o delovnih razmerjih, da je potrebno najmanj enkrat letno preverjati uspešnost dela vsakega vodstvenega delavca. **Veljati mora načelo, da so za »boljšega« delavca vedno odprta vrata in da so mu vsa dela na razpolago**. Seveda pa mora sleherni delavec M-Nanosa spoznati, da je produktivnost rezultat dela vsakega člana kolektiva in da lahko tudi vsak pripomore k temu. Vsi vemo in tudi javno priznavamo, da imamo velike rezerve v delovnem času, v delitvi dela, v razporejeni odgovornosti itd. Enako tudi vsi priznavamo, da smo sposobni narediti več in bolje. In če je tako, potem je sedaj dejansko čas, da to pokažemo. Namreč, zaman so vse tolažbe in morebitna pričakovanja rešitve od »zgoraj«. Biti moramo sposobni in zmožni uspešno gospodariti tudi v zaostrenih pogojih. Uspeh ne more izostati, če bomo vsi bolj enotno in z vso močjo »potegnili«, sicer pa vemo, da bomo plavali bolj po suhem. Zavedati se moramo, da z zadrževanjem rasti OD ne bomo rešili vprašanja izpada dohodka, pač pa le z večjo produktivnostjo dela, s tesnejšim medsebojnim povezovanjem, z večjim medsebojnim razumevanjem in zaupanjem.

Problemov kar ne zmanjka

Franc Čuk - DSSS

Iz dela samoupravnih organov

Odbor samoupravne delavske kontrole DO M-NANOS se je sestel 25. 5. 1981. Obravnaval je izvajanje sklepov DS in stališč kolegija.

Delavski svet je na seji 21. maja sprejel vrsto ukrepov, s katerimi bi se nabave trgovskega blaga uskladile s plačilno zmožnostjo združenih sredstev. Čeprav so se podobni sklepi sprejemali že prej, pa je tokrat bilo potrebno resno ukrepati, sicer bi lahko prišlo do daljnosežnih posledic. Vse bolj se namreč veča razkorak med nabavo vrednostjo in stanjem združenih sredstev, tako da smo že presegli mejo možnih zadolžitev, kar je pri finančnih delavcih povzročalo dnevni glavobol, kako pokriti primanjkljaj za pokrivanje zapadlih obveznosti.

Izvajanje sklepov o nabavi

Čeprav so vsi tozdi v svojih statutih določili, da so vse poslovne enote evidentirane, kar pomeni, da poslovodje nimajo prav nobenih pooblastil za nabavo trgovskega blaga pri zunanjih dobaviteljih, razen če jim tako pooblastilo da direktor tozda, se v praksi dogovorjeno prepočasi izvaja. Pogosto so poslovodje in referenti v Grosistu še nadalje podpisovali zaključnice, računi pa so se pošiljali v poravnavo posebni finančni službi.

Očitno je, da ne more prevladati miselnost, da so komercialisti samo za to, da kupujejo blago, skupne službe pa le za to, da preskrbijo denar za plačilo.

Očitno morajo komercialisti skrbeti tudi za to, ali smo nabavljeno blago sposobni plačati v zakonskem roku in očitno imajo tudi strokovne in finančne službe dolžnost opozarjati in vplivati na uskladitev nabave z našimi možnostmi.

Tudi primer, ko je poslovodja kupil čolne pri zunanjem dobavitelju, tozdi Grosist pa jih ima na zalogi, kaže na premajhno poslovno disciplino in odstopanje od dogovorjenega poslovanja.

Odbor samoupravne delavske kontrole je ugotovil, da za usklajeno nabavo nosijo v prvi vrsti odgovornost direktorji tozdov, saj so po statutih tozdov edini pooblaščenici za zastopanje, kar pomeni, da se brez njihove vednosti in brez

njihovega pismenega pooblastila ne bi smela izvršiti prav nobena nabava.

Problem likvidnosti

Izvršni odbor DS je na svoji seji, dne 2. junija, obravnaval problematiko likvidnosti. Seznanil se je s stališči Odbora samoupravne delavske kontrole in sprejel sklep, da se začasno prepove nabava industrijskega blaga pri zunanjih dobaviteljih, v bodoče pa se nabavlja samo v skladu s finančnim planom.

Na tej seji je IO pripravil predlog rebalansa plana delovne organizacije, tozdv in delovne skupnosti, ki je predvsem posledica izvršene reorganizacije. Predlog rebalansa plana je v predhodni obravnavi.

Zaščitni znak

Na razpis za zaščitni znak je prišlo več ponudb. Izvršni odbor se je sicer opredelil za znak pod šifro »T 12 B« vendar bo dokončni izbor opravljen po predhodni obravnavi v tozdv in delovni skupnosti. Znak bo dokončno sprejel delavski svet delovne organizacije.

Realizacija z reorganizacijo sprejetih obvez je v veliki meri odvisna od kakovosti, celovitosti in odgovornosti pri delu samoupravnih organov. Še posebno težo in odgovornost nosijo samoupravni organi na ravni delovne organizacije. Na sliki so člani Izvršnega odbora M-Nanosa, ki proučujejo realizacijo dosedanjih obvez in sprejemajo ukrepe za nadaljnje aktivnosti. Foto: Franc Glažar

Korl: Plača je vsak dan manjša. Včasih smo cel teden »bandali«, zdaj pa ne zadostuje niti za en dan!

Vencel: To je res, slišim pa, da bo še huje....

Korl: Nak, manj mi pa ne smejo dati! To je - kako že pravijo? - zakonski minimum.

Vencel: Že že, ampak kako bo, če bodo res začeli meriti opravljeno delo?

Korl: Daj no daj! Trdim, da je moje delo nemogoče izmeriti!

Vencel: Zakaj pa ravno tvojega dela ne bi bilo mogoče meriti?

Korl: Preprosto - zato, ker ga nikjer nič ni! Tistega kar je zunaj prazno in znotraj votlo, ne moreš izmeriti. Razumeš?

Vencel: Ampak, kako bo pa potem v tem primeru s plačo?

Korl: Ja, menda bo v tem primeru veljal maksimalni minimum.

Vencel: In koliko je to?

Korl: Toliko, da dihaš še lahko, migati pa ne moreš več!

Avtor: Ludvik Bizjak, TOZD Izbira

Letošnje cene določene

Gordana Pandelj – DSSS

Kje bomo letos letovali?

Že vrsto let delavci M-Nanosa letujemo v Počitniškem domu v Savudriji. Kraj sam in njegova okolica sta vsekakor prijetna, poleg tega pa še blizu, če razmišljamo, s kakšnim prevoznim sredstvom se bomo tja podali.

V Počitniškem domu je 48 ležišč, od tega 12 v lesenih hišicah v avtokampu ob morju. Do tu vse lepo in prav, ko pa se začne sezona letovanja, se vsako leto pojavlja vrsta vprašanj – od takšnih, v katero oziroma kakšno sobo bo kdo razporejal (glede na to, ali ima popoldansko sonce oziroma zvečer armado komarjev), do takšnih, kakšni obroki bodo določenega dne na mizi in kdo jih bo pripravljaj ter ali bo pijača dovolj ohlajena ali ne, in ali bodo ravno v tisti izmeni dozorele fige v vrtu ob domu. Neverjetno, vendar popolnoma resnično!

Ne glede na vse skupaj pa se vsako leto prijavljamo, hvalimo, kritiziramo in negodujemo. Pomembno je le iti na morje z mislijo, da ne bomo na seznamu prebujenih, kar je zadnje čase ob naši obali zelo moderno.

Poleg že omenjenih počitniških zmogljivosti ne smemo pozabiti še štirih stanovanjskih prikolic, ki so jih kupili delavci postojnskega tozda Izbira in so postavljene v avtokampu Staja pri Puli. Glede na to, da so delavci tega tozda namensko združevali sredstva za nakup prikolic, je bilo na ravni delovne organizacije dogovorjeno, da imajo pri letovanju v letošnjem letu prednost.

Kakšne pa bodo cene letovanja? Odbor za koordinacijo delovnih razmerij je sprejel sklep o določitvi cen letovanja v Počitniškem domu v Savudriji in stanovanjskih prikolicah. Dnevni penzion v Počitniškem domu v Savudriji bo znašal: – 135 dinarjev za delavca M-Nanosa, njegovega nezaposlenega zakonca in otroka, starega nad 10 let;

- 210 dinarjev za zakonca delavca, ki je zaposlen drugje;
- 75 dinarjev za otroka, starega od 3 do 10 let;
- 40 dinarjev za otroka, starega do treh let;
- 300 dinarjev za tujega gosta;
- 150 dinarjev za otroka tujega gosta do 10 let starosti.

V stanovanjskih prikolicah bo dnevni penzion veljal 80 dinarjev.

Poleg cen penziona je omenjeni odbor sprejel še naslednja stališča:

- voditi enotno politiko dograjevanja počitniških zmogljivosti in namensko združevati sredstva za te namene;
- za potrebe obalnih tozd poiskati možnost nakupa primernih prostorov za organizirano letovanje v alpskem svetu;
- dobiti dobrega ekonoma in osebe za kuhinjo Počitniškega doma v Savudriji;
- do prihodnje sezone izseliti oziroma rešiti problem s stranko, ki stanuje v domu, sporazumeti pa se tudi s delovno organizacijo Buje-Export glede izpraznitve prostorov, v katerih je trgovina.

Dogovorili smo se, vse lepo napisali in gradivo poslali delegatom. Koliko tega bo prišlo na dnevne rede samoupravnih organov in kakšni bodo rezultati, o tem pa prihodnje leto, nekako ob tem času.

Fotoreportaža z Mercatoriade v Ribnici

Letošnja Mercatoriada je bila v Ribnici na Dolenjskem. Naša delovna organizacija je bila na tovrstnih športnih srečanjih vedno zastopana s številnimi tekmovalkami in tekmovalci, ki so vedno dosegli tudi dobre rezultate. Letos smo, ob obilici drugih nalog, nekoliko

Psihične priprave pred tekmo žensk, v kateri smo imeli realne šanse, zato ni čudno, da je tudi naš predsednik, tovariš Černe, osebno dajal zadnja navodila.

V teku moških smo dobili zlato medaljo. Z veliko prednostjo pred ostalimi si jo je pritekel Franc Rožič iz tozda Grosist.

Uspešni smo bili tudi v namiznem tenisu, kjer so Andrej Tiselj, Maks Ukovič in Boris Požar prejeli bronasto medaljo. Pri podelitvi drži tovariš Ukovič medaljo tudi za Požarja.

Najkrajši nastop so imeli naši vlačilci vrvi. Morali so priznati premoč drugih ekip. Na sliki so zmagovalci, ki se jim na obrazih vidi, da ni bilo lahko.

Organizacija Mercatoriade je bila dobra. Kljub nagajivemu vremenu so bila vsa predvidena tekmovanja lepo izpeljana, v »finalu« pa se je celo vreme izboljšalo. Na sliki: lepo izveden narodni ples je navdušil veliko število zbranih Mercatorjevcev.

zapostavili priprave na Mercatoriado in smo zato nastopili v manjšem številu panog, zato pa so bili tekmovalci še bolj borbeni, vztrajni in prizadevni.

O teh prizadevanjih in doseženih uspehih bolj zgovorno pričajo posnetki tekmovalnih utrinkov.

S prizadevanji in trdom se doseže uspeh. Na stopnice najboljših tekačev se je povzpela tudi naša sodelavka, Zdenka Ščuka iz tozda Grosist. Osvojila je bronasto medaljo.

Naš največji uspeh je vsekakor osvojitve prvega mesta v košarki. Veliko truda, volje in športne borbenosti so v to zlato medaljo vili naši športniki Mislej, Gnezda, Fišer, Kozlovič, Platzer, Klemenc in Kravanja.

Zelo prizadevni so bili naši šahisti. V borbi s številnimi ekipami so sicer mnogokrat zmagali, vendar so bile medalje rezervirane za še boljše. Zastopali so nas Šavor, Marinič, Laskovšek in Jovič.

Od naših tozdov je najbolj organizirano nastopila ekipa tozda Opskrba Čabar, ki jo je vodil direktor Krešimir Ožbolt. Na sliki so naši vrli fantje, ki, sodeč po napisih na majicah, napovedujejo vstop Riječke banke v SOZD Mercator.

Seveda smo bili bolj ali manj uspešni tudi v drugih panogah. V malom nogometu nam je do medalje manjkalo zelo malo, v plavanju, kegljanju in še kje pa smo morali priznati, da so druge ekipe bolj pripravljene. Sicer pa tudi za Mercatoriado velja staro olimpijsko reklo, da je važno sodelovati in ne zmagati. Vsi, ki so se tega srečanja udeležili pravijo, da bodo še prišli.

Organizatorjem Mercatoriade vse čestitke.

Besedilo in foto Franc Glažar

Zrelo in samokritično

Mladinci tozda Indus

Osnovna organizacija ZSMS tozda Indus Koper – poslovalnice Jadro, Palma in Kovina Piran – je imela četrto redno sejo 23. maja letos. Udeležilo se je 20 mladincev. Obravnavali so delo mladinske organizacije v zadnjem obdobju, odnos do dela in medsebojne odnose.

Letos so imeli dve prostovoljni delovni akciji. Najprej so poribali tla, očistili lestence, oprali izložbena okna in očistili skladišče v poslovalnici »Dekor« v Luciji. Ker dela niso mogli popolnoma dokončati, so plačilo odklonili, in kot pravijo sami, tako prispevali k stabilizaciji. Aprila pa so očistili skladišče, kjer si bodo uredili mladinsko sobo. Sodelovali so tudi pri sprejemu zvezne mladinske štafete v Piranu ter se udeležili pohoda »Po poteh okupirane Ljubljane.«

Potem so obravnavali še pripombe in opozorila, ki letijo večinoma na zaposlene v blagovnici Jadro, češ da jih je ponavadi premalo za pultom in preveč v skladišču, da kupci nepostreženi in nezadovoljni odhajajo iz trgovine, da osebje prepogosto zapuša trgovino med delovnim časom in podobno.

Mladinci so zrelo in samokritično sprejeli te pripombe, saj vedo, da imajo v trgovini prevelike zaloge in premajhen promet in zaradi očitkov sodelavcev iz drugih enot predlagali, da bi bili plačani po delu.

Zavrnil jih je direktor tozda in jim pojasnil, da poslovno enoto Jadro zaradi mladih, neizkušenih in na novo zaposlenih prodajalcev obravnavajo kot novoodprto trgovino in zato prejema polne osebne dohodke, pričakujejo pa, da se bodo v enem letu vpeljali in potem poslovali tako, kot je treba.

Na pripombe, da je za pultom ponavadi le ena prodajalka, ostale pa so v skladišču, je odgovorila oddelkovodinja Ružica Vravce. Kadar v trgovini ni kupcev, je treba v skladišču prevzemati in numerirati blago, če pa stran-

Mladinci osnovne organizacije ZSMS tozda Indus Koper, poslovalnice Jadro, Palma in Kovina Piran, so se 29. aprila udeležili sprejema zvezne štafete mladosti v Piranu. Štafeto palico je nosila Diana Zadkovič, šopke Karmen Lipovec in Zdenka Pavlovič, zastave pa Sonja Škapin, Adriana Matič, Franka Čendak in Denis Pjevac.

ke nezadovoljne zapuščajo trgovino, je vzrok tudi to, da je trgovina slabo pregledna in nujno potrebna prenovitve. S sklepom, da bodo subjektivne napake kar najhiteje odpravili, so mladinci končali to sejo.

Po zapisniku povzel: J. R.

Dva zanimiva in vesela dneva

Zlata Vasle – DSSS

Izlet na otok Vis

V soboto, 23. maja zjutraj, smo se delavci skupnih služb in gradbena skupina M-Nanosa zbrali pred hotelom Kras v Postojni in se polni pričakovanj in najboljšega razpoloženja odpravili na otok Vis. Niti dež, ki nas je spremljal do Brnika, ni mogel pokvariti našega razpoloženja, saj smo se po dveh letih zopet odpravili v Dalmacijo, kjer smo bili zadnja leta stalni gostje.

Za korajžo pred poletom v Split so poskrbeli pleterski bratje s kartuzijansko slivovko. Nismo še nareč pozabili našega poleta v Dubrovnik, ko smo se zaradi okvare na letalu vrnili s pol poti nazaj v Zagreb.

Ves strah je splahnel, ko smo poleteli v sinje, jasno, sončno nebo, ko smo pod seboj zagledali snežno bele oblake, ki so nas s svojo nežnostjo bodrili in vabili v sončno Dalmacijo. In res, srečno smo pristali.

skim gospodinjam, se jih je kar precej srečalo. Ena skupina pa se je odpravila in tudi prišla v »bute-go šjora meštre«.

Doživetje je bila vsekakor vožnja s hidrogliserjem. Zbrani v zadnjem salonu smo po enourni vožnji, ob dobrem razpoloženju in petju, pristali na Visu, kjer so nam domačini zaželeli dobrodošlico s šopkom rožmarina in aperitivom.

Tu smo se najprej napotili k spomeniku iz NOB, ki je na obali. Prevzeti od pomembnosti mesta,

Seveda je otok Vis znamenit tudi v turističnem pogledu. Preostali čas smo porabili za ogled te znamenitosti. Mestece nas je s svojo prijaznostjo in ribiško prisotnostjo toplo sprejelo. Turizem tu še ni pokvaril pristnega, naravnega okolja in ljudje se ne gledajo vsega skozi dinar. Srečanje z domačini je prirčen dogodek. Zaliv in okolica mesteca Vis sta zelo lepa. Čeprav je daleč, ti domačini hitro povedo, da je pri njih največ Slovencev, zato tudi nič čudnega, da so trije naši sodelavci (Gacin, Buda in Gospodaričeva) začeli pogajanja za pogorelo hišo, na katero je Buda takoj napisal CIMER FREI.

1944, potem v »Konferenčno špi-ljo«, kjer so bila tudi pogajanja o bodočnosti naše domovine, ter na mesto, na katerem je bilo jugoslovansko letališče in vasi, v katerih so bivali predstavniki tujih vojnih misij pri Vrhovnem štabu.

Vse, kar smo videli in občutili na Visu in kasneje v mestu Komiza, kjer je skoraj na vsaki drugi hiši spominska plošča o herojskih podvigih otočanov, nas zavezuje, da pridobitve iz NOB čuvamo, branimo in prenašamo na mlajše rodove.

Prevzete s takimi mislimi in občutki, so nas presenetili domačini. Povabljeni na eno od domačij, so nas pogostili s sodečkom domače črne kapljice in ribjo pito. Zaplesali smo vse – od valčka do kola, zapeli in se poveselili z domačini, katerim moramo priznati, da so gostoljubni, veseli in prijetni ljudje.

Pot smo nadaljevali v mesto Komiza. V hotelu so nam priredili zabavo brez »hora legalis«, le organizacija je bila malce slaba, saj je v hotelu zmanjkalo sob.

Naslednji dan smo z »Noetovo barko« in prikolico odpluli na otok Biševo, kjer naj bi si ogledali Modro špiljo. Prišli smo do špilje, razburkani in visoki valovi pa so nam zaprli vhod vanjo. Razočarani smo se vrnili. Med vožnjo so za razvedrilo poskrbeli delfini in galebi, fotoreporter pa se je jezil, ker mu delfini niso hoteli pozirati.

Pozno popoldne smo se vkrcali na hidrogliser ter mimo otokov Šolta, Brač in Hvar pripluli v Split. Z letališča v Kaštelih smo vzleteli in pristali na Brniku.

V Medvodah smo si privoščili

dobro večerjo, obenem pa imeli reprizo dvodnevnih dogodkov in se pri tem do solz nasmejali. Tudi tu smo se morali posloviti in zdrveti proti Postojni, da vendar ne bi zjutraj zamudili prihoda v Nanos.

Humor v delovni halji

Franček iz Kopra

O »lojtri« in drugih sistemih...

Odgovornost je težka zadeva. To je hudič in pol. Najlaže jo predstavimo po sistemu »lojtre«.

Prvi klin, ta spodnji – tu je neposredni proizvajalec. Na njega pade vsa krivda za vse nepravilnosti, če se ne najde pravega krivca. Ker pa pravega nikdar ne najdemo, mora biti že naprej jasno, da je kriv ravno on in nihče drug.

Drugi klin je rezerviran za prodajalce. Ti trdijo, da imajo vsega čez glavo (na »lojtri« je že tako). So pa živčni ti prodajalci – nič čudnega, saj jih žrejo vsi po vrsti: stranke, oddelkovodje in poslovođa. Življenje je res hudič.

Tretji klin – tu se tlačijo oddelkovodje, ki so, sodeč po njihovih izjavah, pravi mučeniki. Nikjer ni več posluha in nihče noče ubogati. Še učenci hočejo komandirati! Trgovce je že tako ali tako težko držati na vajetih, poslovodja pa vedno udari po grbi najprej oddelkovodja.

Četrty klin – tu se prerivajo pisarniške duše. Tudi če jih podimo s tega klina, so vedno na njem. So kot golobčke: težko prenašajo direktive, izgo-

Težko si danes predstavljamo pogoje, v katerih je leta 1944 živel in delal tovariš Tito na Visu. Na težko prehodnem terenu, v globoki votlini, v vlagi in mraku ter z odgovornostjo za razvoj nove Jugoslavije, za bodočnost življenja in dela 20 milijonov ljudi. Srečanje s temi dejstvi je nepozabno. Nedaleč od Titove votline je večja podzemna jama, ki ima zgodovinski pomen kot konferenčna dvorana, v kateri je potekalo vojaško, družbenopolitično in gospodarsko načrtovanje, akcijsko vodenje in usmerjanje. Tu so sodelovali in delali vsi Titovi najbližji sodelavci. V tej votlini so potekala tudi znamenita pogajanja Tito – Šubasić. Tu se je odvijala glavna diplomatska borba za našo prihodnost.

varjajo se, stočejo in jočejo nad formulariji in »nucajo« radirke, da se kar bliska. Če pri delu naredijo kaj narobe, ni problemov, ker imajo v kotu koš.

Peti klin je rezerviran za poslovodjo, ki je »deklica za vse«. Je strelvod za vse mogoče in nemogoče strele, pa vse zdrži, le inšpekcijska strela ga omami. Poslovodja je očitno predvsem zato, da si ga vsak privošč. Pridejo pomočnik, trgovec, za njim oddelkovodja, pa pisarniška duša, za njo direktor tozda in vsi »udri po siromaku«. Ker pa življenje uči človeka, se je prilagodil. Ko je problemov v poslovalnici največ, reče ptiček »Grem na upravo!« in izgine okrog vogala. Seveda ne gre na upravo!

»Lojtre« so si povsod več ali manj podobne, kakšna pa je v naši poslovalnici Dom tozda Indus Koper, pa vidite na sliki.

Še Frančkov komentar: učenci in prodajalci, zapomnite si, da sta samo dva boga. Za tistega zgoraj velja, če vanj verjamete ali ne, da ga težko srečaš, za tistega spodaj – to je tisti na zgornjem klinu – pa tudi velja, da ga težko srečaš in ujameš.

Moč in veličino naših temeljev, zgrajenih med NOB, občutiš takoj, ko stopiš na tla zgodovinskega Visa. Danes, ko vemo kdo smo in da nas pozna in spoštuje ves svet, smo ponosni na to, da so bili ti temelji položeni že takrat. Ponosni smo tudi na znamenite besede na velikem spomeniku, pred katerim vsak postoji. Malo je na njem besed, a veliko povedo.

Med vožnjo v Split smo se peljali mimo vodovoda iz rimskih časov ter novega nogometnega igrišča Hajduka.

V skopi uri, ki smo jo imeli na razpolago, smo se razkropili po Splitu, kjer je vsak po svoje iskal znamenitosti ali pa ga je pot do njih pripeljala slučajno. Tako so eni, iščoč postajo »Hono Lulu«, prišli v cerkev Sv. Duje. Na tržnici, ki je s svojo založenostjo in bogato izbiri zapirala sapo postojn-

na katerem je pred toliko leti stal tovariš Tito in spregovoril zgodovinske besede, da »Tujega nočemo – svojega ne damo!«, za uresničitev katerih je Jugoslavija dala toliko žrtev in ki tudi danes niso nič manj pomembne, kot so bile leta 1944, smo zanosno in spontano zapeli »Druže Tito, mi ti se kunemo...«

Naprej nas je pot vodila v »Tito-vo špiljo«, v kateri je tovariš Tito delal in bival od junija do oktobra

Avtor: Ludvik Bizjak, TOZD Izbira

Opomba: vsaka podobnost s posameznimi poslovođji je zgolj naključna.

O problemu zalog: zaloge so ali pa niso. Če jih ni, je sedaj zelo dobrodošlo, če so, je že narobe, če pa so prevelike, je zelo narobe.

Problem pa je, če zaloge so, pa jih ni, oziroma, če roba je, pa jo še kupimo, ker je ni. Tudi tu so podobnosti zgolj naključne!

Mercator **nanos**

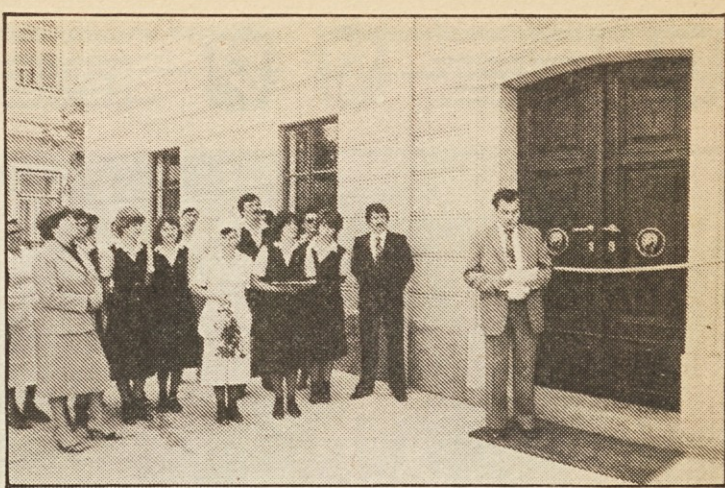
Nanosov vestnik, priloga časopisa Mercator, glasilo delavcev in kmetov SOZD Mercator – Ureja uredniški odbor – Odgovorni urednik priloge Franc Glazar (telefon: (067) 21-441) – Tisk ČGP Delo – Naklada 11.600 izvodov

Jedilnica restavracije »Pod Gorjanci«.

Aperitiv bar je prav prijetno urejen. Vse fotografije: Mile Bitenc

Svečani govor ob otvoritvi prenovljene restavracije je imel direktor tozda Sremič, Peter Markovič.

»Dolenjske Benetke« vabijo

Mile Bitenc

Restavracija »Pod Gorjanci«

Kostanjevica na Krki je najstarejše, hkrati pa tudi najmanjše mesto na Dolenjskem. Človek bi po vsem tem utegnil pomisliti, da tam ni nobene živahnosti. Pa seveda ni tako, kajti prav v Kostanjevici je močno kulturno žarišče. Tam je znana Gorjupova galerija, Lamutov likovni salon, svoje mesto je prav v Kostanjevici našel vsakoletni Dolenjski festival. V Kostanjevici je doma tudi »Forma viva«, ogledate si lahko galerijo Božidarja Jakca in še bi lahko naštevati. Vse to nudijo »dolenjske Benetke«.

Turist, ki pride v Kostanjevico in je željan dobre jedače in pijače, tudi ve, kam naj se obrne. Gostiln je več, toda restavracija »Pod Gorjanci« je nedvomno najbolj znana. Od konca meseca maja pa je še lepša in še bolj gostoljubna kot prej.

Pri tozdu Sremič (M-Hoteli gostinstvo) so se že v lanskem letu odločili, da restavracijo obnovijo in jo odenejo v novo obleko. Hotelnja in prizadevanja kolektiva so se uresničila prav ob praznovanju občinskega praznika občine Krško.

Sploh pa imajo zaradi zaostrenih pogojev gospodarjenja v tozdu

Sremič v planskih dokumentih zapisano, da bodo v letih 1981 do 1985 sredstva večinoma vlagali v modernizacijo in specializacijo svojih gostinskih lokalov. Prenovljena restavracija »Pod Gorjanci« je prvi takšen objekt, ki v prijetnem ambientu ponudi predvsem izvirne narodne jedi.

Kostanjevico letno obišče več kot sto tisoč turistov. Prirodne lepote tega otoka na Krki, kulturne zanimivosti in prireditve uvrščajo Kostanjevico v pomemben turistični kraj na Dolenjskem. Zato je bila modernizacija restavracije »Pod Gorjanci«, ki nudi tudi prenočišča, več kot nujna. Ostaja pa

še želja in načrt za v prihodnje: izgradnja hotelskega kompleksa v gradu Kostanjevica.

Prenovljena restavracija razpolaga kar s 140 sedeži v jedilnici in posebni sobi, imenovani »Akvarij«. Sobo s šestimi velikimi okroglimi mizami deli na pol velik, okrog tri metre dolg in dva metra visok akvarij. V njem med rastlinjem, peskom in kamenjem plava okrog 200 pisanih ribic. Prav ta zamisel daje tej sobi poseben čar.

V poletnem času goste postrežejo tudi na veliki terasi, proč od cestnega hrupa. Kar 80 sedežev imajo tam in med zelenjem in cvetjem je prav prijetno posedeti.

Restavracija »Pod Gorjanci« ima tudi prenočišča in to je za Kostanjevico, ki je zaenkrat še brez hotela, nadvse pomembno.

Iz sodobno urejene kuhinje dišijo specialitete, vendar domače, narodne – takšne, ki smo jih morda že pozabili ali pa jih le redkokje še postrežejo. Pečen svinjski kotlet z žajbljem, postrv po dolenjsko, Kostanjeviški štrukelj, domači pisani kruh in suhe slive v domačem žganju je le nekaj posebnosti, ki vabijo k mizi.

Gradbena dela je ob adaptaciji celotne stavbe izvajal SGP Pionir Novo mesto, TOZD Krško. Obrtniška dela so bila dana več izvajalcem. Del opreme je dobavil naš tozda Investa (M-Tehna), del pa drugi izvajalci. Načrt za adaptacijo je izdelal Projektivni biro IGM Sava Krško, lokal pa je domiselno in funkcionalno opremil arhitekt Fedor Špacapan.

Posebno domačnost in prijetno počutje daje novo urejenemu lokalu tudi likovna oprema. Več kot 20 del je na stene restavracije obesil akademski slikar Jože Marinič. Tako je hkrati restavracija »Pod Gorjanci« tudi galerija likovnih stvaritev.

Ko omenjam tiste, ki so sodelovali pri preureditvi, pa je treba še posebej omeniti vzdrževalne službe tozda Sremič. V lastni režiji so opravili celotna pleskar-

ska dela vseh prostorov. Tudi celotno fasado poslopja so obnovili oziroma prebarvali sami. Prav njih velja še posebej pohvaliti, saj so v delo vložili ogromno truda in volje. Seveda so tudi prihranili veliko – kar milijon novih dinarjev.

Stroški preureditve restavracije znašajo 13 milijonov novih dinarjev. Poglejmo, kdo je prispeval sredstva za adaptacijo: M-Interna banka, Ljubljanska banka – TPB Krško, Zavarovalna skupnost Triglav – območna skupnost Krško, M-Emba, sklad skupnih rezerv občine Krško, seveda pa so tu tudi lastna sredstva tozda Sremič.

Na svečani otvoritvi objekta v Kostanjevici na Krki, ki je bila v soboto, 30. maja, je direktor tozda Sremič, Peter Markovič, v svojem govoru še posebej poudaril:

»Brez združevanja sredstev preko M-Interne banke te investicije ne bi mogli realizirati. V praksi se je ponovno potrdila pravilna politika združevanja sredstev in dela na ravni sozda Mercator.«

Restavracija »Pod Gorjanci« v Kostanjevici je torej lepa, prenovljena, vabljiva. Obiska imajo še več kot prej, pravijo. Vabijo dobre iz kuhinje, prijeten ambient in seveda prijazna dekleta in fantje, ki skušajo s solidno postrežbo in dobrim nasvetom ustreči še tako zahtevnemu gostu.

Olja Tatjane Košir

Mile Bitenc

Slikarka iz klavnice

Naša turistična poslovalnica Mercator Turist uporablja svoje poslovne prostore tudi za likovno galerijo. Doslej so se v njej zvrstile že različne razstave bolj ali manj znanih avtorjev. Prav te dni se tam izteka razstava olj mlade slikarke samorastnice, ing. Tatjane Košir.

Poznam jo že dolgo. Šest let, kolikor dela v naši ljubljanski Tovarni mesnih izdelkov. Resna in zadržana je pri svojem delu. Opravlja ga z veseljem in ljubeznijo, čeprav...

...čeprav si nisem nikoli mislila, da bom delala prav to. Ko sem vpisala študij živilske tehnologije, nisem vedela, kakšno delo me čaka. Mislija sem, da bom opravljala delo v kakšnem laboratoriju. Ne, niti pomislila nisem, da me bo življenje popeljalo v klavnico. Že od nekdanj nisem marala mesa.

Star slovenski pregovor pravi, da se zarečenega kruha največ poje. Tako je zdaj Tatjana Košir že šest let inženir živilske tehnologije prav v klavnici. Kaj je njeno delo?

»Delam na področju trajnih mesnih izdelkov. Teoretični del tega dela je priprava receptov, seveda v sodelovanju z mnogimi sodelavci.«

»Če prav razumem, si neke vrste »kuharica«. Pripraviš recepte in...«

»Da, potem v predelavi pač napravijo izdelek za pokušino. Seveda vse skupaj ne gre tako hitro. Ni na primer vseeno, kateri del mesa je namenjen izdelku. Važna so razmerja med takšnim in drugačnim mesom, pomembne so masčobe, dodatki. Pri vsem tem sodelujejo še tehnični vodja, vodja proizvodnje in predelave, pa seveda komercialni sektor.«

Obdelava mesa mora teči točno po določenem postopku, ki je predpisan za trajne izdelke. Morda se bo komu zdelo čudno tole, ven-

dar povsem drži: trajni mesni izdelki se pripravljajo iz zmrznega mesa. Pripravljena masa se nato polni v ovitke in za tem grede salame v sušenje oziroma zorenje v klimo celice. Zelo pomembna je seveda relativna vlaga in temperatura v celici. Treba je skrbno bedeti nad tem delom »obdelave«, saj je kakovost izdelka močno odvisna prav od tega postopka.

Govorim z njo o delu v Tovarni mesnih izdelkov, misli pa mi uha-jajo na drugo temo. Tatjana sem na pogovor povabil predvse zaradi slikarstva. Da, rada slika in o tem njenem ustvarjanju sem želel izvedeti kaj več.

»Od nekdanj sem že rada risala. V

šoli je bil to obvezni predmet, rada pa sem risala tudi v počitnicah. Iz tistih časov še sedaj hranim risbe na risalnih listih in steklu. Rada se spominjam tudi nagrade, ki sem jo dobila na neki razstavi oziroma tekmovanju.«

Pripoveduje, da ji je v gimnaziji kar nekaj manjkalo, ko risanja med učnimi predmeti ni bilo. Poskušala je sama. Ne le na risalni list, z vodeno barvo – kupila je prvo platno, pravi slikarski čopič in oljate barve...

Pravi, da je lastni izraz začela uporabljati leta 1975. To so predvsem trenutna razpoloženja, od katerih je v največji meri odvisna kompozicija barv, ne toliko sam motiv.

Tatjana ima »svoje« barve. Mnogo uporablja rjave tone, dodaja jim neapeljsko rumeno, pa oker, oranžno, angleško rdečo, rada ima črno. Bele, zelene in modre ni.

»Kako nastane slika? Koliko časa porabiš zanjo?«

»Včasih gre hitro. Napravim skico, jo malce popravim, sedem k platnu in čez teden dni, morda malo več, je dela konec. Pa ne gre vedno tako. Vse je odvisno od razpoloženja. Če sem vesela – to sem sama opazila – slikam v svetlejših tonih. Temnejši izražajo tisto drugo. Takrat delo tudi dlje časa traja – tedne, mesece, morda celo leto.«

Tatjana je doslej na platnu napravila sedemnajst del. Štiri od

teh ima doma, ker so ji posebno pri srcu. Za noben denar jih ne da iz hiše, pravi. Ostalo je podarila svojim prijateljem in znancem, nekaj pa tudi prodala.

»Ne bi jih prodala, če ne bi potrebovala denarja.« Težko je narediti – prodati je lažje. Morda se da živeti tudi od tega, vendar pa mislim, da tega dela ni moč opravljati po naročilu. Včasih se zamislim, kako lepo bi bilo, ko bi ne bilo službe, ko bi lahko izražala svoje občutke le na platno. Potem bi tudi prodala lahko več. Toda imeti moraš nekoga, ki ti pri tem pomaga.«

Uvodoma sem zapisal, da Tatjana Košir prav zdaj svoja dela razstavlja v Mercator Turistu na Tavčarjevi 6 v Ljubljani. To je njena prva res velika samostojna razstava. Dvanajst del si je ogledalo veliko obiskovalcev.

Tako se je Tatjana izpolnila davna želja. Toda rada bi naprej. To ji želimo vsi in držimo pesti. Korajžno in srečno, Tatjana!

pomembno
pred svojim
pragom

Tatjana Košir, inženir živilske tehnologije in slikarka samorastnica. Foto: Mile Bitenc

žerja (ki ga ni in ni), preveč pa bi bilo, da bi takšne, na videz drobne stvari, uredili sami. Kaj, ko bi pometli pred svojim pragom?

Sicer pa: vzemimo res metlo in pometimo pred svojim pragom! Vročina je, sladoleda se proda veliko in marsikje je z odpadnimi vrečkami dobesedno nastlano. Če so že tisti, ki sladoled kupujejo, tako nemarni, da vrečke odmetavajo, poskrbimo za lepši videz pred prodajalno vsaj mi!

Mile Bitenc

Popravek

V besedilu fotovesti o odhodu treh delavcev v pokoj, objavljeni v prejšnji številki glasila, je prišlo do neljube pomote. Dolgoletnemu direktorju tržiškega tozda Prekrba, tovarišu Mokorelu, ni ime Marjan, temveč Jože, tozda pa je vodil kar 22 in ne le 14 let. Vljudno se opravičujemo.

Olja Tatjana Košir na stenah poslovalnice Mercator Turista v Ljubljani. Foto: Matjaž Marinič

4. mercatoriada / ribnica '81

letne športne igre delavcev
in združenih kmetov ter učencev v gospodarstvu
in upokojenih delavcev
sozd mercator / ribnica '81

4. mercatoriada / ribnica '81

letne športne igre delavcev
in združenih kmetov ter učencev v gospodarstvu
in upokojenih delavcev
sozd mercator / ribnica '81

4. mercatoriada / ribnica '81

letne športne igre delavcev
in združenih kmetov ter učencev v gospodarstvu
in upokojenih delavcev
sozd mercator / ribnica '81

4. mercatoriada / ribnica '81

letne športne igre delavcev
in združenih kmetov ter učencev v gospodarstvu
in upokojenih delavcev
sozd mercator / ribnica '81

4. mercatoriada / ribnica '81

letne športne igre delavcev
in združenih kmetov ter učencev v gospodarstvu
in upokojenih delavcev
sozd mercator / ribnica '81

Ob otvoritvi so se zbrale vse ekipe pod dežniki. Vse foto: Jože Rozman

Dežja pa meni ni nič mar, si je dejal ribniški krošnar ob otvoritvi Mercatoriade, in čeprav je lil tja do popoldneva, tudi ni pokvaril dobre volje nastopajočim in prirediteljem.

Tudi tokrat v dežju, vendar športno in prijetno

Jože Rozman

4. letna Mercatoriada

Skoraj 1200 tekmovalcev in tekmovalk v 226. ekipah se je 6. junija v Ribnici udeležilo 4. letnih športnih iger delavcev sozda Mercator. Pomerili so se v kegljanju, šahu, krosu, malem nogometu, namiznem tenisu, plavanju, streljanju, vlečenju vrvi in košarki, teniški turnir pa je bil že pred tem v športnem parku na Vevčah pri Ljubljani. Prireditelj letošnje Mercatoriade je bil domači tozd Jelka iz delovne organizacije M-Rožnik, pokrovitelj pa koordinacijski odbor za rekreacijo in šport sozda Mercator.

Kljub dežju, ki je vse do druge ure popoldne kot za stavo preganjal športnike in navijače od ene strehe do druge – na srečo je bila večina tekmovalcev v dvoranah, in ob neugni dobri volji prirediteljev in nastopajočih, so igre v zadovoljstvo vseh kar najbolj uspeli, saj ni bilo nobene pritožbe na račun organizacije, častno razsodišče je bilo popolnoma brez dela, poškodbe ni bilo nobene, zato pa je bilo toliko več zdravega športnega duha in tovarištva.

Otvoritveni protokol, ki je bil sicer pripravljen do minute natančno, z mimohodom ekip, ribniškim oktetom, pozdravnimi govori, ribniškim krošnarjem in dviganjem

zastave, je bilo treba zaradi hudega naliva sicer sproti spreminjati, vendar razen organizatorjev tega ni nihče opazil. Zaradi prej omenjenih višjih sil se je še tekmovalstvo v nogometu začelo malo kasneje, to pa je tudi vse, česar ni bilo moč predvideti. Omeniti moramo, da so pri organizaciji nesebično sodelovale tudi družbeno-politične organizacije občine Ribnica in JLA, tako da se je Ribnica v celoti izkazala kot primeren gostitelj letnih športnih iger.

Skupni zmagovalac je tokrat že četrtrič zapored ekipa MIP iz Ptuja, z visokimi uvrstitvami nadaljuje tudi M-Rožnik, pohod proti vrhu pa je že lani s šestim mestom

napovedala M-Sloga iz Gornje Radgone, ki je bila tokrat tretja. Takoj za njo je portoroški tozd Preskrba, ki je bil lani na 10. mestu, tozd Sremič iz Krškega pa tudi ponavlja dobre uvrstitve. Letos si je 5.-6. mesto razdelil s kočevskim Trgoprometom, ki je tokrat nastopal s svojo ekipo in dosegel vidno uvrstitev. Velik korak proti vrhu je naredila tudi ekipa M-KK iz Sevnice, ki je bila lani 16. letošnje sedmo mesto pa je gotovo tudi posledica močnejše kadrovske in seveda športne ekipe. Da bi ne naštevati vseh posebej, saj so konec koncev lanski in letošnji rezultati zaradi deloma drugih panog in drugačnega števila ekip težko primerljivi, povejmo raje tole: **upoštevajmo načelo, da je najvažnejše sodelovati, saj so športne igre namenjene bolj medsebojnemu spoznavanju in zdravemu razvedrilu kot pa rivalstvu, lahko pohvalimo vse sodelujoče za športne in tovariške nastope.**

Skupna uvrstitev ekip

	točke
1. MIP (Ptuj)	147
2. M-Rožnik	121
3. M-Sloga (Gornja Radgona)	81
4. Tozd Preskrba (Portorož)	78
5.-6. Tozd Sremič (Krško)	77
5.-6. Tozd Trgopromet (Kočevje)	77
7. M-KK Sevnica	67
8. Tozd Grosist (Ljubljana)	66
9. Tozd Ilirija (Ljubljana)	65
10. M-Mednarodna trgovina (Ljubljana)	60
11. M-Univerzal (Lendava)	58
12. Tozd TMI (Ljubljana)	54
13. M-Sadje zelenjava (Ljubljana)	51
14. M-Nanos (Postojna)	45
15.-16. M-Konditor (Ljubljana)	40
15.-16. M-Emba (Ljubljana)	40
17. M-Rudar (Idrija)	35
18.-19. M-Agrokombinat (Krško)	34
18.-19. Tozd Standard (Novo mesto)	34
20. DS SOZD in IB (Ljubljana)	32
21. Tozd Opskrba (Čabar)	31
22. M-STP Hrastnik	27
23. M-Zarja (Ormož)	25
24. Tozd Hladilnica (Ljubljana)	24
25. M-Pekarna Grosuplje	15
26. M-Tehna (Ljubljana)	11
27. M-KZ Cerknica	9

Predstavniki prvih treh ekip v skupni uvrstitvi. MIP, M-Rožnik in M-Sloga so zasluženo pobrali pokale.

Skupni zmagovalac je že četrtrič zapored ekipa MIP iz Ptuja, ki je tako zopet dobila prehodni pokal.

Prvi in tretji v tenisu si čestitata. Teniški turnir je bil že prej na Vevčah.

Najmlajše plavalke prejemajo kolajne. Te so odšle v Gornjo Radgono, Ptuj in Kočevje.

4. mercatoriada / ribnica '81

letne športne igre delavcev
in združenih kmetov ter učencev v gospodarstvu
in upokojenih delavcev
sozd mercator / ribnica '81

4. mercatoriada / ribnica '81

letne športne igre delavcev
in združenih kmetov ter učencev v gospodarstvu
in upokojenih delavcev
sozd mercator / ribnica '81

4. mercatoriada / ribnica '81

letne športne igre delavcev
in združenih kmetov ter učencev v gospodarstvu
in upokojenih delavcev
sozd mercator / ribnica '81

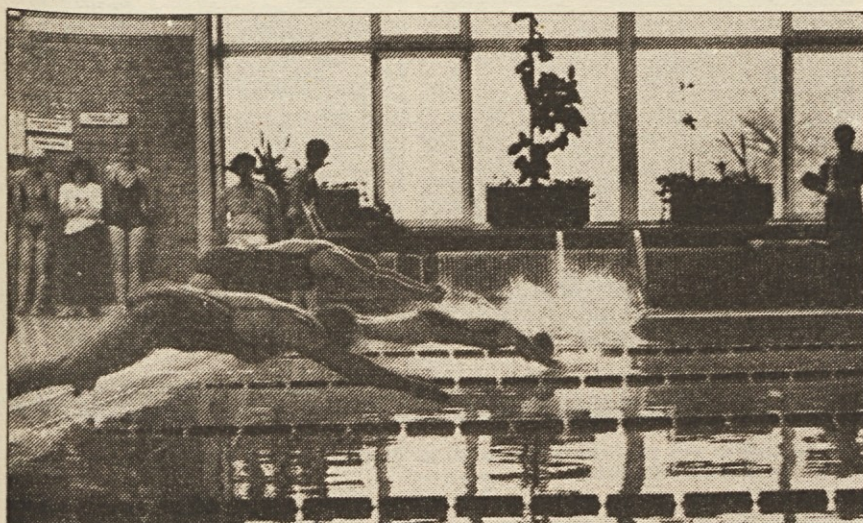
4. mercatoriada / ribnica '81

letne športne igre delavcev
in združenih kmetov ter učencev v gospodarstvu
in upokojenih delavcev
sozd mercator / ribnica '81

4. mercatoriada / ribnica '81

letne športne igre delavcev
in združenih kmetov ter učencev v gospodarstvu
in upokojenih delavcev
sozd mercator / ribnica '81

Plavalke in plavalci so morali preplavati v kočevskem bazenu 50 metrov kakor je kdo, vedel in znal.

Tekačice skupine A takoj po štartu; preteči so morale 400 metrov.

Rezultati

Kegljanje ženske: 1. Tozd Sremič (Krško) 98, 2. Tozd Preskrba (Portorož) 89, 3.-4. M-Rožnik V. in Tozd Ilirija (Ljubljana) 78, 5. M-Zarja (Ormož) 74, 6. M-Rožnik III. 72, 7. M-Rožnik I. 68, 8. M-Sadje zelenjava (Ljubljana) 63, 9. M-Tehna (Ljubljana) 62, 10. MIP (Ptuj) 61, 11. M-Emba (Ljubljana) 53, 12. Tozd TMI (Ljubljana) 52, 13.-14. M-Univerzal (Lendava) in M-Rožnik II. 47, 15. M-Mednarodna trgovina (Ljubljana) 45, 16.-17. M-Sloga (Gornja Radgona) in M-KZ Cerknica 40, 18. M-Rožnik IV. 38 in 19. Tozd Trgopromet (Kočevje) 35.

Kegljanje moški: 1. Tozd Grosist I. (Ljubljana) 308, 2. M-KK Sevnica 300, 3. Tozd Sremič (Krško) 296, 4. M-Konditor (Ljubljana) 293, 5. M-STP Hrastnik 287, 6. Tozd TMI (Ljubljana) 284, 7. Tozd Preskrba (Portorož) 278, 8. TOZD Ilirija (Ljubljana) 273, 9. TOZD Trgopromet (Kočevje) 261, 10. M-Rožnik V. 256, 11.-12. M-Rožnik III. in M-Rožnik I. 252, 13. TOZD Grosist II. (Ljubljana) 247, 14. M-Rožnik IV. 246, 15.-16. M-Univerzal (Lendava) in Tozd Hladilnica (Ljubljana) 241, 17. M-Pekarna Grosuplje 239, 18. MIP I. (Ptuj) 238, 19. M-Mednarodna trgovina (Ljubljana) 237, 20. DS SOZD in IB (Ljubljana) 225, 21.-22. Tozd Oskrba (Čabar) in M-Sadje zelenjava (Ljubljana) 224, 23. M-Emba (Ljubljana) 219, 24. M-Rožnik II. 210, 25. M-Sloga (Gornja Radgona) 209, 26. M-Rudar (Idrija) 207, 27. M-KZ Cerknica 205, 28. Tozd Preskrba I. (Portorož) 198, 29. M-Rožnik VI. 196, 30. M-Nanos (Postojna) 195 in 31. MIP (Ptuj) 194.

Košarka moški: 1. M-Nanos (Postojna), 2. Tozd Trgopromet (Kočevje), 3. MIP (Ptuj), 4. M-Rožnik, 5. M-Sadje zelenjava (Ljubljana), 6. M-Mednarodna trgovina (Ljubljana), 7. DS SOZD in IB (Ljubljana), 8. Tozd TMI (Ljubljana) in 9. M-Sloga (Gornja Radgona).

Mali nogomet: 1. MIP (Ptuj), 2. M-Univerzal (Lendava), 3. Tozd Trgopromet (Kočevje), 4. M-Nanos

(Postojna), 5. Tozd Grosist (Ljubljana), 6. Tozd TMI (Ljubljana), 7. Tozd Ilirija (Ljubljana), 8. M-Sadje zelenjava (Ljubljana), 9. DS SOZD in IB (Ljubljana), 10. Tozd Hladilnica (Ljubljana), 11. M-Agrokombinat (Krško), 12. Tozd Standard (Novo mesto), 13. M-KK Sevnica, 14. M-Rožnik I., 15. M-Rožnik II. in 16. Tozd Preskrba (Portorož).

Šah: 1. Tozd Trgopromet (Kočevje) 44,5, 2. M-Univerzal (Lendava) 38,5, 3. Tozd Ilirija (Ljubljana) 37, 4. M-Rožnik II. 34,5, 5. M-Zarja (Ormož) 33,5, 6.-7. M-KK Sevnica in MIP (Ptuj) 32, 8. M-Nanos (Po-

stojna) 28, 9. M-Rožnik IV. 25, 10. M-Rožnik III. 23, 11. M-Sloga (Gornja Radgona) 15,5, 12. Tozd TMI (Ljubljana) 10,5 in 13.-14. M-Rožnik V. in M-Rožnik I. 6.

Plavanje moški, skupina A: 1. Marko Bokal (DS SOZD in IB) 31,2, 2. Zlatko Šormaz (M-Sloga) 31,4, 3. Anton Tratar (M-Mednarodna trgovina) 34,7, 4. Bojan Topolovec 34,8, 5. Andrej Vrabčič (oba MIP) 34,8, 6. Jože Snoj (M-Rožnik) 37,2, 7. Stane Gregorčič (M-Sadje zelenjava) 43,7, 8. Anton Pintar (MIP) 44,0, 9. Branko Lombar 44,4, 10. Jurij Janc (oba M-Rožnik) 47,0, 11. Marjan Sitar (MIP) 48,0 in 12. Milan Poljšak (M-Sadje zelenjava) 54,6;

skupina B: 1. Dušan Paravinja 33,5, 2. Borut Tepina (oba M-Mednarodna trgovina) 34,1, 3. Vladimir Omahen (M-Rožnik) 37,0, 4. Ferdinand Vodnik (M-Mednarodna trgovina) 38,0, 5. Jože Ribarič

Pred začetkom polfinalnega dvoboja v nogometu med ekipama M-Univerzal in M-Nanos. Vratar Lendavčanov je bolj dobrodušen kot izgleda na sliki.

(M-Sloga) 38,4, 6. Branko Lahajner (M-Mednarodna trgovina) 39,0, 7. Jože Zadnik (M-Sadje zelenjava) 42,8, 8. Igor Kapun (M-Mednarodna trgovina) 43,8, 9. Edo Kolečnik (MIP) 46,0, 10. Martin Hrastovšek 49,2, 11. Vili Gliha 51,8, 12. Aleksander Bevc 53,2 in 13. Miro Meglič (vsi M-Rožnik) 1:05,2;

skupina C: 1. Ivan Jakopc 39,0, 2. Tomaž Škufca (oba M-Mednarodna trgovine) 42,9, 3. Armando Olivo (M-Rožnik) 45,7, 4. Rudolf Sovdat (M-Nanos) 46,0, 5. Lojze Levičar (M-Rožnik) 52,2, 6. Franc Strelec (MIP) 59,2 in 7. Franjo Hojs (M-Sloga) 1:08,6.

Plavanje ženske, skupina A: 1. Jelka Manko (M-Sloga) 44,0, 2. Milena Šterman (MIP) 47,5, 3. Helena Rugelj (Tozd Trgopromet) 47,7, 4. Marina Čemažar (M-Rožnik) 49,1, 5. Silva Kujundžič (M-Sloga) 49,5, 6. Hedvika Kralj (MIP) 51,2, 7. Janja Vojnič (M-Rožnik) 52,3, 8. Lidija Dremec (Tozd Preskrba Portorož) 53,4, 9. Tea Bole (M-Nanos) 1:06,8, 10. Darinka Rajgel (Tozd Preskrba Portorož) 1:17,7 in 11. Irena Gnezda (M-Nanos) 1:24,8; **skupina B:** 1. Branka Prepeluh (M-Rožnik) 44,0, 2. Elica Starovsni (M-Sloga) 49,3, 4. Neva Rebec (Tozd Preskrba) 1:09,2, 4. Slavica Černja (M-Mednarodna trgovina) 1:10,2, 5. Marija Erjavec (MIP) 1:19,3 in 6. Eudoksija Popović (M-Rožnik) 1:30,2; **skupina C:** 1. Ana Škafar (M-Mednarodna trgovina) 1:04,6 in 2. Adolfina Svenšek (M-Sloga) 1:38,6.

Plavanje moški, ekipno: 1. M-Mednarodna trgovina (Ljubljana), 2. M-Rožnik, 3. M-Sloga (Gornja Radgona) in 4. MIP (Ptuj).

Plavanje ženske, ekipno: 1. M-Sloga (Gornja Radgona).

Kros moški, skupina A: 1. Stane Gregorčič (M-Sadje zelenjava), 2. Žarko Bjelica (M-Rožnik), 3. Slavko Petrič (M-Agrokombinat), 4. Savo Mutič (Tozd Trgopromet), 5. Boris Zohar (MIP), 6. Herman Mavko (M-Sloga) 7. Svetolik Draganc (M-Rožnik), 8. Žarko Džurič (M-Mednarodna trgovina), 9. Jože Pohole (Tozd Standard), 10. Franc Rebernjak (M-Sloga) 11. Marko Pajntar (M-Rudar), 12. Ivan Kocbek (M-Sloga), 13. Vjekoslav Volf (Tozd Oskrba), 14. Jože Vodušek (M-Mednarodna trgovina), 15. Slavko Grosman (M-Sloga) in 16. Milan Poljšak (M-Sadje zelenjava); **skupina B:** 1. Franc Rožič (M-Nanos), 2. Albin Jesenko (M-Rudar), 3. Mihael Breznik (M-Sloga), 4. Jože Geroni (M-Sadje zelenjava), 5. Alojz Trstenjak (MIP), 6. Jože Zadnik (M-Sadje zelenjava), 7. Borut Tepina (M-Mednarodna trgovina), 8. Anton Klepac (M-Nanos), 9. Stane Acceto (M-Mednarodna trgovina), 10. Anton Lavtar

(M-Nanos), 11. Emerik Zrinski (M-Sloga), 12. Maks Kranjc (MIP), 13. Jože Radelj (M-Sadje zelenjava), 14. Predrag Stefanović, 15. Martin Hrastovšek (oba M-Rožnik) in 16. Peter Perko (M-Mednarodna trgovina); **skupina C:** 1. Alojz Rupnik (M-Mednarodna trgovina), 2. Peter Zidanič (M-Tehna), 3. Lucian Oršič (M-Rudar), 4. Slavko Weisenbach (M-Sadje zelenjava), 5. Peter Pušler (M-Rožnik), 6. Konrad Bezjak (MIP), 7. Zlatko Varšava (Tozd Oskrba), 8. Nikola Vranješ (MIP), 9. Emil Klepec (Tozd Oskrba), 10. Pavel Varga, 11. Alojz Gomzi (oba M-Sloga) in 12. Vinko Zalokar (M-Mednarodna trgovina).

Kros moški, ekipno: 1. M-Sadje zelenjava (Ljubljana), 2. M-Mednarodna trgovina (Ljubljana), 3. M-Rudar (Idrija), 4. MIP (Ptuj), 5. M-Sloga (Gornja Radgona) in 6. M-Rožnik.

Kros ženske skupina A: 1. Branka Čeh (MIP), 2. Ivanka Brenčič (M-Rožnik), 3. Silva Rudolf (M-Rudar), 4. Marija Vogrin (M-Sloga), 5. Helena Rugelj (Tozd Trgo-

Kdo bo močnejši? Najmočnejših deset ima jo v krškem Agrokombinatu.

promet), 6. Edita Ziberna, 7. Tatjana Gornik, 8. Irena Gnezda (vse M-Nanos), 9. Anica Žonta (M-Rudar), 10. Zalika Prah (M-Sadje zelenjava), 11. Ljubica Mazinjanin, 12. Marina Čemažar (oba M-Rožnik), 13. Vojka Černilogar (M-Rudar), 14. Irma Može (M-Nanos) in 15. Radojka Gligorič (M-Rožnik); **skupina B:** 1. Marinka Jugovec (MIP), 2. Marija Časar (M-Sloga) in 3. Zdenka Ščuka (M-Nanos); **skupina C:** 1. Marija Grosman (M-Mednarodna trgovina), 2. Marija Ber (MIP), 3. Vida Pivk (M-Rudar) in 4. Marija Javšovec (M-Sloga).

Tenis ženske: 1. Marija Grosman (M-Mednarodna trgovina), 2.

Sonja Vidic (DS SOZD in IB), 3. Greta Peharc (M-Rožnik) in 4. Majda Lešnik (M-Mednarodna trgovina).

Tenis moški: 1. Leon Čebular, 2. Peter Škerlavaj (oba M-Tehna), 3. Jože Škulj (M-Mednarodna trgovina), 4. Matjaž Tomori (M-Tehna), 5. Tomaž Škuca (M-Mednarodna trgovina), 6. Ivan Droždek (M-Sloga), 7. Miran Goslar (DS SOZD in IB), 8. Alojz Rupnik (M-Mednarodna trgovina), 9. Franc Jevnikar (M-Tehna) 10. Janušek Šefman in 11. Borut Tepina (oba M-Mednarodna trgovina).

Streljanje moški: 1. MIP I. (Ptuj) 329, 2. MIP II. (Ptuj) 297, 3. M-Sloga I. (Gornja Radgona) 278, 4. Tozd Opskrba (Čabar) 276, 5. Tozd Sremič (Krško) 275, 6. M-Rožnik III. 272, 7. M-Mednarodna trgovina (Ljubljana) 263, 8. M-Mednarodna trgovina II. (Ljubljana) 260, 9. M-Rudar (Idrija) 259, 10. Tozd Preskrba (Portorož) 254, 11. Tozd Standard (Novo mesto) 244, 12. M-Rožnik I. 238, 13. M-Nanos (Postojna) 237, 14. DS SOZD in IB (Ljubljana) 236, 15. M-Rožnik IV. 229, 16. M-Sloga (Gornja Radgona) 228, 17. Tozd TMI (Ljubljana) 223, 18. Tozd Trgopromet (Kočevje) 209, 19. M-Rožnik II. 180 in 20. M-KK Sevnica 179.

Streljanje ženske: 1. M-Sloga (Gornja Radgona) 405, 2. MIP (Ptuj) 377, 3. M-Agrokombinat (Krško) 366, 4. Tozd Sremič (Krško) 338, 5. M-Rožnik I. 266, 6. M-Rudar (Idrija) 265, 7. M-Rožnik III. 252, 8. Tozd Standard (Novo mesto) 204 in 9. M-Rožnik II. 130.

Vlečenje vrvi: 1. M-Agrokombinat (Krško), 2. MIP (Ptuj), 3. M-KK Sevnica, 4. M-Rožnik, 5. M-Mednarodna trgovina (Ljubljana), 6. Tozd Opskrba (Čabar), 7. M-Sadje zelenjava (Ljubljana) in 8. M-Sloga (Gornja Radgona).

Namizni tenis ženske: 1. M-Rožnik III., 2. M-Rožnik II., 3. Tozd Standard (Novo mesto), 4. M-Rožnik I., 5. M-Emba (Ljubljana), 6. DS SOZD in IB (Ljubljana) in 7. MIP (Ptuj).

Namizni tenis moški: 1. MIP II. (Ptuj), 2. M-Sloga (Gornja Radgona), 3. Tozd Preskrba (Portorož), 4. M-Emba (Ljubljana), 5. Tozd Grosist III. (Ljubljana), 6. M-Rožnik I., 7. M-Rožnik II., 8. MIP I. (Ptuj), 9. M-KK Sevnica, 10. M-Konditor II. (Ljubljana), 11. Tozd Standard (Novo mesto), 12. M-Konditor (Ljubljana), 13. M-Rožnik IV., 14. M-Rudar I. (Idrija), 15. Tozd Standard II. (Novo mesto), 16. M-Agrokombinat (Krško), 17. M-Rožnik II., 18. M-Rožnik V., 19. Tozd Grosist (Ljubljana), 20. M-Mednarodna trgovina I. (Ljubljana) in 21. M-Mednarodna trgovina III. (Ljubljana).

Dvoboj med tozdoma Ilirija (na desni) in Trgopromet so odločili slednji sebi v prid z 2,5:1,5, saj so bili tudi končni zmagovalci turnirja.

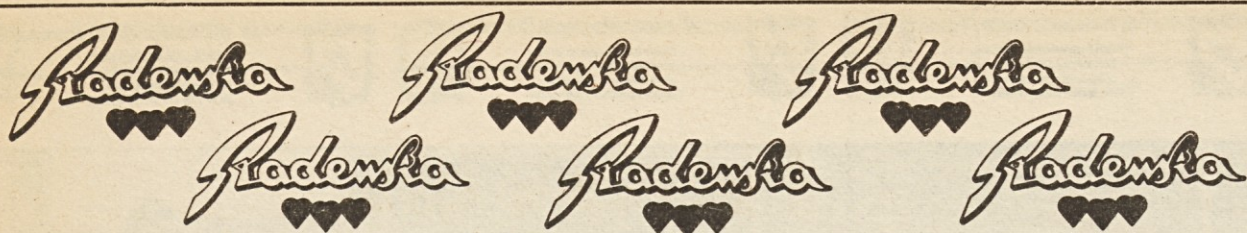
Strelci so tekmovali na strelišču tovarne Riko v Ribnici.

V košarki so se pomerile samo moške ekipe. Devet jih je tekmovalo v ribniški športni dvorani.

Osnovna šola v Sodražici je gostila tekmovalke in tekmovalce v namiznem tenisu.

Prav gotovo ste že nestrpni in težko čakate, kaj vam v imenu Radenske sporočam v tej številki. Seveda sem vam dolžan tisto, za kar smo se dogovorili že januarja, ko smo razpisali nagradno tekmovanje za najlepše urejene izložbe. Rekli smo, da se tekmovanje zaključuje ob koncu maja in da bomo v juniju objavili izid tekmovanja.

V Mercatorju imamo, žal, le malo klasičnih izložb in zaradi tega je bilo delo težje in odziva manj. Več kot izložb je bilo v stilu Radenske urejenih prodajnih mest, pa bifejev in gostinskih obratov. Vendar pa aranžerji teh del za tekmovanje niso prijavljali.

Prav je, da zdaj, ko je akcija Radenske za nami, navedem vse organizacije oziroma aranžerje, ki so v tekmovanju sodelovali:

– M-Nanos, tozdr Trgovina Rakke; aranžerka **Iva Virant** je uredila v blagovnici Cerknica izložbo, prodajno mesto v samopostrežbi in bife;

– M-Potrošnik, Lenart; aranžer iz MIP, **Branko Ciglar**, je uredil veliko izložbo v blagovnici;

– M-Sloga, Gornja Radgona; aranžer **Lado Novak** je v Radencih uredil kar tri izložbe;

– M-Rožnik, tozdr Grmada, Ljubljana; aranžer **Andrej Kamnar** je za tekmovanje pripravil izložbo in prodajno mesto;

– M-Rožnik, tozdr Dolomiti, Ljubljana; aranžer **Miro Škrlič** je za oceno pripravil izložbo in dve prodajni mesti;

– M-Rožnik, tozdr Jelka, Ribnica; aranžerka **Bernarda Tkalec** je v blagovnici uredila dve izložbi, prodajno mesto v samopostrežbi in še izložbo v trgovini;

– M-Rožnik, tozdr Preskrba, Tržič; aranžer **Dario Plesničar** je pripravil izložbo v blagovnici;

– M-Izbira Panonija, Ptuj; aranžer **Branko Ciglar** je uredil izložbo v blagovnici in trgovini Koloniale.

Vse izložbe oziroma prodajna mesta sem si ogledal, seveda s predstavnikom Radenske. Naj še enkrat povem, da smo od aranžerjev pričakovali predvsem samokreativnost, lastno zamisel, lastno delo. Seveda je k temu kot pika na i pripomogel tudi reklamni material Radenske.

Vsakdo se je potrudil po svoje in pohvala gre vsem. Eni so bili bolj domiselni, drugi manj. Tisti »manj« so uporabili le reklamne materiale Radenske, dodali steklenice pijače, morda zaboj in delo je bilo opravljeno. Drugi so dali več od sebe. Pobrskali so po glavi, dobili svoje ideje, izdelali dodatne materialne in seveda pri delu bolj uspehi.

Ko smo si zapisovali ocene, smo za skupno oceno vzeli tri kriterije: kompozicijo, izvirnost in komercialni vtis. Sešteli smo točke in pod črto dobili tele rezultate.

Prvo nagrado dobi **Bernarda Tkalec iz Ribnice**. Lastna zamisel, lastno delo, pa posrečena kombinacija radenskih pijač z ostalo kompozicijo izložbe, sta ji prinesla največ točk. Naj še enkrat spomnim, da je nagrada pet dni biva-

Takole izgleda ena nagrajenih izložb. Kraj: Radenci. Avtor: aranžer Mercator-Sloga, Lado Novak. Foto Mile Bitenc

nja v hotelu Radin v Radencih – in to za dve osebi.

Druga nagrada gre v Gornjo Radgono, dobi pa jo aranžer **Lado Novak**. Ta je v Radencih pripravil kar tri domiselne in vabljive izložbe, v delo pa vtikal kopico svojih zamisli. Pa nagrada? Pet dni bivanja v termalnem kopališču v Moravcih, seveda tudi za dve osebi.

Tretjo nagrado dobi aranžerka **Iva Virant** iz Cerknice. O njenem delu smo že pisali in objavili tudi fotografijo. Iva bo – ne vemo s kom – za pet dni odšla na prelepo zeleno Pohorje.

Kdaj boste koristili nagrade, oziroma petdnevni dopust, se bo-

ste dogovorili z Radensko. Tam že imajo vaše naslove in lahko pričakujete pošto od njih. Seveda pa teh nagrad ni moč spremeniti v denarne.

Tudi vseh ostalih, ki ste sodelovali, pa niste bili ne prvi, ne drugi in ne tretji, Radenska ni pozabila. Za trud in delo se vam bo oddolžila z nagrado, ki jo boste prejeli po pošti.

Tako, zdaj je akcija Radenske resnično za nami. Vsem, ki ste sodelovali, hvala in seveda čestitke nagrajencem, pravzaprav vsem. Morda se bomo na takšnih akcijah spet srečali.

Mile Bitenc

mercatorjev MOZAIK

Zaključili smo akcijo Radenske za najlepše urejene izložbe in prodajna mesta. Ko smo hodili po Sloveniji in jih ocenjevali, smo ugotovili tudi to, da je nekdo v naglici, ko je izložbo urejal, vanjo postavil celo steklenico Rogaske. Saj gre zgolj za pomoto, ki jo je prinesla naglica, kaj?

V novo urejeni restavraciji »Pod Gorjanci« v Kostanjevici na Krki imajo bogato kuhinjo. Postrežejo tudi z ribjimi jedmi, med katerimi še posebno okusno pripravijo postrvi. Te imajo vedno »na zalogi« v mrežastem bazenu v pritoku Krke, nedaleč od restavracije. Vendar nepoklicani ne morejo do njih, saj jih zvesto čuva miličniški pes, ki je priklenjen le nekaj metrov stran.

Kmečka ohcet v Ljubljani je bila v soboto, 20. junija. Veselja, pesmi in plesa, pa še česa drugega, je bilo na Gosposdarskem razstavišču na pretek. Tudi raznih dobrot, ki jih je med drugimi pripravil tudi naš M-Konditor. Na posebni stojnici so prodajali dobrote iz svoje slaščičarske delavnice, med posebnostmi pa ponudili velike prestejnpletensrčke, ki jih ponavadi vidimo le še v kuharskih bukvah.

Novi Benko s sadnimi okusi je komajda »shodil«, pa je že postal priljubljen in zahtevan. Temu je prav gotovo botrovala tudi prijetna reklama na televiziji in v časopisih. V Embi pravijo, da bodo morali načrtovano proizvodnjo krepko povečati, saj je povpraševanje že presežlo vse načrte.

Navajeni smo, da nad bencinskimi črpalkami v Sloveniji preberemo ime Petrol ali Istrabenz. No, tale na sliki ne nosi ne enega ne drugega. Naša je, Mercatorjeva. V Kostanjevici na Krki ima namreč Mercator-Preskrba iz Krškega trgovino, zraven nje pa bencinsko črpalko. Na njej postrežejo kar dekleta, ki sicer v trgovini prodajajo srajce, hlače, obleke... Vsekakor zanimiva posebnost, ki je drugod v Mercatorju prav gotovo ni. Besedilo in foto Mile Bitenc.

Meseca marca so v Hrastniku odprli novo blagovnico. Staro trgovsko hišo so zaprli in obljubili, da bo letos poleti že obnovljena. Tako bodo Hrastničani na predvečer svojega občinskega praznika slavili še delovno zmago; svečano bo odprta tudi nekdanja, posodobljena blagovna hiša Mercator STP Hrastnik. Zdaj bo res vse na enem mestu, s čimer bo preskrba v kraju močno izboljšana.

Mile Bitenc

★★★

V slaščičarni ljubljanskega tozda Kavarna Evropa, katere slaščice so znane tudi mnogim sladokuscem zunaj Ljubljane, so goste uspeli odvaditi kajenja. Kako jim je to uspelo? Enostavno! Že na steklenih vhodnih vratih vas lični nalepki opozorita, da je kajenje prepovedano. Ob vstopu v sprednji prostor vas v oči zbode tabla, ki jo vidite na sliki, seveda pa tudi pepelnikov ni na mizah. Promet se zaradi tega ni čisto nič zmanjšal, le gostje – kadilci hitreje zapustijo lokal. Dobra stran tega ukrepa je tudi ta, da se sladice (predvsem masčoba v njih) ne navzemajo več vonja po nikotinu in so tako pri kakovosti le še pridobile. Besedilo in foto: Matjaž Marincek.

lek ljubljana

Lek sprašuje: poznate AJAX?

Poletje, ki smo ga tako težko pričakovali, je končno tu. O počitku in miru, ko smo daleč stran od vsakdanjih obveznosti, marsikdo sanja že tedne in tedne prej. Čim bolj se dopust približuje, bolj nervozni smo – postoriti moramo še to in ono. Nakupujemo, dopolnjujemo si garderobo in razno opremo, čaka nas še polno drugih drobnih opravkov. Ko je že skoraj vse pripravljeno, tako rekoč tik pred odhodom, ugotovimo, da je stanovanje zaradi hite in morda tudi nerove spet razmetano, zanemarjeno in umazano.

Vsega smo že naveličani, vse bi najraje pustili in odšli. Pa kaj, ko bo takšno razdejanje počakalo, da se vrnemo z dopusta. Tokrat si, tako kot v pravljici, zaželimo, da bi imeli v roki čarobno palico; ta bi v trenutku spremenila stanovanje v takšno podobo, kot si jo, želimo.

Čarobne palice sicer nimamo, imamo pa dober nasvet: vzemite za pomoč AJAX – beli tornado!

Z raztopino **AJAX-a** (na dva litra vode dodamo en pokrovec **AJAX-a**) pomijemo kuhinjske ploščice, kuhinjske omarice, štedilnik, hladilnik in pomivalno korito, na koncu pa še tla. Potem se lotimo še kopalnice, ki jo pomijemo od vrha do tal. Pri tem opravilu lahko uporabimo tudi nekoliko bolj koncentrirano raztopino **AJAX-a**. Ostanejo nam še tla v predsobi, ki jih pomijemo na koncu.

Res z malo truda, pa seveda s pomočjo univerzalnega čistila **AJAX – beli tornado**, boste vse to opravili v kratkem času. Trud bo gotovo poplačan, saj se boste z dopusta vrnili v čisto in urejeno stanovanje.

Kakovost izdelka zagotavlja LEK Ljubljana, v sodelovanju s Colgate-Palmolive.

Poskusite, vseh vam bo

Mile Bitenc

Benko sladoledi

Ni dolgo tega, ko je naša Emba poslala na prodajne police nove frapeje Benko. Odslej so razen kakava na voljo še trije novi okusi: banana, jagoda in malina.

Prav ti sadni Benko napitki so kot nalašč za vroče poletne dni, saj se najbolj priliježijo kot hladne mlečne pijače.

Zadnjič so mi v Embi obljubili, da bodo pripravili tudi recept za domačo pripravo sladoleda. Seveda s pomočjo Benka.

Poglejmo najprej, kaj potrebuje mo za pripravo Benko-banana sladoleda:

- 1/4 litra tekoče sladke smetane
- 2 dcl mleka
- 2 rumenjaka
- 120 gr Benko-banana

Rumenjaka zmiksamo v mešalniku, zatem dodamo Benko-banano in zmiksamo še enkrat. Ko smo dobili gosto maso, dodamo še mleko in vse skupaj ponovno zmiksamo.

Posebej stepemo sladko smetano in vanjo vmešamo maso. Nalijemo v posodice in damo v zamrzovalnik.

Če vam bo morda takšen sladoled presladek, lahko dodate malce citronske kisline ali sok limone.

Prijetno boste okus spremenili tudi tako, da dodate 3 velike žlice ruma.

Po istem receptu lahko pripravimo sladoled tudi z Benko kakovom. Če bi radi imeli močnejši okus po kakavu vam svetujemo, da posebej raztopite tri žličke kakava v prahu in to zmes dodate masi že med mešanjem.

Ko so v Embi pripravili sladoled po teh receptih, so dejali, da je zares okusen.

Poskusite, mogoče boste navdušeni nad okusnim, hitro pripravljenim in poceni domačim sladoledom Benko.

48	STANE SEVER	ŠPORTNE NOVOŠTI	DLAKA	NAYDU-ŠENJE	DEUTSCHE MARK	ZNAMKA ŽENSKIH NOGAVIC	TOB	ZAMISEL	DEL OČESA	NAGLAS, POYDA-REK	CE TUNG	SLOVEN. RUDARSKO MESTO	48
													1. ČRKA ABECEDE
PLANINSKO DRUŠTVO		RODOVIT-NA JUGO-SLOVAN. POKRAJ.	CANKAR-ANTON		OKRASNO DREVO	PREDSTO-JNIK UNIVERZE							12 DELO - VALEC SALAM
PRIZORI-ŠČE LE - TOČNOST MERCATOR-ADJE						GOETHEJEVA MATI				NEDESENI PLANET	12VRŠNI SVET		
OBDOBJE, VEK													
OGRE - VALO													
RDEČI KRIŽ KOČEVJE													
NADST-ROPIJE													
AKO													
ZVEZA													
JANEZ SELAN													
TOVARNA V KAMNIKU													
NANT ZMANI MEDNARODNI TEŽIK													
ELEKTR. MORSKA RIBA													
KISIK													
HASKA													
ROČAJ													
ANTON KOČEVAR													
LISNATO DREVO													

naš nasvet

Star je pregovor, ki pravi, da ti-ti, ki čaka, tudi dočaka. Ta prego-vor povsem drži. Dolgo smo čakali na vroče dni, na poletje in pravkar smo prestopili prag tega letnega časa.

Želimo si vročih in sončnih po-letnih dni. Šli bomo na dopust, a do cilja nas čaka še zoprn in tež-ko potovanje. Ko le ne bi bilo tako vroče! Človek se prepoti od nog do glave in prav potenje marsiko-mu predstavlja sila neprijetno nadlogo.

Ves dan prav gotovo ne moremo stati pod tušem ali pred umivalni-kom. Tudi prhanje ne zadostuje, da bi obdržali svežino in z njo pri-jetno počutje ves dan. Zelo po-memben spremljevalec je prav v poletnih dneh tudi dober dezodo-rant. Ta pa učinkovito deluje na kožo le tedaj, ko je čista in suha.

Bakterije, ki so vedno na koži, povzročajo razpad znoja v razne organske substance, ki imajo ne-prijeten vonj. Dezodorant spray za telo in deo-stick pa sta sredstvi, ki to preprečujeta.

V dobro založenih trgovinah je na prodajnih policah cela vrsta na-jrazličnejših dezodorantov. So ra-zličnih vonjev, pa tudi njihovi učinki so različni. Ilirija-Vedrog tokrat svetuje nekaj iz lastne proi-

zornost tudi izbiri kakovostnih in modnih vonjev. **GEM dezodoran-ti** so parfimirani z izbranimi par-fumi, ki dajejo močan in prijeten vonj ves dan.

V proizvodnji so pripravili tri vonje **GEM dezodorantov** in jim dali tale imena: **APART, FRESH in SPORT.**

GEM dezodorant APART ima blag cvetni vonj in je kot nalašč za ženske, ki imajo rade nežne vonje. Primeren je za vsako priložnost, nežen vonj pa ostane na koži ves dan.

GEM dezodorant FRESH ima naraven rastlinski vonj, ki prinaša naravno svežino. Koži daje vonj, ki ostane ves dan.

GEM dezodorant SPORT je pri-jetno trpkega vonja in je kot na-lašč za moške. Vonj ostane na koži od jutra do večera.

Morda pa je za občutljivejšo ko-žo uporaba dezodoranta v sprayu neprimerna. V **Iliriji-Vedrog** so mislili tudi na to in pripravili deo-stick. Ta vsebuje takšne substan-ce, da blagodejno vplivajo na kožo.

Prav v teh dneh pa so v **Iliriji-Vedrog** kolekcijo **dezodorantov GEM** razširili v **kolekcijo za nego telesa**. Vsem izdelkom so dodali

zvodnje. **Dezodorant GEM** je pravzaprav novost, saj je na tržišče prišel komaj pred letom dni.

GEM dezodorant vsebuje tak-šen baktericid, ki je kos še tako trdovratnim bakterijam. Prav za-radi te lastnosti pa zanesljivo pre-prečuje neprijeten vonj znoja. Preiskave in testi v razvojnih labo-ratorijah **Ilirija-Vedrog** so pokazali, da se po uporabi **dezodoranta GEM** število mikroorganizmov bi-stveno zmanjša.

V **Iliriji-Vedrog** so poleg osnov-nega namena posvetili veliko po-

vonj **FRESH**, ki smo ga že spozna-li. Tako imamo zdaj na voljo po-polno toaletno kolekcijo.

Dezodorant že poznamo, zato naštejmo še druge izdelke iz druž-i-ne **GEM**. To so **GEM milo**, **GEM peneča kopel**, **GEM mleko po ko-panju**, **GEM univerzalna krema in GEM toaletna voda**.

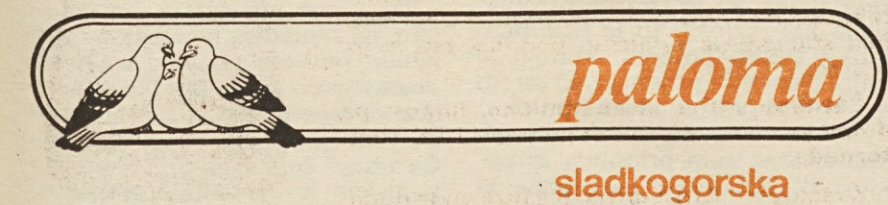
Morda bo nova toaletna kolekci-ja dobrodošla prav zdaj, ko se od-pravljate na dopust. Če pa izbirate darilo, smo vam morda namignili nekaj koristnega?

Mile Bitenc

Nagradna križanka »48«

Rešitve nagradne križanke »48« pošljite s pravilno izpolnjenim kuponom na naslov **Mercator, Studio za ekonomsko propagando, Ljubljana, Breg 22**, najpoz-neje **do 15. julija**. Na ovojnico obvezno pripišite »Križanka 48«. **Lek** iz Ljubljane, ki to kakovostno medicinsko kremo izdeluje, je za tri reševalce, ki jih bo izbral žreb, pripravil tri lepe nagrade, zato pričakujemo veliko pravih rešitev.

Maja Hočevnar

V Sladkogorski pravijo:

Star papir je dragocen

Zadnje čase pogosto negodujemo, ker v trgovinah ni moč dobiti tega, pa onega. Tudi papirne konfekcije pri-manjkuje in čudno se nam zdi, da pro-dajalka odkima, ko povprašujemo po papirnatih robčkah, toaletnem papirju in servietah.

Morda se bo vse zdelo malce bolj razumljivo, če boste prebrali naslednji sestavek. Pred kratkim sem bil v **Sladkogorski**, ki je po svojih izdelkih **Paloma** znana doma in v širnem svetu. Po-vedali so, da imajo težave s surovinami in da star papir postaja iz dneva v dan bolj dragocen.

Surovine so problem, ki sproži verižno reakcijo. V Sloveniji sicer zberemo kar veliko odpadnega papirja, vendar ga bi lahko še več, kot pravijo v **Sladkogorski**. Zgodilo se je celo, da so zara-di pomanjkanja surovin nekateri stroji že zastali.

Samo v **Sladkogorski** so za proizvod-njo papirja potrebovali 60 tisoč ton od-padnega papirja letno, prav toliko pa ga v enem letu zberemo v vsej Sloveni-ji. Zato je treba ubrati drugo pot; to je uvoz, za katerega gredo seveda drago-cene devize.

Pravijo, da so v lanskem letu količi-ne doma zbranega odpadnega papirja močno padle. Pred dvema letoma so na primer na domačem trgu kupili 25.000 ton odpadnega papirja, v lan-

skem letu pa le polovico tega. To pa je bilo premalo in je prineslo kup težav v proizvodnji.

Za letošnje leto bi potrebovali 79.000 ton celuloze in papirnih odpadkov, računajo pa, da bodo na domačem tržiš-ču kupili le 14.000 ton odpadnega pa-pirja in 12.000 ton celuloze. Ostalo bo-do morali seveda uvoziti za drage de-zive.

Čeprav v Jugoslaviji ne zberemo do-volj odpadnega papirja in smo ga že nekaj let uvažali, pa je pomanjkanje zdaj tako občutno zaradi več razlogov. V **Sladkogorski** menijo, da je najpo-membnejši vzrok gradnja novih papir-nic – vsi so namreč ob gradnji novih zmogljivosti računali na to, da so su-rovine zagotovljene, saj je bilo tedaj na voljo dovolj uvoženega starega papir-ja. Ko je bilo treba zagotoviti papirne odpadke vsem predelovalcem, so se količine za stare odjemalce zmanjšale. Kako bo z dobavo v prihodnje, je težko napovedati.

V **Sladkogorski** pravijo, da trditev o tem, da imamo v Sloveniji dovolj od-padnega papirja za vse zmogljivosti, ne drži. Papirnih odpadkov bi res la-hko zbrali nekaj več, vendar... Tudi sa-ma potrošnja je majhna. Slovenec je lani porabil povprečno 100 kilogramov papirja, v Jugoslaviji pa potroši vsak

povprečno le 42 kilogramov papirja letno. To pa je bistveno manj kot v razvitih deželah. Poglejmo za primer-javo nekaj podatkov, ki se nanašajo na leto 1978. Takrat je Jugoslovan porabil v povprečju 44 kilogramov papirja, na Nizozemskem so ga porabili kar 152 kg, v Zahodni Nemčiji 132 in v Franciji 115 kilogramov.

V Sloveniji smo lani skupaj porabili 180.000 ton papirja, odpadkov pa smo zbrali le za tretjino tega. Tako bi lahko ob skrbnejšem zbiranju proizvodnji priskrbeli več surovin. Marsikdo bi rad pomagal po svojih močeh, pa ne ve, kam s starimi časopisi, ki se včasih znajdejo celo v ognju.

Pomagati se vsekakor da, tudi z bolj-šo organizacijo zbiranja. Sodobna te-hnologija omogoča marsikaj in prav v **Sladkogorski** nekatere vrste papirja – toaletni papir in brisače – izdelujejo le iz papirnih odpadkov. Pa še nekaj je pomembno: s predelavo starega papir-ja zmanjšujemo porabo celuloze, ki pomeni gozd. Ohranjujemo gozdove, saj pomeni vsaka tona starega papirja 3,5 kubičnega metra lesa, obenem pa prihranimo tudi devizni dinar!

Zdaj je morda bolj jasen odgovor na vprašanje, zakaj primanjkuje neka-te-rih izdelkov, na katerih so natisnjeni trije golobčki in napis **Paloma**. S smo-trnejšim in bolj organiziranim zbiran-jem bi lahko industriji vrnili odpa-dne surovine, ji pomagali iz težav, sebi pa v žep potisnili kakšen dodatni di-nar, saj star papir tudi odkupujejo!

Mile Bitenc

Izid žrebanja rešitev nagradne križanke AIAX

V **Studiju za ekonomsko propa-gando** smo do predpisanega roka prejeli 728 rešitev nagradne kri-žanke iz prejšnje številke. Ker je bilo pravih rešitev tudi tokrat več kot nagrad, je tri reševalce

izbral žreb. Nagrade, izdelek **Leka** iz Ljubljane, prejmejo:

● **Jožica Markovič, M-Velepre-skrba, TOZD Grosist, Ljubljana, Oražnova 12;**

● **Vera Vidmar, M-Rožnik, TOZD Golovec, Ljubljana, Aškerčeva 5;**

● **Petra Lah, DS SOZD, Ljub-ljana, Gerbičeva 62.**

Vse reševalce prosimo, da na-grade osebn ali preko svojega zastopnika dvignejo v **Studiju za ekonomsko propagando na Bre-gu 22.**

Rešitev nagradne križanke iz prejšnje številke

MINA	IZDELEK	AKNA	BELE	KLJUČE	TONAKSI	AMONIASOL	STRIC	PDCCI	STERNA	ROMI	ROVT	KNIN	OVOJ	LEOEI	VACE	PENA	HABERL	ODAK	ICA	ASA	ZN	JORDAN	O	RT	AO	A	KOLEGIJ	PILS	MAT	EBE	ARO	NRAVI	AMATER	GADOE	UET	AGORA	OKRA	DISKONT	NEON	SD	OPORNICA	I	CISTIGLOBINSKO	JOJEV	BOVEC	TEN	ATE	TO	SILA	OMI
------	---------	------	------	--------	---------	-----------	-------	-------	--------	------	------	------	------	-------	------	------	--------	------	-----	-----	----	--------	---	----	----	---	---------	------	-----	-----	-----	-------	--------	-------	-----	-------	------	---------	------	----	----------	---	----------------	-------	-------	-----	-----	----	------	-----

KUPON KRIŽANKA

Ime in priimek _____

Naslov iz delovnega mesta _____

DO ali TOZD _____

Izpolnjeni kupon priložite reši-tvi križanke, na ovojnico pa obvezno pripišite – Nagradna križanka, sicer rešitve, čeprav bo pravilna, pri žrebanju ne bomo upoštevali.

Ob dnevu borca

Jože Renar – nekdanji borec 5. bataljona I. Krajiške brigade

Premagana smrt

Vojna, kakršnakoli že, je vedno težka in krvava. Strašno breme, ki ga morajo ljudje prenašati, je sicer mogoče opisati, občuti in razume pa ga le tisti, ki ga doživi.

Tudi boji v Sremu so bili kruti kot vsi drugi. Kaj je bilo še posebno težko? Neskončna ravnina in velike, čiste površine, na katerih te sovražnik že od daleč opazi, v jesenskem obdobju pa se je sovržniku pridružila še voda. Marsikateri borec je za vedno ostal v Sremu, ko je iskal kritje pred sovražnikom v jarkih, polnih vode. Blatna in mokra jesen v nižinskih predelih je za vojsko še težja kot zima. Sremska Mitrovica, Lovas, Opatovec, Erdevik in drugi kraji so mi zaradi blata, vode, ravnine in mrzle zime ostali v kaj neprijetnem spominu. Obenem pa nisem pozabil, kako so nam domačini pomagali, da smo lažje premagovali vse napore: dajali so nam hrano in nas bodrili.

Spominjam se tudi prijetnega dogodka iz Sremske Mitrovice. Bila je novoletna noč, 31. decembra 1944. V naš bataljon je prišel Svetozar Vuga-Žarko, Primorec po rodu. Prispel je naravnost iz Londona. Prav to noč je imel prvič puško v rokah. Kopito je naslonil kar na trebuh in sprožil strel v zrak. »To je moj prvi strel v življenju!« je vzkliknil. Bil je eden izmed mnogih, ki se je odzval klicu okupirane domovine, da bi jo pomagal osvoboditi.

Najbolj pa se mi je vtisnil v spomin 17. januar 1945, ko je 5. (slovenski) bataljon I. Krajiške brigade dobesedno izkrmel. Vsi preživeli nosimo ta dan v sebi kot težak spomin.

Bil je jasen zimski dan, narava je bila pokrita s snežno odejo in pod nogami je ostro škripalo. Več dni prej smo bili na utrjenih položajih tik ob desnem bregu reke Donave. Nekaj kilometrov od vasi Opatovec, v smeri proti Vukovarju, je tekla sremska fronta. 16. januarja zvečer nas je na položajih zamenjal 4. bataljon, mi pa smo šli počivati v Opatovec. Po večdnevnem bivanju v jarkih prve boje črte se nam je res prileglo, da bomo končno spet spali pod streho.

Naše zadovoljstvo je bilo kratko. Nismo še dobro zaspali, ko so Nemci pričeli z močno ofenzivo. Streljanju s topovi, tanki in drugim orožjem ni bilo ne konca ne kraja. V bataljonu so ukazali pripravljenost, mi pa nismo mogli verjeti, da bodo Nemci ofenzivo res ponovili, saj smo mislili, da so to le še zadnji krči ubite zveri.

Žal smo se krepko zmotili. Po krajšem posvetu je dal komandant bataljona povelje naj zasedemo položaje nad vasjo Opatovec in udarimo v protinapad. Tako smo Nemce ne le zaustavili, temveč jih tudi pognali v beg. Žal so Nemci istočasno prebili naše desno krilo in spet nam je kazalo, da nas bodo obkolili.

Dobili smo novo povelje, naj se nitro umaknemo na druge položaje. Umaknili smo se brezhibno, brez žrtev. Nismo še dobro prišli na nove položaje, ko so nas Nemci s številnimi tanki in pehoto spet začeli obkoljevati in edini izhod so nam bili jarki.

Ob umiku smo morali tu in tam preskočiti iz enega jarka v drugega in pri takšnem skoku sem bil ranjen. Zadelo so me v trebuh. Že po nekaj minutah je po zelo kratki, a izredno nevarni poti prihitala bolničarka in mi obvezala rano. Premikati se nisem mogel, močno sem krvavel in bolečine so bile hude. Bolničarka me je potolažila in mi obljubila, da bodo prišli pome.

Nemci so obroč čedalje bolj stiskali. V obupu sem dal bolničarki

listnico z vsemi osebnimi dokumenti in slikami, s prošnjo, naj jo pošlje domov in domačim sporoči, da sem padel v Sremu. Kasneje sem izvedel, da je bolničarka še tistega dne padla.

Ležal sem v jarku in čakal. Številni tovariši so padli prav ob prenosu z bojišča. Sremska ravnina je zelo neprimerna za umik in kritje, saj je skoraj brez drevja in grmovja. Sploh pa je za partizansko vojskovanje ravnina najbolj neprimerno teren. Poleg mene je ležalo še več hudo ranjenih tovarišev. Zagledal sem prijatelja, ki je bil ranjen v obe nogi, kako se je počasi, centimeter za centimetrom, s skrajnim naporom priplazil do trtnih kolov in jih z veliko muko izrul. Z njimi se je počasi postavil na noge in se korak za korakom premikal naprej.

Prav njegova žilava volja do življenja je dala tudi meni pogum. Zbral sem vse sile, se počasi dvignil, napravil nekaj korakov, a sem bil takoj spet na tleh. Čez nekaj trenutkov sem se spet dvignil in tako počasi, korak za korakom, prispel do majhne vzpetine, ki je bila pod udarom nemških mitraljezov. Prav na tem kritičnem prehodu so bili nekateri naši onemogočeno ranjeni smrtno zadeti. Ob prvem rafalu sem bil ponovno zadet. K sreči so šle tokrat kroglice le skozi plašč.

Končno sem po strašno naporni poti prišel do prve hiše v vasi Lovas. Še danes ne morem prav razumeti, kako se mi je to posrečilo. Pred hišo je stala prestrašena starica in opazovala vse to klanje. Prosil sem jo, če bi se lahko v njeni hiši skrili. Odločno me je zavrnila: »Doli, na levi strani v vasi so že Nemci, vaši pa so tu desno, 200 metrov od tod. Pohitite, da vas Nemci ne bodo ujeli!«

Tudi njej se moram zahvaliti, da sem ostal živ, čeprav sem bil tisti trenutek ogorčen, ker me ni hotela skriti.

Z velikim naporom sem se le priplazil do naših, ki so me naložili na kmečki voz in me odpeljali v bolnico v Idrijo.

Tudi ob vožnji s konji smo trpeli, daj je voz z ranjenci poskakoval po zamrznjeni zemlji. Vendar sem bil tedaj, kljub vsem bolečinam, tudi najbolj srečen človek na svetu.

Iz Indije sem šel na zdravljenje v Jagodino in čez dober mesec sem bil spet na sremski fronti. Pot do svobode je bila še zelo dolga in krvava. V začetku februarja 1945 je bil 5. slovenski bataljon dodeljen I. Jugoslovanski brigadi, formirani v Srbiji. Borbeno, toda neustavljiva in zmagovita pot nas je nato vodila v Bosno, v boje za osvoboditev Bjeline in Brčkega, ter v Slavonijo, v boje pri Posavskih Podgajcih, Beravcih, Slavonskem Brodu in drugod.

Okrog 25. aprila smo bili nekdanji borci 5. (slovenskega) bataljona v Pakracu izločeni iz I. Jugoslovanske brigade in poslani preko Madžarske v Mursko Soboto. Tu smo pomagali pri ustanovitvi Prekmurske brigade in postali njen poveljujoči kader. S Prekmursko smo šli v Ptuj in dalje v Maribor, kjer sem bil imenovan za komandanta železniške postaje. To funkcijo sem opravljal le nekaj dni in nato z enoto nadaljeval pot v Avstrijo, na Koroško.

Vojne je bilo konec, mnogi naši borci, 119 po številu, pa so ostali pokopani na sremskih ravninah, po bosanskih hribih in širnih slavonskih gozdovih. Slava jim!

Akcija v Ljubljani

Mile Bitenc

Za lepše izložbe

Ljubljana si močno prizadeva, da bi vsaj nekaj ulic namenila pešcem in jih čim bolj popestrila. Tako je namen že domala v celoti dosežen v Nazorjevi in Čopovi, kjer so tudi lokali lepše urejeni, na cestišče pa postavljene klopi in korita s cvetjem.

Komite za gostinstvo, turizem in cene v Ljubljani je na pobudo turističnih delavcev Ljubljane razpisal nagradno tekmovanje za najlepše urejeno izložbo.

Akcija naj bi zaenkrat zajela le izložbe v ožjem središču mesta in na vpadnicah, vendar pa se tekmovanja lahko udeležijo tudi trgovine izven tega območja, ki se bodo same prijavile.

Posebna komisija bo ocenjevala videz izložb preko celega leta, še posebno pozorna pa bo ob praznikih, sejnih in drugih večjih prireditvah v Ljubljani.

Urejene izložbe so seveda zrcalo našega mesta in k njegovemu videzu lahko prav veliko prispevajo.

V okviru celotne akcije bo že letos steklo več specializiranih tekmovanj, ki bodo zajemala le posamezne veje trgovine. Tudi pri teh tekmovanjih bo ob koncu leta znana najlepše urejena izložba.

Kajpak čakajo aranžerje, pa tudi

najboljšo organizacijo združenega dela, posebne nagrade. Posebna

V akcijo za najlepše izložbe je komite za gostinstvo in turizem vključil tudi prodajalno Keramika v Nazorjevi ulici. Tale posnetek je še od takrat, ko je oranžni M bil neposkoden. Zdaj je skrivljen in manjka mu del oranžne obloge. Verjetno s takšnim znakom, kljub lepo urejeni izložbi, ne bodo prišli v konkurenco za nagrado, kaj? Foto Mile Bitenc.

Za boljši jutri si prizadevajmo vsi

Marica Gaber – M-Konditor

Ko razvažam krofe...

Že od vsega začetka, odkar sem zaposlena pri M-Konditorju, si vedno prizadevam za boljšo produktivnost, saj lahko kot šofer k temu veliko pripomorem. Sedaj smo plačani od prodajal in je šofer istočasno tudi potnik, šofer ima neposreden kontakt s poslovdji in je vedno na tekočem, koliko je posameznih izdelkov še na zalogi. Šoferju ni nerodno, če se malo ozre po poličkah in si ogleda, kaj bi naslednji dan lahko še pripeljal. Naši fantje so pri tem vedno spretni, zato sem si prizadevala, da bi to okrepili, tako dvignili produktivnost in dosegli začrtani cilj.

Pri tem me moti, ker nekateri poslovdje odklanjajo nekatere izdelke, ki bi jih prav tako lahko prodajali kot drugje. To se nikakor ne bi smelo dogajati. Vemo, da naše velike zemlje dobro prodajajo, vendar ne razumem, da so nekatere trgovine založene le s temi izdelki, niso pa pripravljene sprejeti še česa drugega.

M-Konditor dela še marsikaj drugega. Iz lastnih izkušenj lahko trdim, da je mnogo odvisno od prodajalcev, kako znajo približati in prikazati nek izdelek in tako stranko prepričati. Delala sem na takšnih in drugačnih mestih, zato bi lahko marsikaj svetovala.

Prišel je nek moški k prodajalki

in dejal: »Danes sem pa jaz gospodinja, ker žene ni doma.« Ravno takrat sem pripeljala krofe in mu svetovala jedilnik, ki bo dober, hitro pripravljen in poceni. Tudi vesel in nasmejan obraz lepo urejene prodajalke, ki je stranki pripravljena kaj razložiti in jo razumeti, lahko veliko pomeni. Mnogo je najrazličnejših prijemov, ki pa jih velikokrat ne znamo izkoristiti.

Odkar sem zaposlena pri M-Konditorju, sem pridobila 23 poslovdij trgovin za naše izdelke, ki jih z veseljem dostavljam in si prizadevam za še več, ker vidim, da so naši peki in slaščičarji delavni in skrbijo za boljši jutri.

Vendar ne pišem tega kot hvali-

žirija bo enkrat mesečno ocenjevala izložbe in zbrala tri najboljše urejene, ki se bodo, glede na celoten seštevek točk, bo koncu leta potegovale za naslov najboljše urejene.

Poglejmo zdaj, katere naše, Mercatorjeve trgovine naj se na pobudo komiteja vključijo v akcijo. To so trgovine tozda Golovec na Kidričevi 5, Breg 22, Puharjeva 3, Mestni trg 18, pa prodajalne Sadja-zelenjave v Nazorjevi 3 in na Miklošičevi 32, mesnice TMI v Čopovi in na Wolfovi ter prodajalna Stekla v Nazorjevi ulici.

Upamo, da bodo tudi naše trgovine lepše urejene in da bodo prispevale svoj delež k lepo zamišljeni akciji.

sanje. Hočem samo povedati, kako si človek lahko sam ustvari delo in so ljudje s tem zadovoljni. Vendar pa me motijo Mercatorjeve trgovine, ki jih zalagajo vsi drugi, samo Konditor ne. Povem naj samo primer neke trgovine za Bežigradom, ki jemlje vse od slaščičarne Bežigrad, od nas pa le deset krofov in dvajset žemelj. Zdi se mi, da je to že kar majhno norčevanje.

Šoferji bi lahko mnogo hitreje dostavljali izdelke, pa čakamo, da nam podpišejo dobavnice. Ne želim, da bi me sedaj poslovdje narobe razumelo – danes je pač čas nadvse dragocen. Zato bi morali narediti vse za čim hitrejšo dostavo. Več naših izdelkov bi se prodalo, če bi imele vse trgovine vitrine, žal pa jih je še veliko takih, ki teh nimajo.

Lahko bi rekla, da je naš kolektiv delaven in sposoben – od pekov, slaščičarjev in mojstrov do prodajalcev in poslovdij... Prav nobene ovire ni, da ne bi mogli zalagati vseh M-trgovin v Ljubljani in okolici s krofi in suhim pecivom. Našim pekom in slaščičarjem ni vseeno, da hodijo na delo ob enih ponoči, včasih tudi že zvečer, M-trgovine pa zalagajo drugi.

Tega, kar govorijo nam, šoferjem, da sanitarna ne pusti, ne verjamem povsem. Gajbice, v katerih dostavljamo naše izdelke, so vedno oprane in čiste. Uporabljamo pa tudi papir, ki vpija maščobo. Če imajo še v trgovini pokrito s papirjem, kot je to določeno, in če jemljejo posamezne komade ven s ščipalkami, dobro vem, da tudi sanitarna ne bo tečnarila. Res pa je, da so mnogokrat tudi naši sanitarci malo preveč kritični, predvsem mladi, ki še niso doživeli veliko življenjskih preizkušenj. Po eni strani si prizadevamo za boljšo produktivnost dela, po drugi strani pa zelo kritično ocenjujemo in izločamo iz prodaje.

Živela sem v hudih vojnih časih, imeli smo tudi po trideset partizanov v hiši. Izviram iz številne borčevske družine. Bila sem kruha lačna, danes je pa vsega pa pretek in sami ne vemo, kaj bi počeli. Pobirala sem kruh iz smeti, pa sem danes zdrava in bolj odporna kot marsikdo drug. Prav nobene bremena se ne ustrašim. Že trideset let prepevam v pevskih zborih, imam 25 let delovne dobe, ho-dim pozno spat in zgodaj vstajam, ker dobro vem, da od dela ni nihče hudo zbolel, od lenobe pa že veliko.

Predvsem si želim, da bi naša organizacija čim hitreje prišla do novega obrata, da se ne bi šoferji ustavljali jutraj, ko nakladamo, v štirih obratih. Tudi tako bomo dosegli boljši jutri, za katerega si prizadevajmo vsi.

Ob dnevu borca, 4. juliju,

čestitamo vsem sodelavcem-borcem in vsem drugim, ki so se v času okupirane domovine oglasili njenemu klicu.

DPO SOZD Mercator in uredništvo glasila

